

ПРИКАЗ

17.01.2022

Казан ш.

БОЕРЫК

№ 32-осн

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Кама урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 19 февралендәге 108-осн номерлы боерыгы белән расланган Кама урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексының 83 статьясының 1 өлешендәге 9 пункты, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2018 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясының 3 өлешендәге 1 пункты нигезендә боерык бирәм:

1. Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының «Кама урманчылыгының урман хужалыгы регламентын раслау турында» 2019 елның 19 февралендәге 86-осн номерлы боерыгы (27.04.2020 №354-осн, 02.12.2020 №826-осн боерыклар нигезендә кертелгән үзгәрешләре белән) белән расланган Кама урманчылыгы урман хужалыгы регламентына үзгәреш кертәп, аны кушымтада бирелә торган яна редакциядә баян итәргә.

2. Юридик бүлек житәкчесенә (В.В.Мәнихова) әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына дүлэт теркәвенә алу өчен жиберергә.

3. Финанслар, бухгалтерлык исәбе һәм тикшереп тору бүлегенә әлеге боерыкның татар теленә тәржемә ителүенә бәйле чыгымнарның финанслануын тәмин итәргә.

4. Әлеге Боерык үтәлешен контрольдә тотуны урман хужалыгы министрының беренче урынбасары И.Н.Зариповка йөкләргә.

Министр

Р.Ә. Кузюров

Татарстан Республикасы Урман
хужалыгы министрлыгының
17.01.2022 № 32-осн
боерыгы белән расланды

**КАМА УРМАНЧЫЛЫГЫНЫҢ УРМАН ХУЖАЛЫГЫ
РЕГЛАМЕНТЫ**

Эчтэлөк

Кереш	5
Россия Федерациясе закон актлары	6
«Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына).....	7
1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар.....	15
1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама.....	15
1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны.....	15
1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми майданы, урманчылык территориясенен районнар буенча бүленеше	15
1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарга һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше	17
1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре	19
1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама	24
1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрнен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама.....	25
1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарга сыйфатлама	27
1.1.8. Диләнке эшләрнен гамәлгә ашырганда саклануырга тиешле биологик күптөрлелек төрләрнен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлегенә	27
1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлегә объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама.....	32
1.2. Урманнардан рөхсәтләнү файдалану төрләре.....	35
2 бүлек. Урманнардан рөхсәтләнү файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм янадан торгызу нормативлары	38
2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтләнү файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	38
2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме.....	39
2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)	54
2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме).....	113
2.1.4. Кисентеләрнен яше	119
2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнен күләмнәрен, диләнкеләрнен тоташу чорларын, киртекләр санын, кисүләреннән кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)	120
2.1.6. Урман торгызу методлары	126

2.1.7. Урманнардан үзагач эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар	126
2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	127
2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	127
2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	128
2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары	128
2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	128
2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары	129
2.4.2. Эзерләү һәм жыеп алу вакытлары	130
2.4.3. Агач сутлары эзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар	130
2.4.4. Абага-кара абага эзерләү	130
2.4.5. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары	131
2.5. Урманнардан аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	131
2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары	132
2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары	133
2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	133
2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	133
2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары	133
2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге	134
2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү	134
2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары	135
2.8.5. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары	135
2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	136
2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	136
2.11. Урманнардан урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	138

2.12. Жир асты байлыктарын геологик өйрөнү, файдалы казылмалар эзлөү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	138
2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрлө ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатациялөү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары	140
2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатациялөү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	141
2.15. Урманнардан агач материалы һәм башка төрлө урман ресурстары эшкөртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	144
2.16. Урманнардан дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары.....	145
2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр	145
2.17.1. Урманнарда янғын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр.....	145
2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганактарын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары).....	149
2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр	179
2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре.....	196
3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр.....	196
3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр.....	196
3.2. Махсус якланучы урман кишәрлегә төрләре буенча чикләмәләр.....	198
3.3. Урманнардан файдалану төрләре буенча чикләмәләр	199

Кереш

Әлеге урман хужалыгы регламенты Кама урманчылыгы чикләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм торгызу нигезе булып тора.

Урман хужалыгы регламенты Россия Федерациясе Урман кодексының 87 статьясының 7 өлеше, Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Урман хужалыгы регламентларының составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу срокларын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерыгы нигезендә эшләнә.

Урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чоры 2029 елның 1 апреленә кадәр.

Урман хужалыгы регламентын эшләгәндә түбәндәгеләр файдаланылды:
дәүләт урман реестры материаллары.

Регламентны эшләүче:

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгы.

Почта адресы: Ямашев пр., 37А йорт, Казан шәһәре, 420124.

E-mail: Minleshov@tatar.ru.

Сайт: Minleshov.tatarstan.ru.

Тел. (843) 221-37-01.

Факс (843) 221-37-37.

Урман хужалыгы регламентына үзгәрешләрне башкаручы:

«Бөтенроссия урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру фәнни-тикшеренү институты» федераль бюджет учреждениесе филиалы - «Көнчыгыш-Европа урманнарны сынау станциясе».

Почта адресы: 420097, Казан шәһәре, Товарищеская урамы, 40.

E-mail: tatlos@rambler.ru

Тел. (843) 236-29-31, 236-24-91.

Факс (843) 236-33-48.

Россия Федерациясе закон актлары

Россия Федерациясе Урман кодексы (алга таба - РФ Урман кодексы).

Россия Федерациясе Су кодексы (алга таба - РФ Су кодексы).

Россия Федерациясе Жир кодексы (алга таба - РФ Жир кодексы).

Россия Федерациясе Гражданлык кодексы (алга таба - РФ Гражданлык кодексы).

«Жир асты байлыктары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе законы (алга таба - «Жир асты байлыктары турында» РФ законы).

«Янғын куркынычсызлыгы турында» 1994 елның 21 декабрдендәге 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - «Янғын куркынычсызлыгы турында» ФЗ).

«Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 33-ФЗ номерлы федераль закон).

«Хайваннар дөнъясы турында» 1995 елның 24 апрелдендәге 52-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 52-ФЗ номерлы федераль закон).

«Геодезия, картография һәм киңлек мәгълүматлары турында һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 30 декабрдендәге 431-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 431-ФЗ номерлы федераль закон).

«Пестицидлар һәм агрохимикатлар белән имин эш итү турында» 1997 елның 19 июлендәге 109-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 109-ФЗ номерлы федераль закон).

«Намус иреге турында һәм дини берләшмәләр турында» 1997 елның 26 сентябрдендәге 125-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 125-ФЗ номерлы федераль закон).

«Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 221-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 69-ФЗ номерлы федераль закон).

«Жир корылышы турында» 2001 елның 18 июнендәге 78-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 78-ФЗ номерлы федераль закон).

«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 7-ФЗ номерлы федераль закон).

«Электр энергетикасы турында» 2003 елның 26 мартындагы 35-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 35-ФЗ номерлы федераль закон).

«Элемтә турында» 2003 елның 07 июлендәге 126-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 126-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексын гамәлгә кертү турында» 2006 елның 04 декабрдендәге 201-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 201-ФЗ номерлы федераль закон).

«Орлыкчылык турында» 1997 елның 17 декабрдендәге 149-ФЗ номерлы

федераль закон (149-ФЗ номерлы федераль закон).

«Ау һәм аучылык ресурсларын саклау һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кергү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 209-ФЗ номерлы федераль закон).

«Үсемлекләр карантини турында» 2014 елның 21 июлендәге 206-ФЗ номерлы федераль закон (алга таба - 206-ФЗ номерлы федераль закон).

«Россия Федерациясе Урман кодексында каралган хокукый мөнәсәбәтләрне жайга салучы норматив хокукый актлар (2021 елның 01 гыйнварына)»

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
Россия Федерациясе Хөкүмәте актлары		
91 статьяның 7 өлеше	Дәүләт реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Дәүләт урман реестрыннан өзөмтәләр биргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе турында» 2007 елның 3 мартындагы 138 номерлы карары
100 статьяның 2 өлеше	Урман кишәрлекләренә һәм урманнардан файдаланганда барлыкка килә торган мөлкәт хокукларына китерелгән зыянны түләү. Урман законнары бозылу нәтижәсендә урманнарда китерелгән зыян күләмен исәпләү таксаларын һәм методикаларын раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарда һәм аларда булган табигать объектларына китерелгән зыянны каплау үзенчәлекләрен раслау турында» 2018 елның 29 декабрдәге 1730 номерлы карары
96 статья	Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)	«Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге) турында» 2021 елның 30 июнендәге 1098 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
50 статьяның 3 өлеше	Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының максималь күләмен билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Зат, затлар төркеме тарафыннан эзерләнергә тиешле агач материалының ин зур күләмен билгеләү турында» 2007 елның 22 июнендәге 395 номерлы карары
73 статьяның 4 өлеше	Федераль мөлкәттәге урман ресурслары берәмлеге өчен түләү ставкалары һәм урман кишәрлеген арендау өчен урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү ставкалары билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләү нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге майданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
44 статья	Сусаклагычлар, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Су объектын файдалануга тапшыру турында карар эзерләү һәм кабул итү тәртибе турында» 2006 елның 30 декабрдәге 844 номерлы карары
45 статья	Урманнардан чыбыклы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану	Федерациясе элемтә чыбыкларын һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары
76 статьяның 3 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре буенча түләү. Федераль мөлкәттә, шулай ук Россия Федерациясе субъектлары мөлкәтендә һәм муниципаль мөлкәттә торучы жирләрдә эзерләнә торган агач материалы берәмлеге өчен түләү ставкаларын билгеләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Федераль милектәге урман кишәрлеген түләүле нигездә файдалануга алу буенча урман ресурслары күләме берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре һәм урман кишәрлеге мәйданы берәмлеге өчен түләү дәрәжәләре турында» 2007 елның 22 маендагы 310 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 60.3 статья	Урманнарда санитар куркынычсызлык. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре турында» 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары
16 статьяның 3 өлеше, 53 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 7 октябрдәге 1614 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янгына каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелдәге 281 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янгыннары аркасында урманнарда барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен федераль башкарма хакимият органнары көчләрен һәм чараларын жәлеп итү турында» 2017 елның 2 декабрдәге 1464 номерлы карары; Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янгыннары нәтижәсендә барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр турында» 2011 елның 17 маендагы 376 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урман янгыннарын сүндерү планын төзү һәм аны һәм аның рәвешен раслау кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарда һәм урман янгыннарында янгын куркынычы турындагы мәгълүматларның дөреслеген контрольдә тоту кагыйдәләрен раслау турында» 2011 елның 18 августындагы 687 номерлы карары
22 статьяның 3 өлеше	Урманнарны үзләштерү өлкәсендә инвестиция эшчәнлеге. Урманнарны үзләштерү өлкәсендә өстенлекле инвестиция проектлары исемлеген эзерләү һәм раслау	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны үзләштерү турында өстенлекле инвестиция проектлары турында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенен кайбер актларын көчен югалткан дип тану турында» 2018 елның 23 февралдәге 190 номерлы карары
114 статьяның 6 өлеше	Урман-парк зоналарында урнашкан урманнарның, яшел	Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 114 статьясындагы

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	зоналарда урнашкан урманнарның функциональ зоналары	1 өлешенен 3 һәм 4 пунктларында күрсәтелгән урманнар урнашкан жирләрнең чикләрен үзгәртү һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда функциональ зоналарны билгеләү гагыйдәләрен раслау турында» 2019 елның 21 декабрендәге 1755 номерлы карары
13 статья	Урман инфраструктурасы	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Яклай торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлдәге 1283-р номерлы күрсәтмәсе
21 статья	Урман инфраструктурасына бәйлә булмаган объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Яклай торган урманнар, файдаланыла торган урманнар һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы булдыруга бәйлә булмаган объектлар исемлеген раслау турында» 2013 елның 27 маендагы 849-р номерлы күрсәтмәсе
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары
73.1 статьяның 6 өлеше	Дәүләти яисә муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенен аренда шартнамәсен төзү Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенен аренда шартнамәсен эзәрләү һәм төзү тәртибе	Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Агач материалы эзәрләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста катнашучыларның конкурс тәкъдимнәрен бәяләү кагыйдәләрен һәм тәкъдим ителгән шартларны бәяләү һәм агач материалы эзәрләү өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендага алу шартнамәсен төзү хокукына конкурста жинүчене билгеләүгә нигез булган билгеләрне раслау турында» 2019 елның 7 мартындагы 241 номерлы карары
Россия Федерациясе Табигать ресурслары һәм экология министрлыгы (алга таба - Россия Табигать министрлыгы) норматив актлары		
62 статьяның 3 өлеше	Урман торгызу. Урман торгызу кагыйдәләре	«Урманнарны торгызу кагыйдәләрен, урманнарны торгызу проекты составын, урманнарны торгызу проекты эшләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерык
73.1 статьясындагы 7 өлеше	Урман кишәрлегенен типик аренда шартнамәсе	«Урман кишәрлекләрен түләүле нигездә файдалануга тапшыруның бер төрле шартнамәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 542 номерлы боерык
77 статьяның 7 өлеше	Урман утыртмаларын сату-алу турында типик шартнамә	«Урман утыртмаларын сату-алуның бер төрле шартнамәсен раслау турында» 2020 елның 27 июлдәге 488 номерлы боерык
60.15 статья	Сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган	«Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	агачларны, куакларны, лианаларны, бүтэн урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләре	кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтэн урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерык
16 статьяның 3 өлеше, 64 статьяның 3 өлеше	Урманнарны тәрбия кылу. Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерык
112 статьяның 5 өлеше	Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, яңадан үстерү үзенчәлекләре	«Махсус сакланыла торган табигать территорияләрендә урнашкан урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау, торгызу үзенчәлекләрен раслау турында» 2007 елның 16 июлендәге 181 номерлы боерык
53.1 статья	Урман янгыннарын кисәтү	«Урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары төрләрен, урманнардан файдаланучы затларның элге чаралар белән тәэмин ителү нормативларын, урманнардан файдаланганда булырга тиешле урман янгыннарын кисәтү һәм сүндерү чаралары нормаларын раслау турында» 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерык
53.2 статья	Урманнарда янгын чыгу куркынычын һәм урман янгыннарын мониторинглау	«Урманнарда янгын куркынычын һәм урман янгыннарын күзәтүне гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2014 елның 23 июнендәге 276 номерлы боерык
15 статьяның 3 өлеше	Урман үсә торган зоналар һәм урманлы районнар	«Россия Федерациясенең урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясенең урманлы районнары исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерык
87 статьяның 7 өлеше	Урман хужалыгы регламентларының составы, аларны эшләү тәртибе, аларның гамәлдә булу вакыты һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибе	«Урман хужалыгы регламентлары составын, аларны эшләү тәртибен, аларның гамәлдә булу вакытын һәм аларга үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017 елның 27 февралендәге 72 номерлы боерык
60.5 статья	Урман патологиясе буенча дәүләт мониторингы	«Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында» 2017 елның 5 апрелендәге 156 номерлы боерык
60.7 статья	Зарарлы организмнар таралуны кисәтү	«Зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 912 номерлы боерык
60.6 статьяның 4 өлеше	Урман патологиясе буенча тикшеренүләр. Урман патологиясе буенча тикшеренүләрне уздыру тәртибе	«Урман авыруларына бәйле тикшеренүләрне уздыру тәртибен һәм урман авыруларына бәйле тикшеренү актының рәвешен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 910 номерлы боерык
16.1 статьяның 4 өлеше, 29 статьяның 9 өлеше	Диләнке эшләре. Агач материалы эзерләү. Агач материалы эзерләү кагыйдәләре. Урман утыртмаларын кисү тәртибе	«Агач материалы эзерләү кагыйдәләрен һәм Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыктарда агач материалы эзерләү үзенчәлекләрен раслау турында» 2020 елның 1 декабрәндәге 993 номерлы боерык,

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
		«Дилэнке эшлэре төрлэрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, Дилэнке эшлэренең технологик карта рәвешен, Дилэнкене карап чыгу акты рәвешен һәм Дилэнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерык
60.4 статья	Урманнарны яклау буенча районнарға бүленеш	«Урманнарны яклау буенча районнарға бүлү тәртибен раслау турында» 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерык
91 статья	Дәүләт урман реестры	«Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматлар кертү һәм аны үзгәртүгә нигез булган документлар исемлеген, аларның рәвешлэрен һәм аларны эзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрэндәге 496 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрында булган, зарури тәртиптә тапшырыла торган мәгълүмат төрлэре исемлеген һәм аларны тапшыру шартларын раслау турында» 2013 елның 30 октябрэндәге 464 номерлы боерык, «Дәүләт урман реестрын алып бару рәвешлэрен раслау турында» 2016 елның 6 октябрэндәге 514 номерлы боерык
70.1 статьяның 12 өлеше	Урман кишәрлеклэрен проектлау	«Урман кишәрлегенең проект документлары составына һәм аның эчтөлегенә карата таләплэр, аны эзерләү тәртибен раслау турында» 2017 елның 3 февралендәге 54 номерлы боерык
60.13 статья	Урманнарны радиоактив пычранудан саклау үзенчәлеклэре	«Урманнарның радиоактив пычрану зоналарында профилактика һәм тернәклэндерү чараларын гамәлгә ашыру үзенчәлеклэрен раслау турында» 2017 елның 8 июнендәге 283 номерлы боерык
65 статьяның 5 өлеше	Урман орлыкчылыгы	«Урман орлыкчылыгы объектларын (урман орлыкчылыгы плантациялэрен, даими урман орлыклары кишәрлеклэрен һәм шуңа охшаш объектларны) төзү һәм аерып чыгару кагыйдэлэрен раслау турында» 2015 елның 20 октябрэндәге 438 номерлы боерык, «Төп урман агач токымнарының урман үсемлеклэренең районнарға бүленгән орлыкларын куллану тәртибен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрэндәге 909 номерлы боерык
46 статьяның 3 өлеше	Урманнардан агач материалын һәм башка урман ресурсларын эшкэртү өчен файдалану. Урманнардан агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкэртү өчен файдалану кагыйдэлэре	«Урманнардан агач материалы һәм башка урман ресурслары эшкэртү өчен файдалану кагыйдэлэрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерык
38 статья	Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану	«Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану кагыйдэлэрен һәм Урман кишәрлеген бирмичэ, сервитут, гавами сервитут билгелэп яки билгелэмичэ генэ урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерык

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
49 статьяның 3 өлеше	Урманнардан файдалану турында хисап. Урманнардан файдалану турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнардан файдалану турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнардан файдалану турында хисап тапшыру рәвешен һәм тәртибен, шулай ук урманнардан файдалану турында электрон рәвештә хисап рәвешенә карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 451 номерлы боерык
66 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу һәм урман үрчетү турында хисап. Урманнардан файдалану һәм урман үрчетү турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны торгызу һәм үрчетү турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны торгызу һәм үрчетү турында электрон рәвештәге хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 21 августындагы 452 номерлы боерык
89 статья	Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза. Урманнарны үзләштерү проектына дәүләти һәм муниципаль экспертиза тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проектына дәүләт экспертизасы һәм муниципаль экспертиза тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 513 номерлы боерык
26 статьяның 3 өлеше	Урман декларациясе. Урман декларациясен тутыру һәм тапшыру тәртибе	«Урман декларациясенә рәвешен, аны тутыру һәм тапшыру тәртибен, электрон рәвештә урман декларациясе форматына таләпләр раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 539 номерлы боерык
60 статьяның 3 өлеше, 60.11 статьяның 3 өлеше	Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап. Урманнарны янгыннардан саклау турында хисап тапшыру тәртибе. Урманнарны яклау турында хисап. Урманнарны яклау турында хисап тапшыру тәртибе	«Урманнарны янгыннардан саклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны янгыннардан саклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны янгыннардан саклау турында электрон рәвештә хисап тапшыру форматына карата таләпләр, урманнарны яклау турында хисапка кертелә торган мәгълүматлар исемлеген, урманнарны яклау турында хисап рәвешен һәм аны тапшыру тәртибен, шулай ук урманнарны яклау турында электрон рәвештә хисап форматына карата таләпләр раслау турында» 2017 елның 9 мартындагы 78 номерлы боерык
60.8 статьяның 5 өлеше	Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү	«Зыянлы организмнарның чыганаclarын юк итү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 913 номерлы боерык
53.4 статья	Урман янгыннарын сүндерү	«Урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 8 июлендәге 313 номерлы боерык
64.1 статьяның 2 өлеше	Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү	«Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү тәртибен һәм тиешле акт рәвешен раслау турында» 2019 елның 11 мартындагы 150 номерлы боерык
86 статьяның 5 өлеше	Россия Федерациясе субъектының урман планы. Россия Федерациясе	«Россия Федерациясе субъекты урман планының бер төрле рәвешен һәм составын, аны эзерләү һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибен раслау турында» 2017

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	субъектының урман планы составы һәм аны эзерләү тәртибе	елның 20 декабрендәге 692 номерлы боерык
32 статья	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	«Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерык
67 статья, 68 статья	Урманнарны тәртипкә китерү турында гомуми нигезләмәләр. Урман корылышының эчтәлеген	«Урманнарны тәртипкә китерүнең кулланма кагыйдәләрен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерык
63 статьяның 2 өлеше	Урман үрчетү. Урман үрчетү кагыйдәләре	«Урманнарны үрчетү кагыйдәләрен, урманнарны үрчетү проекты составын, аны эшләү тәртибен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 541 номерлы боерык
Федераль урман хужалыгы агентлыгы (алга таба - Рослесхоз) норматив актлары		
88 статьяның 2 өлеше	Урманнарны үзләштерү проекты Урманнарны үзләштерү проектының составы һәм аны эшләү тәртибе	«Урманнарны үзләштерү проекты составын һәм аны эшләү тәртибен раслау турында» 2012 елның 29 февралендәге 69 номерлы боерык
29 статьяның 5 өлеше	Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибе	«Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы боерык
45 статья	Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану	«Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшләтү өчен файдалану очрактары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерык
43 статья	Урманнардан жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану	«Урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, жир кишәрлеген бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урманнардан жир астын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару өчен файдалану очрактары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерык
31 статья	Чәер эзерләү	«Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерык
39 статья	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	«Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерык
34 статья	Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю	«Азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерык
40 статья	Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	«Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 27

Россия Федерациясе Урман кодексы статьясы	Россия Федерациясе Урман кодексында каралган	Норматив актлар
1	2	3
	өчен файдалану	июлендөге 487 номерлы боерык
41 статья	Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану	«Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрэндөге 908 номерлы боерык
29 статьяның 6 өлеше, 81 статьяның 3 пункты	Агач материалы эзерләү. Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеге	«Агач материалын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыкларның төрләре (токимнары) исемлеген раслау турында» 2011 елның 5 декабрэндөге 513 номерлы боерык
53 статьяның 4 өлеше, 53.1 статья	Урманнарда янгын куркынычсызлыгы. Урман янгыннарын кисәтү	«Урманнарны янгынга каршы тәэмин итү нормативларын раслау турында» 2012 елның 27 апрелендөге 174 номерлы боерык, «Урманнарның табигый янгын куркынычы классификациясен һәм, һава шартларына карап, урманнарда табигый янгын куркынычы классификациясен раслау турында» 2011 елның 5 июлендөге 287 номерлы боерык
Татарстан Республикасы норматив актлары		
82, 83 статьялар	Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләре. Урман мөнәсәбәтләре өлкәсендә Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарының аерым вәкаләтләрен Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарына тапшыру	«Татарстан Республикасында урманнарда файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасы Урман планын раслау турында» 2018 елның 24 декабрэндөге ПУ-880 номерлы указы, «2014-2024 елларга Татарстан Республикасының урман хужалыгын үстерү» дәүләт программасын раслау турында» 2013 елның 30 июлендөге 531 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының төбәк әһәмиятендөге яки муниципальара әһәмиятендөге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеген раслау турында» 2019 елның 17 октябрэндөге 916 номерлы карары, Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының «Татарстан Республикасында шәхси ихтыяжлар өчен урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе буенча гражданнар өчен түләү дәрәжәләрен билгеләү турында» 2020 елның 7 октябрэндөге 107-2/нпс-2020 номерлы карары

1 бүлек. Гомуми мәгълүматлар

1.1. Урманчылыкка кыскача сыйфатлама

1.1.1. Урманчылыкның аталышы һәм урнашкан урыны

Татарстан Республикасы Урман хужалыгы министрлыгының Кама урманчылыгы (алга таба - урманчылык) Татарстан Республикасының үзәк өлешендә Мамадыш, Балык Бистәсе һәм Чистай районнары территориясендә урнашкан.

Урманчылыкның конторасы Татарстан Республикасы башкаласы Казан шәһәрненән һәм шул ук исемдәге тимер юл станциясеннән 130 километр (алга таба - км) ераклыктагы Кама бистәсендә урнашкан.

Урманчылыкның почта адресы: 422186, Татарстан Республикасы, Мамадыш районы, Кама урман хужалыгы авылы.

1.1.2. Урманчылыкның, кишәрлек урманчылыкларының гомуми мәйданы, урманчылык территориясенә районнар буенча бүленеше

Урманчылык территориясенә муниципаль берәмлекләр буенча бүленеше 1 нче таблицада китерелә.

1 нче таблица

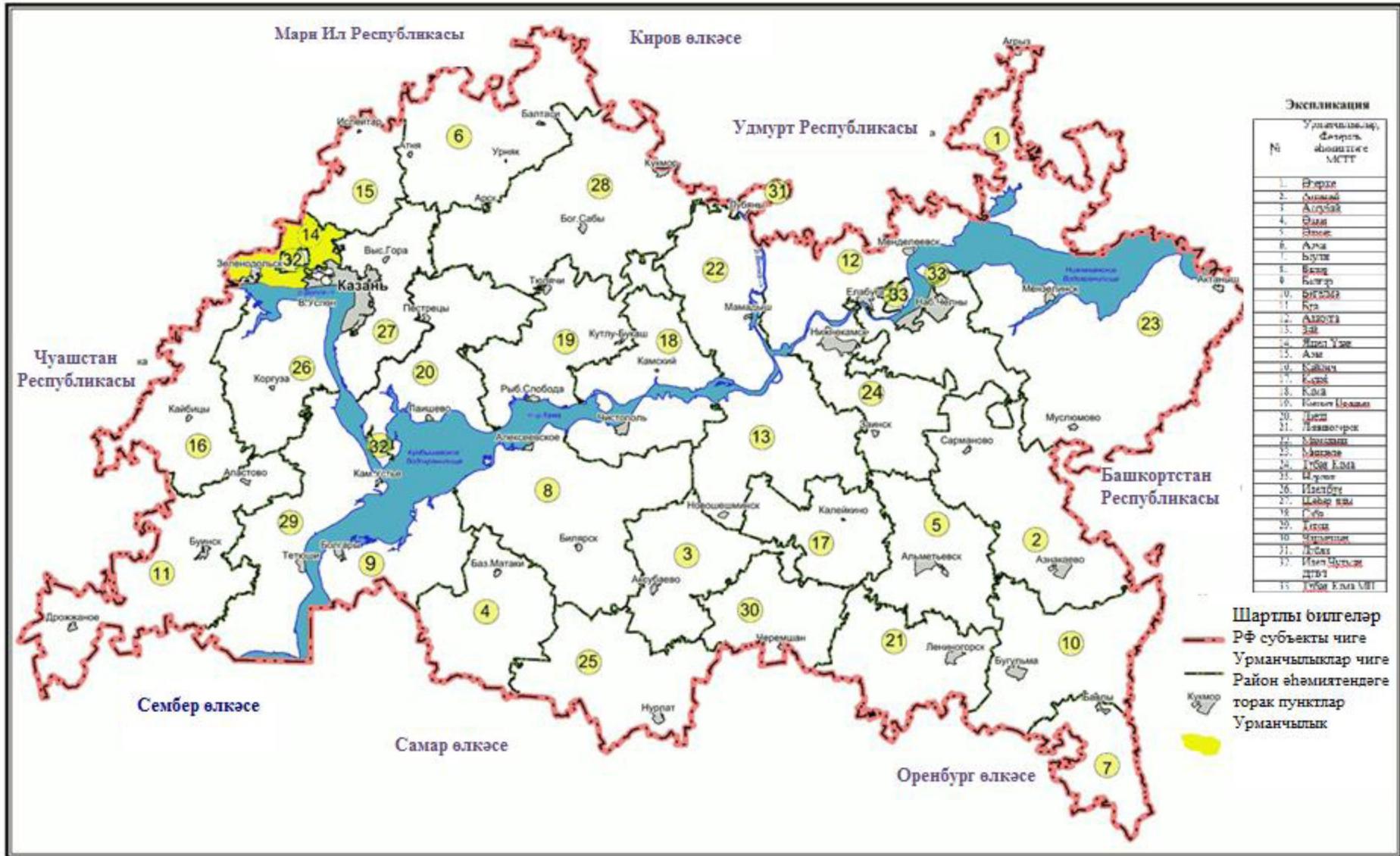
Урманчылык төзелеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Административ район	Гомуми мәйданы, гектар
1	2	3	4
1.	Шомырбаш	Мамадыш	1141
		Балык Бистәсе	6206
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысә		7347
2.	Усали	Мамадыш	8684
3.	Кама яны	Балык Бистәсе	8841
4.	Шомбыт	Балык Бистәсе	9939
5.	Кама	Мамадыш	292
		Балык Бистәсе	5422
	Кишәрлек урманчылыгы буенча жәмгысә		5714
6.	Бөрсет	Мамадыш	8314
7.	Чистай	Чистай	5291
	Урманчылык буенча жәмгысә		54130
	шул исәптән районнар буенча	Мамадыш	18431
		Балык Бистәсе	30408
		Чистай	5291

Урманчылыкның урман фонды, Чистай районы территориясендә, төньяк өлештәге урман биләмәләре һәм көньяк өлештә төрле зурлыктагы аерым-аерым урнашкан урман кишәрлекләре булып урнашкан. Территорияләрендә урман фонды урнашкан муниципаль районнарның урманлы өлеше 24,6 процент тәшкил итә.

Урманчылык территориясе бүлеп күрсәтелгән Татарстан Республикасы 1 нче схематик каратада күрсәтелгән.

1 нче карта-схема

1.1.3. Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына, урманлы районнарға һәм урман яклау зоналарына һәм урман-орлык районнарына бүленеше

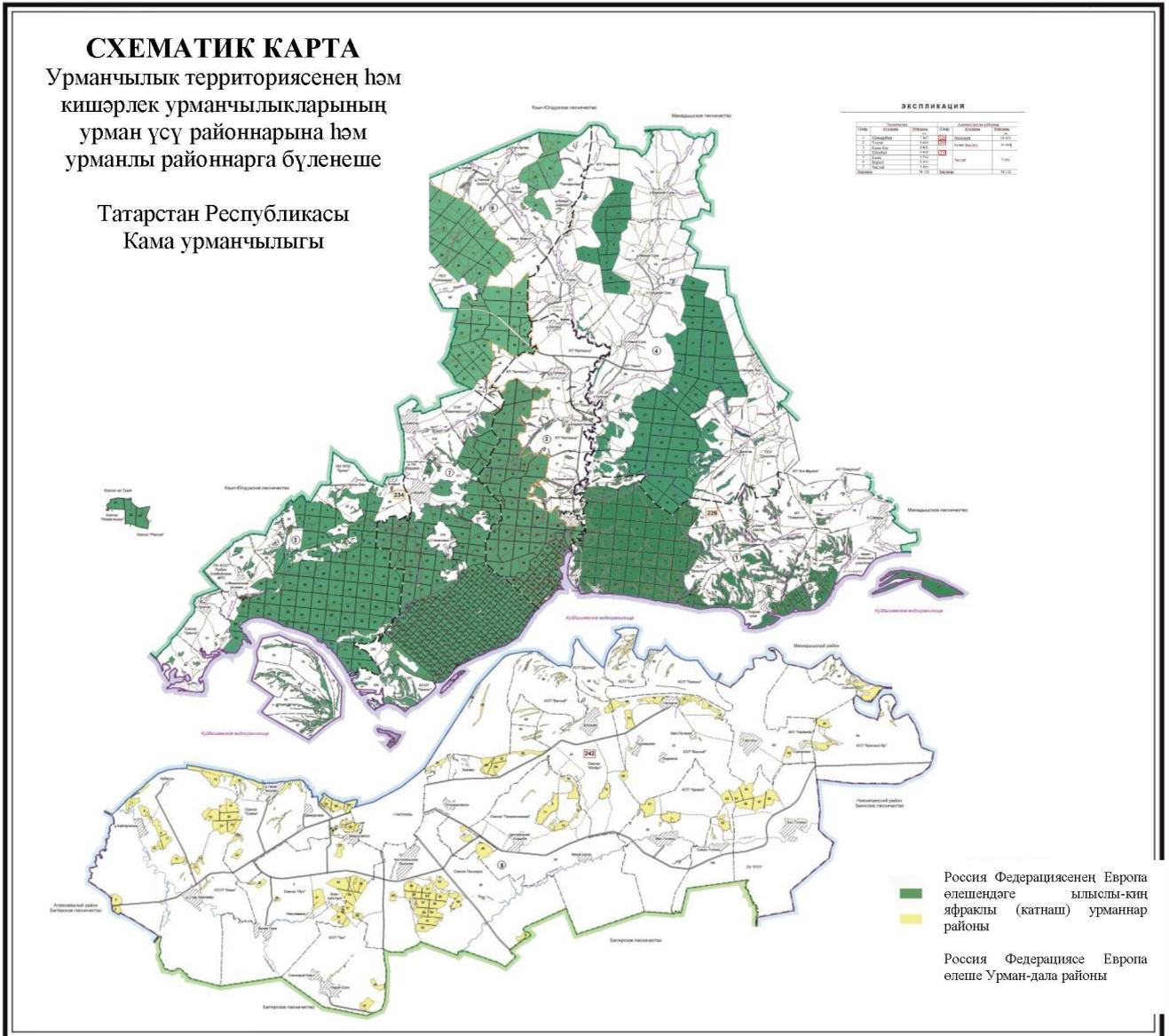
Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясе Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боекы белән расланган урман үсү торган районнарға бүленеш нигезендә урманчылык территориясе Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы урман-дала зонасына һәм Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районына кертелгән (2 нче таблица).

2 нче таблица

Урманчылык урманнарының урман үсү зоналарына һәм урманлы районнарға бүленеше

Т/с	Кишәрлек урманчылыкларының аталышы	Урман үсү торган зоналар	Урманлы район	Урман яклау районнарына бүленеш зонасы	Урман-орлык буенча районнарға бүленеш зонасы	Урман кварталлары исемлеге	Майданы, гектар
1	2	3	4			5	6
1.	Шомырбаш	Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы	Урман патологиясе буенча уртача куркыныч	Нарат өчен - 2, чыршы - 4, карагай - 3, имән - 2.	1-50	7347
2.	Усали					1-11, 34-86	8684
3.	Кама яны					1-92	8841
4.	Шомбыт					1-222	9939
5.	Кама					1-80	5714
6.	Бөрсет					1-83	8314
7.	Чистай	Урман-дала зонасы	Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы	Урман патологиясе буенча уртача куркыныч	Нарат өчен - 3, чыршы - 4, имән - 2	1-100	5291
Барлығы							54130
Шул исәптән							
ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы буйлап							48839
урман-дала зонасы буйлап							5291

Урманчылык территориясенең һәм кишәрлек урманчылыкларының урманнар үсү торган зоналарға һәм урманлы районнарға бүленеше 2 нче схематик картада күрсәтелгән.

1.1.4. Урманчылык урманнарының кварталлар яисә аларның өлешләре буенча максатчан билгеләнеше һәм яклаучы урман категорияләре буенча бүленеше, шулай ук яклаучы, эксплуатация һәм резерв урманнарын бүлеп чыгару нигезләре

3 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеше һәм яклагыч урман категорияләре буенча бүленеше

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
1	2	3	4	5
Жәмгысе урманнар, шул исәптән	Бөрсет	1-83	8314	
	Кама	1-80	5714	
	Кама яны	1-92	8841	
	Усали	1-11, 34-86	8684	
	Шомырбаш		7347	
	Шомбыт		9939	
	Чистай		5291	
	Жәмгысе		54130	
1. Яклагыч урманнар, барлыгы, шул исәптән	Жәмгысе		39273	
1.1. махсус сакланучы табигать территорияләрен дә урнашкан урманнар	Кама	кварталлар: 6, 8, 17, 18, 23, кварталларның бер өлеше: 10, 14-16, 20-22	1119	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына керту һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
	Кама яны	кварталлар: 2, 5, 8, 9, 12, 18, 19, 20, әлеге кварталларның бер өлеше: 1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 14, 15	1640	
	Шомбыт	кварталлар: 1, 4, 5, 7, 8, 11, 18, 19, 25, 27, 31, әлеге кварталларның бер өлеше: 2, 3, 9, 10, 12-17, 21-24, 28-30	2610	
	Жәмгысе		5369	
1.2. су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Бөрсет	квартал: 66, әлеге кварталларның бер өлеше: 1-5, 9-11, 13, 14, 19-23, 28, 29, 32, 36, 39, 40, 42-58, 61, 62,	1236	РФ Урман кодексы, РФ Су кодексы «Татарстан Республикасы

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
		64, 65, 67-69, 71, 72, 75, 78-83		территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
	Кама	квартал өлешләре: 5, 9-16, 19-22, 24-27, 29, 30, 32-39, 41, 42, 44, 48, 54-56, 58-60, 62-66, 68, 69, 72, 75-79	542	
	Кама яны	кварталлар: 75-81, квартал өлешләре: 1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 14-17, 24-26, 33, 34, 42, 43, 52-54, 58, 59, 61-71, 73, 74, 83, 85, 87, 89-92	1099	
	Усали	квартал өлешләре: 42, 46, 48, 50, 52, 53, 59, 61, 63, 66, 68-74, 77-81, 86	238	
	Чистай	кварталлар: 44, 45, 63, 64, 95-99, квартал өлешләре: 1, 7, 15-17, 29-31, 42, 46, 65-68, 76-78, 91, 92, 94	907	
	Шомырбаш	квартал өлешләре: 1, 2, 5, 7-10, 15, 18, 22, 30, 33, 35, 36, 38-40, 42-50	278	
	Шомбыт	кварталлар: 187, 212, 213, квартал өлешләре: 2, 3, 9, 10, 12-17, 21-24, 28-30, 33-37, 39-42, 46, 49, 52, 53, 62, 76, 77, 90, 91, 103-105, 117, 118, 130-132, 145, 146, 159-161, 172-175, 186, 188, 199, 200, 210, 211, 221, 222	1001	
	Жәмгысе		5301	
1.3. табигый һәм бүтән объектларны яклау вазыйфасын үтәүче урманнар, шул исәптән	Жәмгысе		4020	
1.3.1. яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлегенә турында	Бәрсет	квартал өлешләре: 20, 21, 29, 30, 37, 38, 45, 46	130	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз
	Кама	квартал өлешләре: 26, 27, 32-34, 77-80	84	
	Кама яны	-	-	
	Усали	квартал өлешләре: 42-47, 51, 85	281	
	Чистай	квартал өлешләре: 1, 5, 6, 26, 31, 40-42, 68, 69, 79	78	
	Шомырбаш	квартал өлешләре: 4, 5, 6, 10-21, 24-26, 34, 45, 47	860	
	Шомбыт	-	-	
	Жәмгысе		1433	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча булу нигезләре
законнар нигезендә билгеләнгән тимер юлларга бүлеп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)				боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
1.3.2. яшел зоналарда урнашкан урманнар	Чистай	кварталлар: 3, 8-14, 18-25, 28, 36-39, 43, 56-62, 70-73, 80, 2 нче кварталның бер өлеше	1786	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
1.3.3. урман паркы зоналарында урнашкан урманнар	Чистай	кварталлар: 33-35, 47-55, 32 нче кварталның бер өлеше	801	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча булу нигезләре
				«Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
1.4. кыйммәтле урманнар барлыгы, шул исәптән	Жәмгысе		24583	
1.4.1. су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары	Бөрсет	кварталлар: 6-8, 12, 15-18, 24-27, 31, 33-35, 41, квартал өлешләре: 5, 9-11, 13, 14, 19, 21-23, 28, 30, 32, 36, 38-40, 42-44	3806	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына керту һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Кама	кварталлар: 28, 31, 40, 43, 45, 46, 49-53, 57, 70, 71, 73, квартал өлешләре: 24-27, 29, 30, 32, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 58-60, 63-66, 69, 72	2177	
	Кама яны	кварталлар: 18, 27-32, 35-41, 44-51, 56-57, 60, 72, квартал өлешләре: 16, 17, 24-26, 33, 34, 42, 43, 52, 58, 59, 61, 68, 69	4311	
	Усали	-	-	
	Чистай	-	-	
	Шомырбаш	-	-	
	Шомбыт	кварталлар: 20, 26, 32, 38, 43-45, 47, 50, 51, 54-60, 63-74, 78-88, 92-102, 106-115, 119-129, 133-143, 147-157, 162-170, 176-184, 189-197, 201-209, квартал өлешләре: 33-37, 39-42, 46, 52, 53, 77, 91, 105, 118, 132, 146, 160, 161, 174, 175, 188, 200	4602	
Жәмгысе		14896		
1.4.2. уылдык саклаучы урман полосалары	Бөрсет	кварталлар: 59, 60, 63, квартал өлешләре: 29, 37, 46-58, 61, 62, 64, 65, 67	1249	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына керту һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Кама	кварталлар: 47, 61, 67, 74, квартал өлешләре: 33, 34, 37, 44, 48, 54-56, 62, 68, 75	294	
	Кама яны	квартал: 55, квартал өлешләре: 53, 54, 62-67, 70, 71, 73, 74	976	
	Усали	-	-	
	Чистай	квартал: 90, квартал өлешләре: 7, 15-17, 29-31, 42, 46, 65-69, 76-79	626	
	Шомырбаш	-	-	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләренең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
	Шомбыт	кварталлар: 48, 61, 75, 89, 144, 158, 171, 185, 198, квартал өлешләре: 49, 62, 76, 90, 103, 104, 117, 130, 131, 145, 159, 172, 173, 186, 199, 210, 211, 221, 222	758	боерыгы
	Жәмгысе		3903	
1.4.3. эрозиягә каршы урманнар (жирләрне эрозиядән саклау өчен билгеләнгән урманнар)	Бөрсет	кварталлар: 70, 73, 74, 76, 77, квартал өлешләре: 68, 69, 71, 72, 75, 78-83	1400	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Кама	квартал өлешләре: 76-80	210	
	Кама яны	кварталлар: 21-23, 82, 84, 86, 88, квартал өлешләре: 83, 85, 87, 89-92	815	
	Усали	кварталлар: 76, 82-84, әлеге кварталларның бер өлеше: 77-81, 85, 86	1149	
	Чистай	кварталлар: 4, 27, 74, 75, 81-89, 93, 100, квартал өлешләре: 1, 5, 6, 26, 40-42, 91, 92, 94	1093	
	Шомырбаш	квартал өлешләре: 45-50	149	
	Шомбыт	кварталлар: 6, 214-220	941	
	Жәмгысе		5757	
1.4.4. фәнни яки тарихи-мәдәни әһәмияткә ия урманнар	Шомбыт	116 нче квартал	27	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
2. Эксплуатация урманнары	Бөрсет	квартал өлешләре: 1-4	493	РФ Урман кодексы, «Татарстан Республикасы территориясендә урманнарны кыйммәтле урманнарга, эксплуатация урманнарына кертү һәм аларның чикләрен билгеләү турында» 2010 елның 16 июнендәге 232 номерлы Рослесхоз боерыгы
	Кама	кварталлар: 1-4, 7, әлеге кварталларның бер өлеше: 5, 9, 11-13, 19	1288	
	Кама яны	-	-	
	Усали	кварталлар: 1-11, 34-41, 49, 54-58, 60, 62, 64, 65, 67, 75, квартал өлешләре: 42-48, 50-53, 59, 61, 63, 66, 68-74	7016	
	Чистай	-	-	
	Шомырбаш	кварталлар: 3, 23, 27-29, 31, 32, 37, 41, квартал өлешләре: 1, 2, 4-22, 24-26, 30, 33-36,	6060	

Урманнарның максатчан билгеләнеше	Кишәрлек урманчылыгы	Кварталларның яки өлешләрнең номерлары	Майданы, гектар	Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча бүлү нигезләре
		38-40, 42-44		номерлы Рослесхоз боерыгы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының «Урманнарны тәртипкә китерү инструкциясен раслау турында» 2018 елның 29 мартындагы 122 номерлы боерыгы.
	Шомбыт	-	-	
	Жәмгысе		14857	

1.1.5. Урманчылык территориясендә урман фонды жирләре составыннан урманлы һәм урмансыз жирләргә сыйфатлама

4 нче таблица

Урманчылык территориясендә урман фондының урманлы һәм урмансыз жирләренә сыйфатлама

Жирләрнең категориясе	Урманчылык буенча барлыгы	
	Майданы, гектар	Процент
1	2	3
Жирләрнең гомуми майданы	54130	100
Урманлы жирләр, барлыгы	52207	96,4
урман үсемлекләре каплаган жирләр, барлыгы	51196	94,1
шул исәптән урман культуралары	21681	38,8
Урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр, барлыгы	1225	2,3
Шул исәптән		
тоташмаган урман культуралары	635	1,5
урман питомниклары; плантацияләр	24	0,1
табигый аралыклар	-	-
урман торгызу фонды, барлыгы	351	0,7
Шул исәптән		
Көекләр	-	-
һәлак булган агачлыклар	17	-
киселгән урыннар	254	0,5
ачык, ташландык урыннар	96	0,2
Урмансыз жирләр, барлыгы	1923	3,6
Шул исәптән		
Сөрүлекләр	9	-
Печән чабу урыннары	2433	0,5
утлавыклар, болыннар	55	0,1
Сулар	112	0,2
бакчалар	1	-
юллар, ызаннар	709	1,3
утарлар һ.б.	360	0,7
Сазлар	243	0,4
комнар	1	-

башка төрле жирләр	200	0,4
--------------------	-----	-----

1.1.6. Гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланучы табигый территорияләргә һәм объектларга, аларны оештыру, экологик челтәрләрен үстерү, биотөрлелеген саклау планнарына сыйфатлама

Хокукий режим РФ Урман кодексының 112 статьясы белән билгеләнә. Бу жирләр әйләнештән алынган яки әйләнешендә чикләнгән (РФ Жир кодексының 27 статьясы).

Махсус сакланыла торган табигый территорияләрендә тыела яисә рөхсәт ителә, гамәлгә ашырыла торган конкрет эшчәнлек төрләре, шул исәптән урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау яисә яңадан житештерү өлкәсендә, РФ Жир кодексы, РФ Урман кодексы, «Махсус сакланыла торган табигый территорияләре турында» 33-ФЗ номерлы федераль закон, шулай ук аларны үтәү өчен чыгарылган Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

Урманчылык территориясендә гамәлдәге һәм проектлана торган түбәндәге махсус сакланыла торган табигый территорияләре (алга таба - МСТТ) бар (5 нче таблица).

5 нче таблица

Махсус сакланучы табигый территорияләр исемлеге

Т/с	Табигый һәйкәле, тыюлык исеме һ.б. МСТТ. Аерып чыгару нигезе	Объектның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	Профиль	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртібе
Гамәлдәге махсус сакланучы табигый территорияләр					
1.	«Бөрсет ак чыршылыклары» региональ әһәмияттәге табигый һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Татарстан Республикасында махсус сакланучы табигый территорияләре турында» 1972 елның 19 маендагы 251 номерлы карары)	182,8	Кама, квартал өлешләре: 26, 60, 66, кварталлар: 61, 67, Бөрсет, квартал: 5	Ботаник	Татарстан территориясендә ак чыршы утыртылган иң көньяк агачлары хакимлек итә торган материклы ылыслы урман кишәрлеге Фәнни, эстетик, савыктыру әһәмиятенә ия. Тыюлыклы табигыйне саклау режимы.
2.	«1906 елгы карагай урман культуралары» региональ әһәмияттәге табигый һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Табигый объектларын төбәк әһәмиятендәге табигый	27	Шомбыт, 116 нчы квартал	Ботаник	Утыртмаларының сирәк составы һәм югары житештерүчәнлеге белән аерылып тора торган наратлы-карагайлы урман культураларының уникаль участогы. Тыюлыклы табигыйне

Т/с	Табиғат Һәйкәле, тыюлык исеме һ.б. МСТТ. Аерып чыгару нигезе	Объектның майданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	Профиль	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
	ядкәрләре итеп тану турында» 1987 елның 13 августындагы 344 номерлы карары)				саклау режимы.
3.	«Бөрсет елгасы» региональ эһәмияттәге табиғат Һәйкәле (Татарстан АССР Министрлар Советының «Табиғат объектларын табиғат Һәйкәлләре итеп тану турында» 1978 елның 10 гыйнварындагы 25 номерлы карары)	22 (Дәүләт урман фондында 7,5)	Бөрсет, 21 нче кварталның 53 нче бүлемтеге, Кама, 34 нче кварталның 72 нче бүлемтеге; 27 нче кварталның 33 нче бүлемтеге	Гидрологик	Бик матур, мул сулы елга. Хужалык-көнкүреш, рекреацион һәм фәнни эһәмияткә ия. Су саклау зонасында тыюлы табиғат саклау режимы
4.	Региональ эһәмияттәге «Чиста болынар» дәүләт табиғат тыюлыгы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Региональ эһәмияттәге «Чиста болынар» дәүләт табиғат тыюлыгы турында нигезләмә раслау турында» 2005 елның 31 октябрдәге 513 номерлы карары)	429	Чистай, кварталлар: 44, 45, 63, 64, 95-99, 94 нче кварталның 7-10 нчы бүлемтеге	Комплекслы	Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлекләр һәм хайваннарның табиғый резерваты. Тыюлыклы табиғатне саклау режимы.
5	Региональ эһәмияттәге «Шомбыт» дәүләт аучылык тыюлыгы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Мишә» һәм «Шомбыт» дәүләт табиғый аучылык тыюлыктары турында» 2004 елның 29 гыйнварындагы 41 номерлы карары)	2866	Кама, кварталлар: 6, 8, 10, 14-18, 20-25, 28-31, 38-41, 45, 49-51, 57, 63, 69-70	Аучылык һәм зоология профилендә.	Гомуми майданы - 13500 гектар. Объектның төп эһәмияте - бу төбәктә кондыз популяциясен торгызу.
		3154	Кама яны, кварталлар: 1-20, 24-31, 82, 85, 88, квартал: 83 бүлемтек: 18, 54, квартал: 86 бүлемтек: 5, квартал: 87 бүлемтек: 4, 5, 7, 9, 11, 13, 14		
		6995	Шомбыт, кварталлар: 1-5, 7-44, 50-57, 63-71, 77-85, 91-99, 105-113, 118-127, 132-142, 146-157, 160-		

Т/с	Табигать һәйкәле, тыюлык исеме һ.б. МСТТ. Аерып чыгару нигезе	Объектн ың мәйданы, гектар	Кишәрлек урманчылыгы, квартал, бүлемтек	Профиль	Кыскача сыйфатлама һәм хужалык алып бару тәртибе
			171, 175-185, 218, 219, квартал: 215 бүлемтек: 21, 26, квартал: 217 бүлемтек: 5, 12- 14, 19		

1.1.7. Илкүләм мирас буенча проектлана торган урманнарға сыйфатлама

Татарстан Республикасы территориясендә сыйфатламалары буенча илкүләм мирас урманнарына кертү өчен тиешле урманнар юк.

1.1.8. Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланьрга тиешле биологик күптөрлелек төрләрен һәм буфер зоналары зурлыклары исемлеге

Биологик күптөрлелекне саклау - урман хужалыгы эшчәнлеген алып баруда зарури шарт. Ул яклаучы урманнарда, махсус сакланучы урман кишәрлекләрендә генә түгел, ә диләнке эшләре гамәлгә ашырылганда да тәмин ителергә тиеш.

Урман кишәрлекләрендә кисү эшләре уздырылганда тереклек итү тирәлеге шартлары шактый үзгәрә. Үсеш алуның үзгәргән шартларында, яңа шартларга хас булганча, бары тик урман биоценозлары гына яши ала, шуңа күрә тереклек тирәлеген тамырдан үзгәртә торган тоташ кисүләр барышында биотопларны (биоценоз биләгән киңлекләренң абиотик факторлары буенча беришлеләренә карата) максимал саклау мөһим.

Үсемлекләренң һәм хайваннарның урман төрләре тереклек итә торган шартлар төрлелеген саклау өчен диләнкеләрне аерып чыгарганда һәм таксацияләгәндә әһәмиятле биотоплар (әһәмиятле объектлар) - кисү эшләре кагылмый торган һәм биотөрлелекне саклау өчен әһәмиятле булган, зур булмаган жир кишәрлекләре аерып чыгарыла, ә диләнкеләр эшләнгәндә, - саклана.

Аларның булуы билгеле бер дәрәжәдә табигый жимерелү нәтижеләрен имитацияләргә булыша, киселгән урыннарда урман тирәлеген сакларга һәм торгызырга ярдәм итә. Әлеге объектлар Россия Кызыл китабына һәм/яки төбәкләрдәге Кызыл китапларга кертелгән, сирәк очраучы һәм зәгыйфь тере организм төрләренң потенциалы тереклек итү урыннары булып тора.

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланьлырга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары 6 нчы таблицада чагылдырылды.

6 нчы таблица

Диләнке эшләрен гамәлгә ашырганда сакланьрга тиешле биологик күптөрлелек объектларының һәм буфер зоналарының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
1	Даими һәм вакытлы су агымнары	Су агымының аерым ачык күренеп тора торган үзәнә. Вакытлы су агымы даими рәвештә су басу эзләре буенча ачыкланырга мөмкин. Коры жәйдә су агымы кибәргә мөмкин	Әгәр нормативларда башкача билгеләнмәсә, даими су агымнары өчен киңлеге кимендә 50 метр (алга таба - м), вакытлы су агымнары үзәннәре буйлап кимендә 20 м буфер зоналары билгеләнә. Буфер зонасы инде урман баскан тугайлык булырга тиеш түгел һәм су агымы үзәнненән башлап яисә урмансыз тугайлыктан башлап һәр ягыннан үлчәнә. Искәрмә: буфер зонасына мәжбүри рәвештә сөзәк таулар һәм тамыр токымнары чыккан урыннар кертелергә тиеш
2	Кизләүләр (чишмәләр), грунт сулары чыгу урыннары	Төптә кизләүләр аерылып торырга мөмкин, яисә су таудан агучы чишмә рәвешендә агып чыга. Чишмә карст бүрәнкәсеннән агып чыгарга мөмкин	Чишмәләр буйлап (алар чыккан урыннар тирәли) киңлеге кимендә 50 м буфер зоналары аерыла. Дөвалану яисә савыктыру максатларында файдаланыла торган, шулай ук зиярәт кылу объекты булып хезмәт итүче (изгеләр чишмәсе) чишмәләр тирәли буфер зонасы киңәйтелергә мөмкин - аерым тәртиптә билгеләнә.
3	Сазланган уйсулыклар һәм вакыты-вакыты белән су баса торган урыннар	Әлеге кишәрлек артыгы белән дымланган: су өслеккә чыккан яисә аяк белән басканда бүселеп чыга. Объект чикләрендә - артык дымланган урман типларының туфрак катламы. Кырые буйлап, шулай ук объектлар чикләрендә агачлар юк яисә товарлык дәрәжәсе аз булган агачлар гына үсә	Су баса торган кишәрлек кырые буйлап су өслектә тора яисә басканда чыга. Рельефта түбәнрәк урында, туфрак өсте капламы чигендә, чиге буйлап туфрак өсте катламы һәм агачлыклар сыйфатында
4	Күлләрнең, сазларның һәм башка ачык урыннарның ярлары буйлап урман кашаклары, сазлыкларда зур булмаган утраулар	Ачык киңлекләрнең (күлләр, сазлар, болыннар) ярларында урман кашакларын аерып чыгару урман корылышы буенча яклагыч полоса билгеләнмәгән очракта башкарыла	Киңлеге кимендә 50 м урман кашагы күл суыннан алып яисә ачык башка урын киселешеннән башлап үлчәнә. Ләкин, әгәр күлдә утраучык яисә сазланган урын булса, буфер зонасын каты яр кырыеннан яисә сазлык яки ачык территория кырыеннан башлап үлчиләр. Шулай ук сазлык белән әйләндереп алынган зур булмаган (0.5 гектарга кадәр) утраулар да билгеләнә. Искәрмә: әгәр әлеге күл яисә сазлык хайваннарның сезонлы туплану һәм үрчү урыны, сирәк очраучы һәм нәзберек төрләрнең фактта тереклек итү урыны булып торса, ул очракта буфер зонасы киңәйтелергә тиеш

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
5	Чокырлар, су агымнарының тирән үзәнлекләре, башка төрле сөзәклекләр	Су агымнарының тирән кергән үзәнлекләре һәм чокырлар - тауның текәлегә 10° башланып киткәндә. Башка текә таулар (киртләчләр, текә ярлар) - тауның текәлегә кимендә 20° булган очракта	Нормативларда башкача билгеләнмәсә, сөзәк тау өсте һәм асты буйлап киңлегә кимендә 15-20 м буфер зоналары билгеләнә. Сөзәк тауның үзе һәм буфер зонасы эһәмиятле объект булып тора.
6	Төп токымнарның, урман белән капланган калкулыкның шәрә урыннары, известьлы токым, ачык комлы кишәрлекләр, дюналар, таш чәчелгән урыннар	Куәте аз булган туфрак үсемлекләре белән капланган, төп токымнар шәрәләнгән торган урыннар. Таш чәчелгән урыннар - төрле зурлыктагы һәм шомалыктагы ташлар жыелмасы. Тау битләрендә, тау киртләчләрендә, ярларда һәм алар янәшәсендә еш очрый. Ташлы һәм шәрәләнгән урыннар аз куәтле туфрак үсемлекләре белән капланырга мөмкин. Комлы дюналар өлешчә аз куәтле туфрак-үсемлек катламы белән ныгытылырга мөмкин	Объект кишәрлекнең төп токымнары шәрәләнгән чиге буйлап яисә таш чәчелгән урын чиге буйлап билгеләнә. Таш чәчелгән, төп токымнар шәрәләнгән урын, дюна комплексы кырыеннан киңлегә кимендә 20 метрлы буфер зонасы билгеләнә
7	Аерым зур йомры ташлар һәм кантарлар	Лишайниклар һәм үсемлекләр белән капланган аерым зур йомры ташлар (2 куб.метрдан башлап) һәм кантарлар.	Аерым зур йомры ташларны майданлы объектны билгеләмичә генә билгеләргә була, аларның тупланышы майданлы объект буларак билгеләнә
8	Карст элементлары	Известькатнашмалы токым ятмалары яқын яткан урыннарда ярыклар, бүрәнкәләр, юкка чыга торган су агымнары һәм сулыклар, коры үзәнлекле сазлыклар. Калын известьташ катламының су белән юылган куышлыклары. Өслегендә уйсулыклар, жимерек, ярык урыннар күренә. Карст элементлары белән чишмәләр, кизләүле сазлыклар бәйлә булырга мөмкин. Өслегендә шәрәләнгән известьташлар күренергә мөмкин	Объект тирәли уйсулык, куышлык кырыеннан киңлегә кимендә 20 м буфер зонасы билгеләнә.
9	Ачык һәм ярымачык урыннар	Урман белән капланмаган кишәрлекләр: зур булмаган аланлыклар, сирәклекләр, болынлыклар һ.б. (шул исәптән сазлыкланган). Агачларның тулылыгы 0,4 ким. Запас 50 куб.метр/гектардан азрак.	Чиге буйлап агачлар арасында (тулылыгы һәм запасы ким булган кишәрлек)
10	Аунак агачлар һәм жыл аударган агач-	Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге	Таркалу тәрәзәләрен табигый яңару төркемнәре, шулай ук башка объектлар

Т/с	Биологик күптөрлелек объектларының аталышы	Биологик күптөрлелек объектларына сыйфатлама	Буфер зоналарының күләмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
	туфрак комплекслары тупланган	аунаклар бар (диаметры 20 сантиметрдан (алга таба - см) башлана). Жил аударган агач-туфрак комплекслары (ВПК) - зур агачларның тамыр системасы һәм туфракның өске катламнары белән бергә аву нәтижәсе	белән берлектә билгеләү максатка ярашлы була. Билгеләү эше объект чикләре буенча башкарыла
11	Коры-сары, биик түмәрләр, куышлы агачлар, берән-сәрән ятучы зур чыбык-чабыклар	Төрле токымнардан зур күләмле (диаметры 20 см башлана торган) коры-сары. Куышлы һәм тукран тукуган эзләре булган коры-сары аеруча кыйммәтле була. 2-5 м бииклегендәге һәм 20 см зуррак диаметрлы табигый эре түмәрләр. Куышлы агачлар. Төрле токымга караган, төрле таркалу стадияләрендәге чыбык-чабыклар (диаметры 20 см башлана)	Диләнке эшләгәндә куркыныч тудырмый торган коры-сарыны саклау максатка ярашлы була. Корыган һәм куышлы тере агачлар зарури сакланьрга тиеш
12	Күп еллык агачлар һәм аларның чәчәклекләре, жыйнак биологик кыйммәтле урыннар	Берән-сәрән күп еллык агачлар, аларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле кишәрлекләр	Күп еллык, янгынга каршы корытылган наратлар, карт усак, кара зирек, кәжә талы аеруча кыйммәтле. Агачларның ябалдашы яхшы үсеш алган һәм жылгә каршы торырга сәләтле булырга тиеш. Күп еллык агачларның чәчәклекләре һәм жыйнак биологик кыйммәтле өлешләре составында агачларны саклау оптималь булып тора
13	Төбәк өчен сирәк токым агачлары	Киң яфраклы токымлы агачлар: имән, корычагач, карама, өрәнге, юкә.	Сирәк токым агачларының жыйнак төркемнәрен һәм шушы токымнарға караучы берән-сәрән агачларны үз эченә алган чәчәклекләр саклана.
14	Сирәк һәм терлек азыгы булган куаклыклар	Чикләвек куагы, артыш, миләш, гөлжимеш, зелпе куаклары һ.б.	Сөйрәнмәләрдән башка саклана
15	Яңартылуның гамәлдәге төркемнәре	Киселгән урыннарда үсеш алырга мөмкин булган ышанычлы үренте төркемнәре. Дренажланган урыннарда агач чыбылдыгы тәрәзәләрендә яңартылу төркемнәре, эре аунак өемнәре тупланган урыннарда чыршы шытып чыккан	Үренте чәчәклекләре яңартылуның югары тыгызланган өлеше чикләре буенча билгеләнә
16	Сирәк очраучы һәм нәзберек үсемлекләрнең һәм гөмбәләрнең тереклек итү урыннары	Россия Федерациясе Кызыл китабына һәм/яисә төбәк Кызыл китабына кертелгән сирәк очрый торган һәм нәзберек үсемлек һәм гөмбә төрләренең яңа ачыкланган даими тереклек	Төрләрнең биологиясе һәм экологик таләпләре нигезендә билгеләнә. Күпчелек сирәк төрләрне билгеләве авыр булганга күрә, сирәк төр һәм аларны саклау өчен зарури чикләр булу-булмавын тәгаснләштерү өчен биология

Т/с	Биологик күптөрлелек объектарының аталышы	Биологик күптөрлелек объектарына сыйфатлама	Буфер зоналарының күлэмнәре (зарурлык булганда)
1	2	3	4
		итү урыннары	Белгеченә мөрәжәгать итәргә киңәш ителә. Әгәр бер нөсхә яисә тереклек ияләренең жыйнак төркеме ачыкланса, алар тирәли киңлеге кимендә 50 м буфер зонасын билгеләргә кирәк
17	Куышлы агачлар	Берән-сәрән тере яки куышлы коры агачлар	Аерым агачлар яки агач төркемнәре рәвешендә жылга каршы торучанлыкны, бөжәк ашаучы кошларны күчерү урыннарын тәмин итү өчен, шулай ук башка кыйммәтле объектлар составында саклана
18	Зур оялыклары булган агачлар	Зур оялыклары булган агачлар саклана, диаметрында 1 м зуррак оялар, шулай ук эре оялар тупланган урыннар махсус кыйммәткә ия	1 м һәм аннан зуррак диаметрлы оялар өчен буфер зонасының киңлеге - 500 м (елның теләсә кайсы вакытында), ә калган оялар өчен 100-300 м кимрәк булырга тиеш (кошларның күздә тотылган төренә карап). Буфер зонасының зурлыгы орнитолог белгеч тарафыннан тикшерү, ояның кемгә каравын һәм статусын билгеләү нәтижәләре буенча тәгаенләштереләргә мөмкин
19	Зур кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары	0.5 м биегрәк булган кырмыска оялары тирәли 20 м радиуста кисүләргә тыелган буфер зонасы аерып чыгарыла

1.1.9. Гамәлдәге урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларына, урман инфраструктурасы ясауга бәйле булмаган объектларга, әлеге объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү чараларына территориаль планлаштыру документларында каралган сыйфатлама

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Яклагыч урманнар, эксплуатация урманнары һәм резерв урманнары өчен урман инфраструктурасы объектлары исемлеген раслау турында» 2012 елның 17 июлендәге 1283-р номерлы боекы.

РФ Урман кодексының 13 статьясы нигезендә урман юллары урманнардан теләсә нинди файдалану ысулында, шулай ук урманнарны саклау, яклау һәм торгызу максатларында да төзелергә мөмкин.

Гамәлдәге урман юлларына сыйфатлама 7 нче таблицада китерелә.

7 нче таблица.

Урман юлларына сыйфатлама

Юлларның төрләре	Юлларның озынлыгы, чм					
	Барлыгы	Урман хужалыгы (типлары буенча)				Гомуми файдаланудагы
		I тип	II тип	III тип	Жәм- гысе	
1	2	3	4	5	6	7
Юллар, барлыгы	545	64	34	371	469	76
Шул исәптән						
а) автомобиль	545	64	34	371	469	76
алардан:						
каты түшәмәле	23	-	-	-	-	23
грунтлы, шул исәптән	522	64	34	371	469	53
ел әйләнәсе кулланыла торган	204	23	5	123	151	53

Урманчылык территориясендә булган гомуми файдаланудагы барлык автомобиль юллары һәм урман хужалыгы юллары агач материалы саты һәм эшкәртү урыннарына чыгару юллары булып хезмәт итә.

Квартал ызаннарының озынлыгы - 783,2 км.

Чиктәш ызаннарның озынлыгы - 13,1 км.

1800 данәдән торган квартал баганалары.

Булган урман инфраструктурасы объектларының 41,1 км - кисүне, 377,3 км - чистартуны һәм 1345 данә күләмендә квартал баганаларын алыштыруны таләп итә.

Урман эшкәртү инфраструктурасы (өзерләнгән агач материалын эшкәртү объектлары, биоэнергетика объектлары һәм башкалар) агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен төзелә. РФ Урман кодексының 14 статьясы нигезендә яклаучы урманнарда, шулай ук Кодекста һәм бүтән федераль законнарда каралган очракларда агач эшкәртү инфраструктурасы булдыру тыела.

Урманчылык территориясендә урман эшкәртү объектлары юк.

Урман инфраструктурасы төзүгә бәйле булмаган объектларны урман фонды жирләрендә төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү РФ Урман кодексының 21 статьясына нигезләнеп гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урман инфраструктурасын төзүгә бәйле

булмаган чираттагы объектлар бар:

ясалма өслөклө машина юллары - 22,5 км.

электр энергиясе тапшыру чыбыклары - 36,3 км;

газүткөргөчләр - 3,6 км;

нефть үткөргөчләр - 2,8 км;

башка трассалар - 11,3 км.

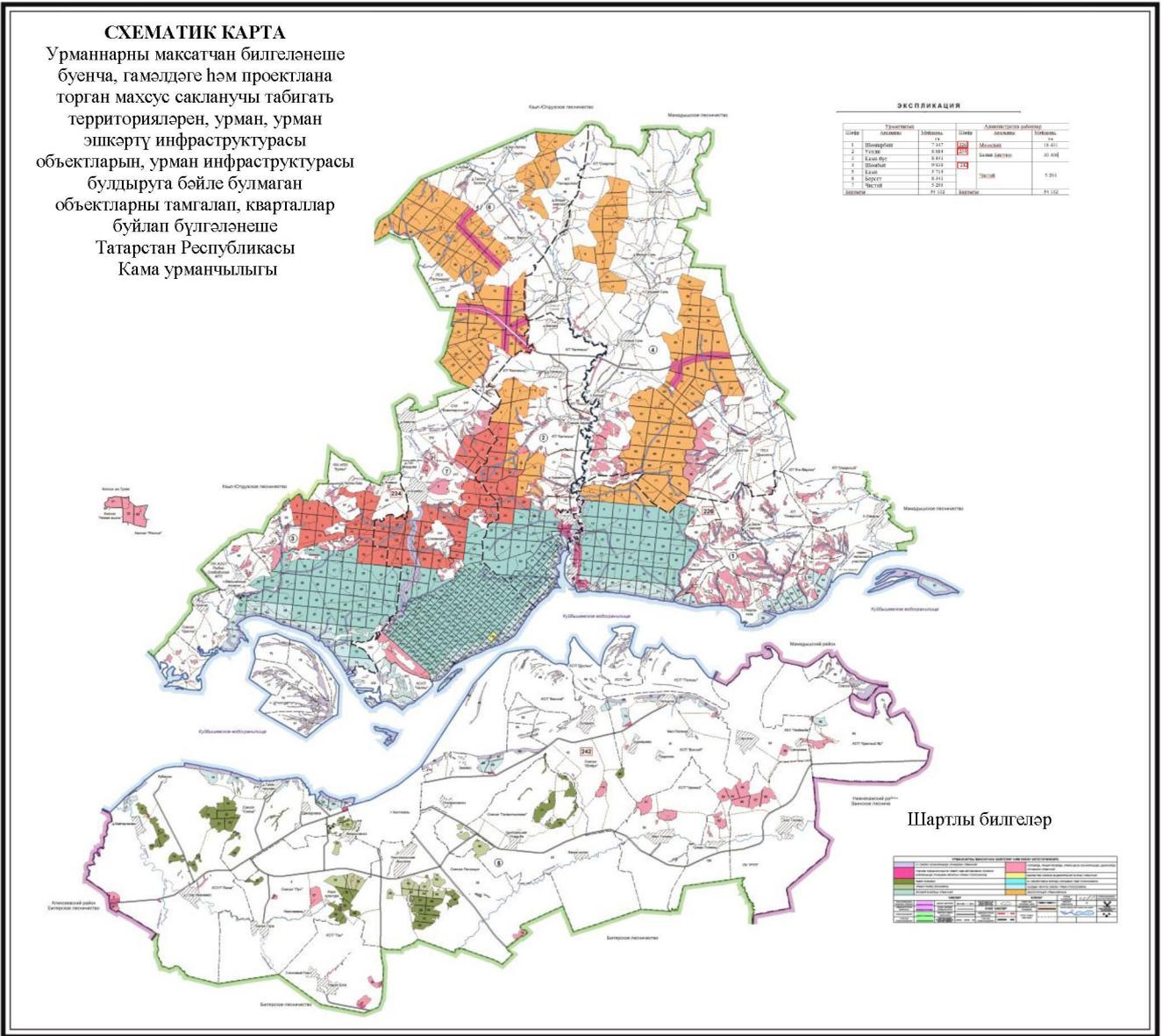
Территориаль планлаштыру схемасы буенча урманчылык территориясендә өстәмә объектлар планлаштырылмый. Башка категориягә караган, урман урнашкан жирләрдә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү урманнарның максатчан билгеләнеше буенча башка федераль законнарда каралган очракларда рөхсәт ителә.

Урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләр РФ Урман кодексының 21 статьясындагы 6 өлеше нигезендә рекультивацияләнергә тиеш.

Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда агач материалын һәм бүтән урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Урманнарны максатчан билгеләнеше буенча, гамәлдәге һәм проектлана торган махсус сакланыла торган табигать территорияләрен, урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын, урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган объектларны тамгалап, кварталлар буйлап бүлгәләнеше 3 номерлы карта-схемада күрсәтелә.

3 нче карта-схема

1.2. Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан файдалану урман мөнәсәбәтләрендә катнашучы гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан гамәлгә ашырыла (РФ Урман кодексының 4 ст.).

Шул ук вакытта, РФ Урман кодексының 5 статьясы нигезендә, урман динамикалы рәвештә яңартыла һәм трансформациягә бирелә торган табигый ресурс буларак карала, чөнки югарыда аталган статья нигезендә урманнардан файдалану, аларны саклау, яклау һәм янадан үстерү экологик система яки табигый ресурс кебек урман төшенчәсеннән чыгып гамәлгә ашырыла.

Урманчылык территориясендә урманнардан кварталларга бүлөп рөхсәтле файдалану төрләре 8 нче таблицادا күрсәтелә.

8 нче таблица

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Майданы, гектар
1	2	3	4
Агач эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 29 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		54130
Терлек азыгы эзерләү (РФ Урман кодексының 25, 31 статьялары)	Бөрсет	-	-
	Кама	-	-
	Кама яны	-	-
	Усали	-	-
	Чистай	-	-
	Шомырбаш	-	-
	Шомбыт	-	-
	Жәмгысе		-
Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю (РФ Урман кодексының 25, 32 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		54130
Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәре жыю (РФ Урман кодексының 25, 34 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрө исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
	Жәмгысе		54130
Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, әгәр эшчәнлекнең әлеге төрлөрөн гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисү яки аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китереп чыгармаса, шәһәр урманнары	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1, 4-7, 15-17, 26, 27, 29-31, 40-42, 44-46, 63-69, 74-79, 81-100	2704
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		51543
Авыл хужалыгын алып бару (РФ Урман кодексының 25, 38 статьялары), һәм әскәр балыкчылыктан тыш, балыкчылыкны гамәлгә ашыру (25 статьяның 6.1 пункты) Тыела: урман паркы зоналары, шәһәр урманнары. махсус яклана торган кишәрлекләр, яшел зоналар, печән чабу белән умартачылыктан гайре тыела.	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-31, 36-46, 46-100	4491
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		53330
Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 40 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		54130
Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 41 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
	Жәмгысе		54130
Урман плантацияләре булдыру һәм аларны эксплуатацияләү (РФ Урман кодексының 25, 42 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган	Бөрсет	квартал өлешләрө: 1-4	493
	Кама	кварталлар: 1-4, 7, әлеге кварталларның бер өлеше: 5, 9- 16, 19-22	1288
	Усали	кварталлар: 1-11, 34-41, 49, 54- 58, 60, 62, 64, 65, 67, 75, квартал өлешләрө: 42-48, 50-53, 59, 61,	7016

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләрө исемлеге	Мәйданы, гектар
1	2	3	4
кишәрлекләр		63, 66, 68-74	
	Шомырбаш	кварталлар: 3, 23, 27-29, 31, 32, 37, 41, квартал өлешләрө: 1, 2, 4-22, 24-26, 30, 33-36, 38-40, 42-44	6060
	Жәмгысе		14857
Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрө, дару үләннөрө үстерү (Россия Федерациясе Урман кодексының 25, 39 статьялары)	Бөрсөт	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
		Жәмгысе	54130
Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләрү (РФ Урман кодексының 25, 39.1 статьялары)	Бөрсөт	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
		Жәмгысе	54130
Жир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләрү һәм табу (РФ Урман кодексының 25, 43 статьялары) Тыела: урман-парк зоналары, яшел зоналар, шәһәр урманнары; РФ Урман кодексының 114 статьясы нигезендә, жир асты байлыкларын геологик өйрәнү урман-парк зоналарында рөхсәт ителәр	Бөрсөт	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1,4-7, 15-17, 26, 27, 29-31, 40-42, 44-46, 63-69, 74-79, 81-100	2704
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
		Жәмгысе	51543
Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләрү (РФ Урман кодексының 25, 44 статьялары)	Бөрсөт	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
		Жәмгысе	54130
Чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, эксплуатацияләрү (РФ Урман кодексының 25, 45 статьялары) Тыела: урман паркы зоналары.	Бөрсөт	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939

Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Кварталлар яки аларның өлешләре исемлеге	Майданы, гектар
1	2	3	4
Гамәлдәге чыбыклы объектлар, шул исәптән, Россия Федерациясе Урман кодексында әлеге куллану төрө буенча чикләүләр кертелгән яклагыч урманнар категориясендә дә, кулланылырга мөмкин	Жәмгысе		54130
Агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү (РФ Урман кодексының 25, 46 статьялары) Тыела: яклаучы урманнар, махсус сакланыла торган кишәрлекләр	Бөрсет	квартал өлешләре: 1-4	493
	Кама	кварталлар: 1-4, 7, әлеге кварталларның бер өлеше: 5, 9- 16, 19-22	1288
	Усали	кварталлар: 1-11, 34-41, 49, 54- 58, 60, 62, 64, 65, 67, 75, квартал өлешләре: 42-48, 50-53, 59, 61, 63, 66, 68-74	7016
	Шомырбаш	кварталлар: 3, 23, 27-29, 31, 32, 37, 41, квартал өлешләре: 1, 2, 4- 22, 24-26, 30, 33-36, 38-40, 42-44	6060
	Жәмгысе		14857
Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру (РФ Урман кодексының 25, 47 статьялары)	Бөрсет	1-83	8314
	Кама	1-80	5714
	Кама яны	1-92	8841
	Усали	1-11, 34-86	8684
	Чистай	1-100	5291
	Шомырбаш	1-50	7347
	Шомбыт	1-222	9939
		Жәмгысе	

2 бүлек. Урманнардан рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, урманнарны саклау, яклау һәм янадан торгызу нормативлары

2.1. Урманнардан агач материалы эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач материалы эзерләү өчен файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 29, 29.1, 30 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләре белән регламентлана.

Агач материалы эзерләү эшқуарлык эшчәнлегә максатларында гражданнар, юридик затлар тарафыннан, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси максатларда (жылыту, төзелмәләр торгызу һ.б. өчен) гамәлгә ашырылырга мөмкин.

«Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда каралган искәртмәле очракларда урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә дәүләт ихтыяжларын яки муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен агач

материалы эзерләүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителә.

Чикләрендә агач материалы эзерләү өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән кварталлар исемлегенә 8 нче таблицада күрсәтелә.

Диләнkedә (урман кишәрлегенен кисү өчен билгеләнгән урман утыртмалары урнашкан бер өлешендә, урман-таксация бүлемтегендә, урман кварталында) агач материалы эзерләү өчен түбәндәгеләрне кисү рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 16 статьясы):

1) өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

2) урманнарны тәрбия кылганда, һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән, картайган урман утыртмаларын;

3) РФ Урман кодексының 13, 14 һәм 21 статьяларында каралган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендәге теләсә нинди яшьтәге урман утыртмаларын.

Агач материалы эзерләү эше эксплуатация урманнарында, яклаучы урманнарда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында, бүтән федераль законнарда башкасы каралмаса.

Эксплуатация урманнарында агач эзерләү максатында тоташ һәм сайланма кисүләр гамәлгә ашырыла.

Сайланма кисүләр үзләренен эйләнә-тирәлекне хасил итү, су саклау, санитария-гигиена, савыктыру һәм башка төрле файдалы вазыйфаларын югалта баручы, яклаучы урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар үти торган файдалы вазыйфаларның сакланышын тәмин итүче урман утыртмаларын алмаштырырга ирек бирмәсә һәм РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрактарда яклаучы урманнарда тоташ кисүләр гамәлгә ашырыла.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, эзерләнган агач материалын алып чыгу агач материалы эзерләү максатларында урман кишәрлегеннән файдаланучы зат тарафыннан урман декларациясе буенча декларацияләнә торган чор башланган датадан 12 ай эчендә гамәлгә ашырыла. Агач материалы урман агачларын сату-алу шартнамәсе яисә РФ Урман кодексының 19 статьясының 5 өлешендә күрсәтелгән контракт нигезендә эзерләнган очракта, агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу эшләре шартнамәдә яисә контрактта билгеләнгән вакыт эчендә тиешенчә гамәлгә ашырыла.

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменнән (агач алуның рөхсәт ителгән күләменнән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләр яшен бозып, агач материалы эзерләү тыела.

2.1.1. Өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару РФ Урман кодексының 29 статьясы, «Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмен исәпләп чыгару тәртибен раслау турында» 2011 елның 27 маендагы 191 номерлы Рослесхоз боерыгы, «Кисентеләрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме 9 нчы таблицада китерелә.

Әлеге урман хужалыгы регламентының гамәлдә булу чорына өлгергән һәм картайган агачларны сайланма кисүләр буенча диләнке исәпләмәсе 10 нчы таблицада китерелә.

Урман хужалыгы регламенты гамэлдә булу чорына өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын сайланма кисүләр
буенча файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме

Күрсәткечләр	Барлыгы		шул исәптән тулылыгы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гекта р	мең куб.метр	гекта р	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гекта р	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар														
Яклагыч урманнар категориясе - яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлеге турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлөп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл бие полосаларында урнашкан урманнар)														
Хужалык бүлемтеге - Биек кәүсәле имән														
Барлыгы хисапка кертелгән	2	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - каен														
Барлыгы хисапка кертелгән	26	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	11	2,1	15	2,4
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	11	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Усак														

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлығы хисапка кертелгән	12	3,2	-	-	-	-	-	-	9	2,8	-	-	3	0,4
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	22	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	9	0,7	-	-	-	-	-	-	9	0,7	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	9	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,5	7	1,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклагыч урманнар категориясе - эрозиягә каршы урманнар														
Хужалык бүлемтеге - Нарат														
Барлығы хисапка кертелгән	2	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,3
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Түбән кәүсәле имән														

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Барлығы хисапка кертелде	64	8,6	-	-	-	-	-	-	-	-	54	7,6	10	1,0
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	54	1,1	-	-	-	-	-	-	-	-	54	1,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	5	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - каен														
Барлығы хисапка кертелгән	177	36,3	-	-	-	-	-	-	65	15,3	54	11,0	58	10,0
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	15	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	119	5,4	-	-	-	-	-	-	65	3,8	54	1,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	12	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	58	11,5	-	-	-	-	-	-	23	6,0	11	2,4	24	3,1
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	17	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	34	1,9	-	-	-	-	-	-	23	1,5	11	0,4	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	3	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	4	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1,0	-	-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	4	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклаучы урман категорияләре - су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары														
Хужалык бүлемтеге - Нарат														
Барлығы хисапка кертелгән	414	108,0	-	-	-	-	-	-	64	20,5	119	33,3	231	54,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	9	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	183	10,1	-	-	-	-	-	-	64	5,1	119	5,0	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	18	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Чыршы														
Барлығы хисапка кертелгән	12	2,9	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1,4	7	1,5
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	5	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	5	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Каен														
Барлығы хисапка кертелгән	963	202,8	-	-	-	-	192	48,1	491	105,0	218	41,4	62	8,3

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	23	-	-	-	-	-	30	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	901	46,9	-	-	-	-	192	14,4	491	26,3	218	6,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	90	4,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	4,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	2,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	721	177,4	-	-	-	-	130	35,0	375	94,1	187	43,9	29	4,4
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	23	-	-	-	-	-	30	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	692	40,6	-	-	-	-	130	10,5	375	23,5	187	6,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	69	4,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	3,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Кара зирек														
Барлығы хисапка кертелде	20	3,3	-	-	-	-	-	-	4	0,8	4	0,7	12	1,8
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	9	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	8	0,3	-	-	-	-	-	-	4	0,2	4	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	1518	397,8	-	-	-	-	-	-	470	132,8	769	218,1	279	46,9
Гомуми запастан уртача сайлап алу	-	17	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
проценты														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	1239	65,9	-	-	-	-	-	-	470	33,2	769	32,7	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	124	6,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	5,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	3,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклаучы урманнар категориясе - уылдык саклаучы урман полосалары														
Хужалык бүлемтеге - Нарат														
Барлығы хисапка кертелгән	48	12,8	-	-	-	-	-	-	-	-	39	10,9	9	1,9
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	39	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	39	1,6	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	4	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Түбән кәүсәле имән														
Барлығы хисапка кертелде	50	8,6	-	-	-	-	-	-	50	8,6	-	-	-	-
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	25	-	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	50	2,1	-	-	-	-	-	-	50	2,1	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	5	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - каен														
Барлығы хисапка кертелгән	35	7,2	-	-	-	-	-	-	17	3,9	5	1,1	13	2,2

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	17	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	22	1,2	-	-	-	-	-	-	17	1,0	5	0,2	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	67	17,6	-	-	-	-	-	-	52	14,5	9	2,1	6	1,0
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	61	3,9	-	-	-	-	-	-	52	3,6	9	0,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	6	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Кара зирек														
Барлығы хисапка кертелгән	9	1,2	-	-	-	-	-	-	4	0,7	-	-	5	0,5
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	17	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	4	0,2	-	-	-	-	-	-	4	0,2	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	87	23,8	-	-	-	-	-	-	36	11,0	34	8,9	17	3,9
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	17	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-

Күрсәткечләр	Барлығы		шул исәптән тулылығы буенча											
	гектар	мең куб.метр	1,0		0,9		0,8		0,7		0,6		0,3-0,5	
			гектаp	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектар	мең куб.метр	гектаp	мең куб.метр
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
проценты														
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	70	4,1	-	-	-	-	-	-	36	2,8	34	1,3	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	7	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Яклагыч урман категорияләре - урман паркы зоналарында урнашкан урманнар														
Хужалык бүлемтеге - Түбән кәүсәле имән														
Барлығы хисапка кертелгән	9	1,5	-	-	-	-	-	-	4	0,8	-	-	5	0,7
Гомуми запастан урт. сайлап алу проценты	-	13	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	4	0,2	-	-	-	-	-	-	4	0,2	-	-	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - Усак														
Барлығы хисапка кертелгән	44	10,5	-	-	-	-	-	-	29	7,6	3	0,7	12	2,2
Гомуми запастан уртача сайлап алу проценты	-	19	-	-	-	-	-	-	-	25	-	15	-	-
1 мәртәбәдә сайлана торган запас	32	2,0	-	-	-	-	-	-	29	1,9	3	0,1	-	-
Уртача кабатлану чоры	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ел саен файдалану өчен билгеләнә торган диләнке күләме:														
Тамыр	3	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Матди кыйммәт	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эшкә яраклы	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хужалык бүлемтеге - юкә														
Барлығы хисапка кертелгән	27	6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	19	4,8	8	1,2

Өлгөргөн һәм картайган урман утыртмаларын кисү буенча файдалану өчен билгелэнгән дилэнке күләме

Хужалык бүлөмгә һәм өстенлек итүче токым	Урман белән капланган жирләр, гектар	Шул исәптән яшь төркөмнәре буенча						Өлгөргөн һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Яшь классы	Киссенең яше	Исәпкә тотылачак дилэнкеләр, мең куб.метр				Киңәш ителә торган дилэнке хисабы					Эксплуатация фондынан файдалану еллары саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар	
		Үрентеләр	урта яшьле		Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган							Эзлекле файдалануда	2 нче яшькә караучы	1 нче яшькә караучы	Интеграл	Майданы, гектар	Тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә				Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган
Барлыгы	Хисапка кертелгән		БАРЛЫГЫ	Шул исәптән картайган		Барлыгы	шул исәптән эшлекле	файдаланып булмаый	Өлгөрөп килүче	Өлгөргөн һәм картайган														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Тоташ дилэнке кисү																								
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар																								
Нарат	1758	316	1080	1080	314	48	-	10,6	220	8,3	81	19	20	9	12	4	0,9	0,8	0,6	81	11	801	183	
Чыршы	1961	1732	211	211	12	6	-	1,3	219	8,0	81	22	1	1	1	-							39	8
											V													
Жепселле биек кәүсәле имән	2904	1290	1157	404	429	28	-	3,8	136	8,2	101	26	14	11	18	3	0,4	0,3	0,2	60	10	517	171	
											VI													
Тәбәнәк кәүсәле имән	6	-	6	-	-	-	-	-	-	-	61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
											VII													
Өрәңгә	704	87	552	74	28	37	-	6,2	168	2,1	61	11	5	3	5	3	0,5	0,4	0,2	45	12	74	35	
											VII													

Хужалык бүлөмгө Һәм өстөнлөк итүчө токым	Урман белән капланган жирләр, гектар	Шул исәптән яшь төркөмнәре буенча						Өлгөргән Һәм картайган утыртмалар запасы, мең куб.метр	1 га эксплуатация фондына уртача запасы, куб.метр	Тамыр массасының уртача үсеше, мең куб.метр	Яшь классы	Кисстенен яше	Исәпкә тотылачак диләнкеләр, мең куб.метр				Кинәш ителә торган диләнке хисабы					Эксплуатация фондыннан файдалану саны	Утыртмаларның күздә тотылган калдык өлеше, гектар	
		Үрентеләр	урта яшьле		Өлгөрөп килүчө	Өлгөргән Һәм картайган							Эзлекле файдалануда	2 нче яшькә караучы	1 нче яшькә караучы	Интеграл	Майданы, гектар	Тамыр запасы, мең куб.метр	Матди кыйммәткә әйләндерелә				Өлгөрөп килүчө	Өлгөргән Һәм картайган
			Барлыгы	Хисапка кертелгән		Барлығы	Шул исәптән картайган												Барлыгы	шул исәптән эшлекле	файдаланып булмаый			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Карама	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	61 VII	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Каен	6124	600	2950	1608	1076	1498	30	309,8	207	22,1	61 VII	94	139	128	126	71	14,2	12,7	6,4	50	21	1608	1864	
Усак	1464	354	267	267	128	715	75	177,0	247	7,2	41 V	32	37	42	34	17	3,9	3,5	1,4	40	42	267	673	
Кара зирек	39		14	12	8	17	-	2,9	171	0,1	61 VII	1	1	1	1	1	0,2	0,2	0,1	45	15	12	14	
Соры зирек	24	1	6	6	11	6	-	0,9	150	0,1	41	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	6	17	
Тал	11	11	-	-	-	-	-	-	-	0,1	41 V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Юкә	1781	192	590	158	169	830	554	201,2	242	6,2	61 VII	27	38	49	41	19	4,0	3,8	2,1	55	43	158	809	
Тирәк культура-лары	39	5	21	19		13	10	3,4	262	0,3	41 V	1	1	1	1	1	0,3	0,2	0,1	51	11	19	3	
Тоташ кисүләр буенча барлыгы																								
Жәмгысе	16816	4588	6855	3839	2175	3198	669	717,1		62,7						119	24,4	21,9	11,1	51		3501	3777	
Блыслы	3719	2048	1291	1291	326	54		11,9		16,3						4	0,9	0,8	0,6	81		840	191	

2.1.2. Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

11 нче таблица

Урманнарны тәрбияләгәндә урта яшьле, өлгереп килүче, өлгергән һәм картайган урман утыртмаларының файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Максатчан билгеләнеше - яклаучы урманнар									
Ылыслы токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	585	223	-	-	-	-	808
		мең куб.метр	21,5	12,6	-	-	-	-	34,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	58	15	-	-	-	-	73
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	1,9	0,9	-	-	-	-	2,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,6	0,8	-	-	-	-	2,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,0	0,5	-	-	-	-	1,5
Токымы - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	455	64	-	-	-	-	519
		мең куб.метр	13,2	3,3	-	-	-	-	16,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	46	4	-	-	-	-	50
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	1,4	0,3	-	-	-	-	1,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,9	0,2	-	-	-	-	1,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,4	-	-	-	-	-	0,4
Ылыслы хужалык буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1040	287	-	-	-	-	1327
		мең куб.метр	34,7	15,9	-	-	-	-	50,6

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	104	19	-	-	-	-	123
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	3,3	1,2	-	-	-	-	4,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,5	1,0	-	-	-	-	3,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,4	0,5	-	-	-	-	1,9
Каты яфраклы									
Тоқымы - тәбәнәк кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	234	12	-	-	-	-	246
		мең куб.метр	7,6	0,6	-	-	-	-	8,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	24	1	-	-	-	-	25
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,1	-	-	-	-	0,8
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,5	-	-	-	-	-	0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-	-	-	-	-	0,2
Тоқымы - өрәңге									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	20	-	-	-	-	-	20
		мең куб.метр	0,8	-	-	-	-	-	0,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	2	-	-	-	-	-	2
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-	-	-	-	-	0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-	-	-	-	-	0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-	-
Жәмгысе каты яфраклылар									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	254	12	-	-	-	-	266
		мең куб.метр	8,4	0,6	-	-	-	-	9,0
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Мөйданы	гектар	2	13	-	-	-	-	15
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,9	-	-	-	-	1,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,6	-	-	-	-	0,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,3	-	-	-	-	0,4
Токымы - ЧЫРШЫ									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	367	49	-	-	-	-	416
		мең куб.метр	12,9	2,6	-	-	-	-	15,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел сәен файдалану күләме:								
	Мөйданы	гектар	38	3	-	-	-	-	41
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	1,3	0,1	-	-	-	-	1,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,9	0,1	-	-	-	-	1,0
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,5	0,1	-	-	-	-	0,6
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	393	244	-	-	-	-	637
		мең куб.метр	14,0	14,0	-	-	-	-	28,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сәен файдалану күләме:								
	Мөйданы	гектар	40	16	-	-	-	-	56
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	1,4	1,0	-	-	-	-	2,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,0	0,7	-	-	-	-	1,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,6	0,4	-	-	-	-	1,0
Каты яфраклы									
Биек кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	641	4	-	-	-	-	645
		мең куб.метр	17,2	0,1	-	-	-	-	17,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел сәен файдалану күләме:								
	Мөйданы	гектар	65	-	-	-	-	-	65

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Тамыр	мең куб.метр	0,9	2,1	-	-	-	-	3,0
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,7	1,7	-	-	-	-	2,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	1,2	-	-	-	-	1,3
усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	76	-	-	-	-	76
		мең куб.метр	-	3,2	-	-	-	-	3,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	-	5	-	-	-	-	5
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,2	-	-	-	-	0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1	-	-	-	-	0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-	-
Юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	34	65	-	-	-	-	99
		мең куб.метр	1,1	3,4	-	-	-	-	4,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	3	5	-	-	-	-	8
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2	-	-	-	-	0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,2	-	-	-	-	0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-	-	-	-	-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	285	863	-	-	-	-	1148
		мең куб.метр	9,7	37,9	-	-	-	-	47,6
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	28	57	-	-	-	-	85
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	1,0	2,5	-	-	-	-	3,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,7	2,0	-	-	-	-	2,7

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	1,2	-	-	-	-	1,3
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1347	1111	-	-	-	-	2458
		мең куб.метр	42,3	52,0	-	-	-	-	94,3
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	134	73	-	-	-	-	207
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	4,3	3,5	-	-	-	-	7,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,8	2,7	-	-	-	-	5,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	1,2	1,6	-	-	-	-	2,8
Урманчылык буенча барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3241	1914	-	-	-	-	5155
		мең куб.метр	104,6	91,5	-	-	-	-	196,1
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	324	128	-	-	-	-	452
	сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	10,3	6,3	-	-	-	-	16,6
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	7,1	4,9	-	-	-	-	12,0
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	3,1	2,7	-	-	-	-	5,8
шул исәптән хужалыклар буенча									
Ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1433	531	-	-	-	-	1964
		мең куб.метр	48,7	29,9	-	-	-	-	78,6
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мәйданы	гектар	144	35	-	-	-	-	179
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	4,7	2,2	-	-	-	-	6,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	3,5	1,7	-	-	-	-	5,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	2,0	0,9	-	-	-	-	2,9

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Каты яфраклы									
1.	Ачыкланган фонд	гектар	923	16	-	-	-	-	939
	(урман таләпләре буенча)	мең куб.метр	27,0	0,7	-	-	-	-	27,7
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мөйданы	гектар	92	1	-	-	-	-	93
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	2,7	0,1	-	-	-	-	2,8
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,7	-	-	-	-	-	1,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,7	-	-	-	-	-	0,7
йомшак яфраклы									
1.	Ачыкланган фонд	гектар	885	1367	-	-	-	-	2252
	(урман таләпләре буенча)	мең куб.метр	28,9	60,9	-	-	-	-	89,8
2.	Кабатлану чоры	ел			-	-	-	-	
3.	Ел саен файдалану күләме:								
	Мөйданы	гектар	88	92	-	-	-	-	180
	Сайлана торган запас:								
	Тамыр	мең куб.метр	2,9	4,0	-	-	-	-	6,9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,9	3,2	-	-	-	-	5,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,4	1,8	-	-	-	-	2,2
Бөрсет кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	233	25					258
		мең куб.метр	8,1	1,5					9,6
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мөйданы	мең куб.метр	22	2					24
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр							
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,1					0,8
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,6	0,1					0,7

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	172	23					195
		мең куб.метр	5,9	1,1					7,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	17	1					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	0,1					0,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	0,1					0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-					0,2
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	405	48					453
		мең куб.метр	14,0	2,6					16,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	39	3					42
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,3	0,2					1,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,0	0,2					1,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,5	0,1					0,6
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	148	10					158
		мең куб.метр	4,9	0,6					5,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	1					16
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	0,1					0,6
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-					0,2

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	18	-					18
		мең куб.метр	0,7	-					0,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе каты яфраклылар									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	166	10					176
		мең куб.метр	5,6	0,6					6,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	17	1					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	0,1					0,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	-					0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-					0,2
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	298	231	-				529
		мең куб.метр	8,5	9,2	-				17,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	29	15	-				44
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,6	-				1,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,6	0,5	-				1,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	0,3	-				0,5

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	64	32					96
		мең куб.метр	2,3	1,8					4,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	2					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	362	263	-				625
		мең куб.метр	10,8	11,0	-				21,8
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	35	17	-				52
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,0	0,7	-				1,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,7	0,6	-				1,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	0,3	-				0,5
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	933	321					1254
		мең куб.метр	30,4	14,2	-				44,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	91	21	-				112
	сайлап алына торган запас								
	мең куб.метр	мең куб.метр	2,9	1,0	-				3,9
	мең куб.метр	мең куб.метр	2,1	0,8	-				2,9
	мең куб.метр	мең куб.метр	0,9	0,4	-				1,3

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
эксплуатация урманнары									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	15					19
		мең куб.метр	0,1	0,9					1,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	26	3					29
		мең куб.метр	0,9	0,2					1,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	30	18					48
		мең куб.метр	1,0	1,1					2,1
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	1					4
	сайлап алына торган запас								
	мең куб.метр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	мең куб.метр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	-					5
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-	
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	20	17					37
		мең куб.метр	0,5	0,6					1,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	1					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-	
Өстенлек итүче токым - усақ									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	8					8
		мең куб.метр	-	0,2					0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-	

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-					2
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	22	25					47
		мең куб.метр	0,6	0,8					1,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	57	43					100
		мең куб.метр	1,7	1,9					3,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	3					9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Барлығы Бөрсет кишәрлеге урманчылыгы буенча									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	990	364	-				1354
		мең куб.метр	32,1	16,1	-				48,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	97	24	-				121
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	3,1	1,2	-				4,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,2	1,0	-				3,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,9	0,4	-				1,3
Кама кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	66	43					109
		мең куб.метр	2,9	2,5					5,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	3					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	10					29
		мең куб.метр	0,7	0,5					1,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	1					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	85	53					138
		мең куб.метр	3,6	3,0					6,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9	4					13
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,3					0,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	11	-					11
		мең куб.метр	0,3	-					0,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	25	-				40
		мең куб.метр	0,4	1,0	-				1,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	3	-				4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1	-				0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1	-				0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - усак									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	4	-				4
		мең куб.метр	-	0,2	-				0,2
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-	-				-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					
Өстенлек итүче токым - юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	35	1					36
		мең куб.метр	1,4	-					1,4
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	50	30	-				80
		мең куб.метр	1,8	1,2	-				3,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	3	-				8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1	-				0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1	-				0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	146	83	-				229
		мең куб.метр	5,7	4,2	-				9,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	7	-				22
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,6	0,4	-				1,0
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	0,3	-				0,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1	-				0,2
Эксплуатация урманнары									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	38					38
		мең куб.метр	-	2,3					2,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	3					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,2					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	69	-					69
		мең куб.метр	1,9	-					1,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	-					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Жәмгысе ылыслы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	69	38					107
		мең куб.метр	1,9	2,3					4,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	3					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	167	-					167
		мең куб.метр	4,5	-					4,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	17	-					17
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	-					0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	-					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	113	-				132
		мең куб.метр	0,5	4,2	-				4,7
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	7	-				9
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,3	-				0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,2	-				0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,2	-				0,2
Өстенлек итүче токым - усак									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар							
		мең куб.метр							
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар							
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр							
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр							
	Эшкә яраклы	мең куб.метр							
Өстенлек итүче токым - юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	36					50
		мең куб.метр	0,5	1,8					2,3
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	2					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	33	149	-				182
		мең куб.метр	1,0	6,0	-				7,0
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	9	-				12
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,4	-				0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,3	-				0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,2	-				0,2
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	269	187					456
		мең куб.метр	7,4	8,3	-				15,7

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сасн файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	27	12	-				39
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,6	-				1,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,5	0,4	-				0,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	0,3	-				0,5
Кама кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	415	270	-				685
		мең куб.метр	13,1	12,5	-				25,6
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сасн файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	42	19	-				61
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,4	1,0	-				2,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,9	0,7	-				1,6
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,3	0,4	-				0,7
Ык бие кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	227	94					321
		мең куб.метр	8,0	4,9					12,9
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел сасн файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	23	6					29
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,3					1,0
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,6	0,3					0,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,5	0,2					0,7
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	94	29					123

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	2,9	1,6					4,5
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	9	2					11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	321	123					444
		мең куб.метр	10,9	6,5					17,4
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	32	8					40
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,0	0,4					1,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,8	0,4					1,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,6	0,2					0,8
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-					2
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	27	-				46
		мең куб.метр	0,6	1,5	-				2,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2	-				4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1	-				0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1	-				0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Өстенлек итүче токым - усақ									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	3					3
		мең куб.метр	-	0,1					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-	-				-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-	-				-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-	-				-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	78	68					146
		мең куб.метр	3,6	4,4					8,0
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	8	5					13
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,3					0,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
Жәмгысе йомшак яфрақлы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	97	98	-				195

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	4,2	6,0	-				10,2
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	10	7	-				17
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	0,4	-				0,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,3	-				0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,2	-				0,3
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	420	221	-				641
		мең куб.метр	15,2	12,5	-				27,7
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	42	15	-				57
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,5	0,8	-				2,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,0	0,7	-				1,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,7	0,4	-				1,1
эксплуатация урманнары									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	19					20
		мең куб.метр	-	1,1					1,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	13					29

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	0,3	0,5					0,8
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	1					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	17	32					49
		мең куб.метр	0,3	1,6					1,9
2.	Кабатлану чоры	ел							
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1.	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	-					4
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2.	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3.	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачларны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	3					3
		мең куб.метр	-	0,1					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	21	35					56
		мең куб.метр	0,4	1,7					2,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	2					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Ык буге киш. урм. буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	441	256	-				697
		мең куб.метр	15,6	14,2	-				29,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	44	17	-				61
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,5	0,9	-				2,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,0	0,8	-				1,8
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,7	0,4	-				1,1
Үсәле кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	23	-					23
		мең куб.метр	1,3	-					1,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	-					3
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	26	-					26
		мең куб.метр	1,4	-					1,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Каты яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-					2
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	5					5
		мең куб.метр	-	0,2					0,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	28	5					33
		мең куб.метр	1,5	0,2					1,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Эксплуатация урманнары									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	4					6
		мең куб.метр	0,1	0,3					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	159	29					188
		мең куб.метр	6,6	1,7					8,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	2					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,1					0,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,5	0,1					0,6
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	161	33					194
		мең куб.метр	6,7	2,0					8,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	2					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,1					0,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,5	0,1					0,6
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
Каты яфраклы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	401	-					401
		мең куб.метр	10,3	-					10,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	40	-					40
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	һәм	-					1,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,6	-					0,6
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,4	-					0,4
Өстенлек итүче токым - Өрәңге									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	24	-					24
		мең куб.метр	1,3	-					1,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе каты яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	425	-					425
		мең куб.метр	11,6	-					11,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел сәен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	41	-					41
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	1,2	-					1,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,7	-					0,7
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,4	-					0,4
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	148	429	-				577
		мең куб.метр	5,3	19,5	-				24,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	28	-				43
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	1,2	-				1,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	1,0	-				1,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,7	-				0,8
Өстенлек итүче токым - усақ									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	6	-				6
		мең куб.метр	-	0,3	-				0,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	24					24
		мең куб.метр	-	1,3					1,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	2					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфрақлы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	148	459	-				607

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	5,3	21,1	-				26,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	30	-				45
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	1,3	-				1,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	1,1	-				1,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,7	-				0,8
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	734	492	-				1226
		мең куб.метр	23,6	23,1	-				46,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	72	32	-				104
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,4	1,4	-				3,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,6	1,2	-				2,8
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,8	0,8	-				1,6
Усали кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	762	497	-				1259
		мең куб.метр	25,1	23,3	-				48,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	75	32	-				107
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	2,5	1,4	-				3,9
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,7	1,2	-				2,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,9	0,8	-				1,7
Чистай кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	6					22
		мең куб.метр	0,5	0,4					0,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	-					19
		мең куб.метр	0,5	-					0,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	35	6					41
		мең куб.метр	1,0	0,4					1,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	-					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Каты яфраклы Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	48	2					50
		мең куб.метр	1,2	-					1,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	31	35					66
		мең куб.метр	1,1	1,6					2,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	3					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	5	-					5
		мең куб.метр	0,1	-					0,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	36	35					71

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	1,2	1,6					2,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	3					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Чистай кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	119	43					162
		мең куб.метр	3,4	2,0					5,4
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	13	3					16
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	0,1					0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Шомырбаш кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	15					19
		мең куб.метр	0,2	1,0					1,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - чыршы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	-					8
		мең куб.метр	0,3	-					0,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	-					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	12	15					27
		мең куб.метр	0,5	1,0					1,5
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	25	-					25
		мең куб.метр	1,1	-					1,1
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	-					3
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	4					4
		мең куб.метр	-	0,2					0,2
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	37	19	-				56
		мең куб.метр	1,6	1,2	-				2,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	1	-				5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1	-				0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1	-				0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Эксплуатация урманнары									
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	74					75
		мең куб.метр	-	4,3					4,3
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	5					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,3					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,2					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	45	2					47
		мең куб.метр	1,9	0,1					2,0
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	46	76					122
		мең куб.метр	1,9	4,4					6,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	5					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,3					0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Каты яфраклы									
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	68	4					72
		мең куб.метр	2,3	0,1					2,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	-					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	32	121	-				153
		мең куб.метр	1,2	5,3	-				6,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15	10				
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	8	-				11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,4	-				0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,3	-				0,4
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,3	-				0,3
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	61					61
		мең куб.метр	-	2,7					2,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	4					4
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,2					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	5					8
		мең куб.метр	0,1	0,3					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	35	187	-				222

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән агачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	1,3	8,3	-				9,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	13	-				16
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,6					0,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,4					0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,3					0,3
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	149	267					416
		мең куб.метр	5,5	12,8					18,3
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	15	18					33
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,5	0,9					1,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	0,6					0,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,4					0,5
Шомарбаш кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	186	286					472
		мең куб.метр	7,1	14,0					21,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	19	19					38
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	1,0					1,7
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,4	0,7					1,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,4					0,5
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы									
Яклагыч урманнар									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ылыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	16	40					56
		мең куб.метр	0,5	2,3					2,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	3					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,2					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	0,1					0,1
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	140	2					142
		мең куб.метр	2,8	0,1					2,9
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	14	-					14
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	-					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	-					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	-					0,1
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	156	42					198
		мең куб.метр	3,3	2,4					5,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	16	3					19
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Йомшак яфраклылар									

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Рекон- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	39	44					83
		мең куб.метр	0,8	1,7					2,5
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	4	3					7
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	17					25
		мең куб.метр	0,1	0,7					0,8
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	0,1					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	8	8					16
		мең куб.метр	0,3	0,4					0,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	1	1					1
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	55	69					124

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	1,2	2,8					4,0
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	6	5					11
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	211	111					322
		мең куб.метр	4,5	5,2					9,7
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	22	8					30
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,4					0,8
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Эксплуатация урманнары									
Блыслы									
Өстенлек итүче токым - нарат									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	18	45					63
		мең куб.метр	0,9	2,5					3,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	3					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,2					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Өстенлек итүче токым - чыршы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	52	2					54

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	1,3	0,1					1,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	-					5
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Жәмгысе ылыслы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	70	47					117
		мең куб.метр	2,2	2,6					4,8
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	7	3					10
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Йомшак яфраклылар									
Өстенлек итүче токым - каен									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	32	39					71
		мең куб.метр	1,1	1,6					2,7
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	3	3					6
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Өстенлек итүче токым - усак									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	1					1

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркылы кисү	Янартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконструкция кисүләре	Берән-сәрән ағачлары кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		мең куб.метр	-	-					-
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	-	-					-
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	-	-					-
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-					-
Өстенлек итүче токым - юкә									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	-					15
		мең куб.метр	0,4	-					0,4
2	Кабатлану чоры	ел	10	15					
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	2	-					2
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-					0,1
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-					-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
Жәмгысе йомшак яфраклы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	47	40					87
		мең куб.метр	1,5	1,6					3,1
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	5	3					8
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,2	0,1					0,3
	матди кыйммәتكә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-				-
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	117	87					204
		мең куб.метр	3,7	4,2					7,9
2	Кабатлану чоры	ел							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Урманнарны карау төрләре						Жәмгысе
			Сирәкләп кисү	Аркы- лы кисү	Яңартып кисү	Рәвешен үзгәртеп кисү	Реконс- струкция кисүләре	Берән- сәрән агачлар- ны кисү	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	12	6					18
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,4	0,3					0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,3	0,2					0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,1	0,1					0,2
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы буенча барлыгы									
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	328	198					526
		мең куб.метр	8,2	9,4					17,6
2	Кабатлану чоры	ел							
3	Ел саен файдалану күләме								
	Мәйданы	гектар	34	14					48
	сайлап алына торган запас								
	Тамыр	мең куб.метр	0,8	0,7					1,5
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,6	0,4					1,0
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	0,2					0,4

Тәрбияви кәсүләр Россия Табигать министрлығының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлендәге 534 номерлы боерыгы нигезендә башкарыла.

Урманны карау буенча кәсүнең яшь чорлары боерык нигезендә 12 нче таблицада китерелә.

12 нче таблица.

Төрле кәсүләрдә урман утыртмаларының яше

Урманны тәрбия кылганда кәсү төрләре	Урман утыртмаларының яше, ел				
	Кисенте яшенә карап, шытым бирүче агач тоқымыннан барлыкка килгән орлыклы һәм беренче генерациялә ылыслы һәм каты яфраклы		Кисенте яшенә карап, башка агач токымнары		
	100 елдан артык	100 елдан азрак	60 елдан артык	50-60 яшь	50 елдан азрак
1	2	3	4	5	6
Яктылык кертү өчен кәсү	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	10 кадәр	5 кадәр
Кирәкмәгән үсемлекләрен кәсү	11-20	11-20	11-20	11-20	6-10
Сирәкләү	21 - 60	21-40	21-40	21-30	11-20
Аркылы кәсү	60 артык	40 артык	40 артык	30 артык	20 артык

Үсү шартлары типларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, бонитетлар классларын, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кәсү режимы нормативлары 13 нче таблицада китерелә.

13 нче таблица

Төрле төр кәсү режимының нормативлары

Урман утыртмаларының кәсүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кәсү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлығы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклығы	Кәсү ешлығы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлығы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлығы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Нарат утыртмалары							
1.1. Нарат утыртмалары,	мүкле (III-IV)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Касн

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы катнашмалы	нарат жиләкле (II-I)	5-10	0,8 0,6	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	5-10	0,8 0,6	20-30 10-12	0,8 0,7	20-25 15-20	(9-10) Нарат (1-+) Каен
	кара жиләкле (I-II)	5-10	0,9 0,7	20-25 10-12	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	озын мүкле (III)	8-10	0,9 0,7	15-20 10-15	0,9 0,8	10-15 15-20	8Нарат 2Каен
1.2. Составында нарат өстенлек итүче наратлы-яфраклы (5-7 нарат, 3-5 яфраклы)	мүкле (III-IV)	4-7	0,9 0,7	20-30 10-15	0,9 0,8	15-20 15-20	(7-8) Нарат (2-3) Каен
	нарат жиләкле (II-I)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,6	25-30 15-20	(8-9) Нарат (1-2) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-45 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(8-10) Нарат (0-2) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,7 0,5	25-35 15-20	(7-9) Нарат (1-3) Каен
	озын мүкле (III)	4-7	0,8 0,6	20-30 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
1.2.1. Составында 3-4 берәмлек нарат һәм 6-7 яфраклы катнашындагы наратлы-яфраклы	нарат жиләкле (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-8) Нарат (2-4) Каен
	катлаулы (I-Ia)	3-5	0,7 0,4	30-50 10-15	0,7 0,5	25-40 15-20	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жиләкле (I-II)	3-5	0,7 0,5	30-45 10-15	0,8 0,6	25-35 15-20	(6-8) Нарат

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							(2-4) Каен
	озын мүкле (III)	4-6	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(5-7) Нарат (3-5) Каен
1.3. Яфраклы-наратлы (яфраклылар 7 берәмлектән артык, агачлар саны житәрлек булганда 3 берәмлектән ким нарат)	Нарат жиләкле	3-5	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	катлаулы	3-5	-	-	-	-	(6-9) Нарат (1-4) Каен
	кара жиләкле	4-6	-	-	-	-	(5-8) Нарат (2-5) Каен
	озын мүкле	4-7	-	-	-	-	(4-7) Нарат (3-6) Каен
2. Чыршы утыртмалары							
2.1. Чыршы утыртмалары, саф һәм 2 берәмлеккә кадәр яфраклы агачлар катнашында	катлаулы (Ia-I)	8-10	0,8 0,7	15-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-20	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	8-10	0,8 0,7	15-20 8-10	0,8 0,7	15-20 10-20	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2. Арасында чыршы өстенлек итә торган чыршы-яфраклы	катлаулы (Ia-I)	6-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,6	25-35 10-15 (20)	(9-10) Чыршы (0-1) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	6-8	0,7 0,5	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-9) Чыршы

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
агачлар: 5-7 чыршы һәм 3-5 яфраклы агач						(20)	(1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	6-8	0,7 0,6	20-35 10-12	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.2.1. Составында 3-4 берәмлек чыршы һәм 6-7 яфраклы катнашындагы чыршылы-яфраклы	катлаулы (Ia-I)	4-6	0,7 0,5	30-50 8-12	0,7 0,5	30-40 10-15 (20)	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 8-10	0,7 0,6	20-30 10-15 (20)	(8-9) Чыршы (1-2) Каен (Усак)
2.3. Яфраклылар чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы булган яфраклы-чыршылы	катлаулы (Ia-I)	4-6	юк чикләнми 0,4	юк чикләнми 6-10	юк чикләнми 0,5	юк чикләнми 8-12	(8-10) Чыршы (0-2) Каен (Усак)
	кара жиләкле (I-II)	4-6	юк чикләнми 0,5	30-40/ 100 8-10	юк чикләнми 0,6	30-40/ 100 8-12	(7-8) Чыршы (2-3) Каен (Усак)
	елга буенда үсүче (II-III)	4-6	-	-	-	-	(>4) Чыршы (<6) Каен (Усак)
3. Имән утыртмалары							
3.1. Чиста һәм 2 берәмлеккә кадәр башка токымнар катнашындагы	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	10-15	0,8 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Ч, б.т.

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
имән утыртмалары	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	10-15	0,8 0,7	20-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Чыршы, башка ток.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	15-20 15-20	(8-9) Имән (1-2) Юкә, Ч, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	20-30 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(8-9) Имән (1-2) Кара зирек, башка ток.
3.2. Составында 5-7 берәмлек имән өстенлек итүче катнаш утыртмалар (йомшак яфраклы һәм каты яфраклы токымнар белән)	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	4-6	0,7 0,5	30-40 10-15	0,8 0,6	20-35 15-20	(7-9) Имән (1-3) Юкә, Корыч-агач, Чыршы
	Саф имәнлекләр (III-II; IV)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-25 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Ч, б.т.
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	4-6	0,7 0,6	30-35 10-15	0,8 0,6	20-30 15-20	(7-8) Имән (2-3) Юкә, Ч, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,6	20-25 15-20	(7-8) Имән

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	IV; II)						(2-3) Юкә, Ч, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	4-6	0,7 0,6	25-35 10-15	0,8 0,7	20-30 15-20	(7-9) Имән (1-3) Кара зирек, башка ток.
3.2.1. Составында 3-4 берәмлек имән катнашулы катнаш утыртмалар	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Ч, б.т.
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II; IV)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-30 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Ч, б.т.
	Эре үләнле имәнлекләр (II-III; I)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Ч, б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	3-5	0,7 0,5	30-40 7-12	0,7 0,6	25-35 10-15	(6-8) Имән (2-4) Юкә, Ч, б.т.
	Елга буенда үсә торган зур үләнле имәнлекләр (II-III)	3-5	0,7 0,5	30-50 7-12	0,7 0,6	25-40 10-15	(6-7) Имән (3-4) Кара зирек, башка ток.
3.3. Йомшак яфраклы агачлар өстенлек итүче һәм составында кимендә 3 берәмлек, ләкин имән	Саф имәнлекләр-урман чикләвеге (II-I)	2-4					(5-7) Имән (3-5) башка ток.
	Саф юкәле-күрәнле имәнлекләр (III-II;	2-4					(4-7) Имән (3-6) һ.б.

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
өстенлек итүче агачлыкларны формалаштыру өчен житәрлек дәрәжәдә имән катнаша торган	IV)						
	Имәнлекләр дымлы тугайлы	2-4					(4-7) Имән (3-6) б.т.
	Юкәле дымлы имәнлекләр (III-IV; II)	2-4					(4-7) Имән (3-6) һ.б.
	Елга буйларында үсә торган, эре, үләнле имәнлекләр (II-III)	2-4					(4-7) Имән (3-6) Кара зирек, б.ток.
4. Каен утыртмалары							
4.1. Каен утыртмалары: саф һәм өлешчә башка токымнар катнашында	нарат жыләкчә-чөчбайлы (II-I)	10-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы вак үләнле (II-I)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	кара жыләкчә, вак үләнле (II-III)	8-12	>0,8 0,7	20-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (Чыршы)
	озын мүкле (III-IV)	12-15	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,6	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-10	>0,8 0,7	25-35 8-10	0,8 0,6	25-35 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	кара жыләкчә-киң үләнле (I-II)	8-10	>0,8 0,7	25-30 8-10	0,8 0,6	25-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (Нарат)
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	8-10	>0,8 0,7	20-25 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрge составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
4.2. Каенлы-усаклы утыртмалар, башка токымнар	катлаулы вак үләнле (II-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Нарат (0-+) Усак
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы, Нарат (0-+) Усак
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	6-8	0,8 0,6	20-40 10-15	0,7 0,5	20-40 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	20-30 10-15	(8-10) Каен (0-2) Чыршы (0-+) Усак
4.3. Каенлы-чыршылы (каен чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы - чыршының икенче ярусы яки яшь агачы булган)	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-6	0,8 0,6	20-35 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Пдр) 10 Чыршы

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-III)	4-6	0,8 0,7	20-30 10-15	0,7 0,6	25-30 10-15	(7-10) Каен (0-3) Чыршы II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
5. Усак утыртмалары							
5.1. Төп үсемлекләр: чиста һәм башка токимнар катнаша торган	катлаулы вак үләнле (II-I)	10-15	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	кара жиләкле-вак үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	8-12	0,8 0,6	30-40 8-12	0,8 0,6	30-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	8-12	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	8-12	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	25-30 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен
5.2. Усаклы-чыршылы (усак чыбылдыгы астында кирәкле күләмдә чыршы -	катлаулы киң үләнле (Ia-I)	4-8	0,7 0,5	30-40 10-12	0,7 0,5	30-40 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (Ярус өлеше)

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
икенче яруссы яки яшь агачы булган)							10 Чыршы
	кара жиләкле-киң үләнле (I-II)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Нарат, Каен II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
	елга буенда үсә торган-зур үләнле (II-I)	4-8	0,8 0,6	30-35 10-12	0,7 0,5	25-35 10-15	(7-10) Усак (0-3) Чыршы, Каен II яр. (Ярус өлеше) 10 Чыршы
6. Юкә утыртмалары							
6.1. Күп максатларга, шул исәптән агач материалы алу өчен билгеләнгән утыртмалар							
6.1.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы белән (2 берәмлеккә кадәр)	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Нарат, Чыршы, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-25 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
							ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	10-15	0,8 0,7	25-30 8-12	0,8 0,7	15-20 10-15	(8-10) Юкә (0-2) Чыршы, Имән, башка ток.
6.1.2. Составында юкә естенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Нарат, Чыршы, башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	6-8	0,8 0,6	25-35 8-12	0,8 0,6	20-30 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,8 0,6	25-30 8-12	0,8 0,7	20-25 10-15	(7-10) Юкә (0-3) Чыршы, Имән, башка ток.
6.2. Умартачылык (нектар бүлемтеге) максатларында үстерелә торган утыртмалар							
6.2.1. Саф чиста юкә утыртмалары һәм өлешчә башка токымдагылар кушылмасы	катлаулы вак үләнле юкәлекләр (II-III)	5-7	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	кара жиләкле-вак үләнле (III-IV)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
	катлаулы киң	5-7	0,7	20-35	0,6	20-40	10 Юкә,

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
белән (2 берәмлеккә кадәр)	яфраклы (I-II)		0,5	8-12	0,4	10-15	башка ток.
	кара жиләкле-киң үләнле (II-III)	6-8	0,7 0,5	20-30 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	10 Юкә, башка ток.
6.2.2. Составында юкә өстенлек итүче катнаш утыртмалар	катлаулы вак үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	(9-10) Юкә (0-1)
	кара жиләкле - вак үләнле (III-IV)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	башка ток.
	катлаулы киң яфраклы (I-II)	4-6	0,6 0,6	20-40 8-12	0,6 0,4	20-40 10-15	(9-10) Юкә (0-1)
	кара жиләкле, киң үләнле (II-III)	4-6	0,6 0,5	20-35 8-12	0,6 0,5	20-30 10-15	башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток. (9-10) Юкә (0-1) башка ток.
7. Зирек утыртмалары							
7.1. Саф кара зирек утыртмалары һәм составында башка йомшак яфраклы токымнар катнашында	Елга буенда үсә торган эре үләнле кара зирек агачлыклары (II-I)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	(7-10) Кара зирек (0-3) Чыршы, Имән
	Кара зиреклек сазлыклы-зур үләнле (III-II)	10-15	0,8 0,7	20-25 8-10	>0,8 0,8	15-25 10-15	10 Кара зирек, башк. ток. б.
7.2. Кара зирек өстенлек итүче һәм составында башка кыйммәтле токымнар булган катнаш утыртмалар	Елга буенда үсә торган-зур үләнле кара зиреклекләр (II-I)	8-10	0,8 0,6	20-30 8-10	0,8 0,7	20-25 10-15	(6-8) Кара зирек, (2-4) Чыршы, Имән, башка ток.
8. Тирек утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар		2-4	0,8 0,7	15-30 5-8	0,9 0,7	20-35 7-10	

Урман утыртмаларының кисүгә кадәрге составы	Урман типлары төркемнәре (бонитет классы)	Тәрбияли башлау яше, ел	Сирәкләү		Аркылы кисү		Кисенте яшенә (өлгерү дәрәжәсенә) карата максатчан составы
			Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	Тәрбиягә алганчы ябалдашларның минималь йомыклыгы	Кисү ешлыгы, запасы буенча проценты	
			Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	Караганнан соң	Кабатлану чанлыгы (ел)	
1	2	3	4	5	6	7	8
катнашындагы тирәк утыртмалары							
9. Чәчбай утыртмалары							
Саф һәм өлешчә башка токымнар катнашындагы чәчбай утыртмалары		3-4	0,8 0,7	20-30 5-7	0,8 0,7	15-20 7-8	

Искәрмәләр:

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0гә тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Запас буенча технологик коридорларны 5-7 процентка кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

2.1.3. Барлык төр кисүләрдә файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләме (агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Барлык төр кисүләрдә ел саен рөхсәт ителгән агач материалы алу күләме 14 нче таблицада китерелә.

РФ Урман кодексының 60.8 статьясының 3 өлеше буенча зарарлы организмнарның чыганаclarын бетергәндә чаралар уздыру барышында (һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кискәндә) эзерләнгән агач материалы күләме файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләменә кертелми.

Кисүләрнең барлык төрләре буенча ел саен файдалану күләме 58,2 мең куб.метр матди кыйммәткә әйләндереп була торган агач материалы тәшкил итә. Өлгергән һәм картайган урман утыртмалары кисү өлешенә 60,8 проценты, урманнарны караганда урман утыртмаларын кисү өлешенә матди кыйммәткә әйләндереп була торган запасының гомуми күләменнән 39,0 проценты туры килә.

Барлык төр кисүлөрдө файдалану өчен билгелэнгән диләнке күләме
(агач материалы алуның ел саен рөхсәт ителгән күләме)

Мөйданы - гектар, запасы - мең куб.метр

Токым- нар төркеме	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:																			
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә					Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә				Зыян күргән һәм һөлак булган агачларны кискәндә				Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруг а бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгелэнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә				Барлыгы		
	Мөйданы	Запасы			Мөйданы	Запасы			Мөйданы	Запасы			Мөйданы	Запасы			Мөйданы	Запасы		
Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Урманчылык буенча барлыгы																				
Блыс- лы	26	2,1	1,9	1,4	179	6,9	5,2	2,9	-	-	-	-	5	0,2	-	-	210	9,2	7,1	4,3
Каты яфрак- лы	24	1,5	1,3	0,7	93	2,8	1,7	0,7	-	-	-	-	3	0,1	-	-	120	4,4	3	1,4
Йом- шак яфрак- лылар	518	59,0	50,0	24,8	180	6,9	5,1	2,2	-	-	-	-	23	0,8	0,1	-	721	66,7	55,2	27
Жәм- гысе	568	62,6	53,2	26,9	452	16,6	12	5,8	-	-	-	-	31	1,1	0,1	-	1051	80,3	65,3	32,7
шул исәптән Бөрсет урманчылыгы буенча																				
Блыс- лы	-	-	-	-	46	1,7	1,4	0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	46	1,7	1,4	0,8
Каты яфрак- лы	5	0,2	0,2	0,1	19	0,7	0,4	0,2	-	-	-	-	2	0,1	-	-	26	1	0,6	0,3

Токым- нар төркеме	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:																			
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә				Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә				Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә				Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруг а бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә			Барлығы				
	Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы		
Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Йом- шак яфрак- лылар	72	4,4	3,8	1,8	56	1,9	1,4	0,5	-	-	-	-	2	0,1	-	-	130	6,3	5,2	2,3
Жәм- гысе	77	4,6	4,0	1,9	121	4,3	3,2	1,3	-	-	-	-	4	0,2	-	-	202	9	7,2	3,4
Кама																				
Блыс- лы	-	-	-	-	23	1,1	0,7	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	23	1,1	0,7	0,4
Каты яфрак- лы	-	-	-	-	18	0,5	0,3	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	18	0,5	0,3	0,1
Йом- шак яфрак- лылар	58	8,1	6,8	3,6	20	0,8	0,6	0,2	-	-	-	-	5	0,2	-	-	83	8,9	7,4	3,8
Жәм- гысе	58	8,1	6,8	3,6	61	2,4	1,6	0,7	-	-	-	-	5	0,2	-	-	124	10,5	8,4	4,3
Кама яны																				
Блыс- лы	9	0,6	0,6	0,4	44	1,5	1,3	0,8	-	-	-	-	2	0,1	-	-	55	2,2	1,9	1,2
Каты яфрак- лы	1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,1	0,1	-
Йом-	100	8,5	7,2	3,7	17	0,9	0,5	0,3	-	-	-	-	5	0,2	-	-	122	9,6	7,7	4

Токым-нар төркөмө	Ел саен алырга рөхсөт ителә торган агач материалы күләме:																			
	Өлгөргән һәм картайган агачларны кискәндә				Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә				Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә				Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасыоештыруга бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә				Барлыгы			
	Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы		
Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
шак яфраклылар																				
Жәмгысе	110	9,2	7,9	4,1	61	2,4	1,8	1,1	-	-	-	-	7	0,3	-	-	178	11,9	9,7	5,2
Усали																				
Блыслы	-	-	-	-	21	0,9	0,7	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	21	0,9	0,7	0,5
Каты яфраклы	6	0,8	0,6	0,4	41	1,2	0,7	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	47	2	1,3	0,8
Йомшак яфраклылар	37	6,8	5,9	2,8	45	1,8	1,5	0,8	-	-	-	-	1	-	-	-	83	8,6	7,4	3,6
Жәмгысе	43	7,6	6,5	3,2	107	3,9	2,9	1,7	-	-	-	-	1	-	-	-	151	11,5	9,4	4,9
Чистай																				
Блыслы	-	-	-	-	4	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	0,1	0,1	0
Каты яфраклы	10	0,3	0,3	0,2	5	0,1	0,1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	16	0,4	0,4	0,2
Йомшак	24	1,5	1,2	0,6	7	0,2	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	31	1,7	1,4	0,7

Токым- нар төркеме	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:																			
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә				Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә				Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә				Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасыоештыруг а бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә				Барлыгы			
	Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы			Майданы	Запасы		
Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
яфрак- лылар																				
Жәм- гысе	34	1,8	1,5	0,8	16	0,4	0,4	0,1	-	-	-	-	1	-	-	-	51	2,2	1,9	0,9
Шомырбаш																				
Блыс- лы	-	-	-	-	12	0,7	0,4	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	12	0,7	0,4	0,2
Каты яфрак- лы	1	0,1	0,1	-	10	0,3	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	0,4	0,3	-
Йом- шак яфрак- лылар	70	14,8	12,5	6,2	16	0,7	0,5	0,3	-	-	-	-	1	-	-	-	87	15,5	13	6,5
Жәм- гысе	71	14,9	12,6	6,2	38	1,7	1,1	0,5	-	-	-	-	1	-	-	-	110	16,6	13,7	6,7
Шомбыт																				
Блыс- лы	17	1,5	1,3	1,0	29	0,9	0,6	0,4	-	-	-	-	3	0,1	-	-	49	2,5	1,9	1,4
Каты яфрак- лы	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Йом- шак яфрак-	157	14,9	12,6	6,1	19	0,6	0,4	-	-	-	-	-	9	0,3	0,1	-	185	15,8	13,3	6,1

Тоқым- нар төркеме	Ел саен алырга рөхсәт ителә торган агач материалы күләме:																			
	Өлгергән һәм картайган агачларны кискәндә				Урманнарны тәрбияләгәндә агачларны кискәндә				Зыян күргән һәм һәлак булган агачларны кискәндә				Урман, урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын һәм урман инфраструктурасы оештыруг а бәйлә булмаган объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кискәндә				Барлығы			
	Мәйданы	Запасы			Мәйданы	Запасы			Мәйданы	Запасы			Мәйданы	Запасы			Мәйданы	Запасы		
Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	Тамыр		Матди кыйммәт	Эшкә яраклы	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
лылар																				
Жәм- гысе	175	16,4	13,9	7,1	48	1,5	1,0	0,4	-	-	-	-	12	0,4	0,1	-	235	18,3	15,2	7,5

2.1.4. Кисентелэрнең яше

Урман утыртмалары кисентелэрнең «Кисентелэрнең яшен билгеләү турында» 2015 елның 9 апрелендәге 105 номерлы Рослесхоз боерыгы белән билгеләнгән яше 15 нче таблицада китерелә.

15 нче таблица

Кисентелэрнең яше

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән яклаучы урманнарның категорияләре	Хужалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче токымнар	Бонитет класслары	Кисентелэрнең яше, ел
1	2	3	4
Урман үсә торган зона: Урман-дала зонасы			
Урманлы район: Россия Федерациясенең Европа өлешендәге урман-дала районы			
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары - яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	81-100
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	101-120
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
	Карама, өрәңге	Барысы да	61-70
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	61-70
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	41-50
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	31-35
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
Урман үсә торган зона: Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы			

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре, шул исәптән яклаучы урманнарның категорияләре	Хужалык бүлемтекләре һәм аларга керә торган, өстенлек итүче тоқымнар	Бонитет класслары	Кисентеләрнең яше, ел
Урман районы: Россия Федерациясенен Европа өлешендәге ылыслы-кин яфраклы (катнаш) урманнар районы			
Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлы урман полосалары - яклаучы урманнар категориясеннән тыш)	Ылыслы		
	Нарат, чыршы, карагай	Барысы да	101-120
	Каты яфраклы		
	Орлыклык имән, корычагач	Барысы да	121-140
	Үсентеле имән	III һәм югарырак	71-80
		IV һәм түбәнрәк	61-70
	Карама, өрәңге	Барысы да	71-80
	Йомшак яфраклылар		
	Бал бирүче (нектарлы) юкә	Барысы да	81-90
	Каен, кара зирек, юкә (товарлык)	Барысы да	71-80
	Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал	Барысы да	51-60
	Тирәк (культуралар)	Барысы да	36-40
	Куаклыклар		
	Таллык	Барысы да	5
	Яклаучы урманнар (су объектлары буйларында урнашкан тыюлыклы урман полосалары), эксплуатация урманнары	Ылыслы	
Нарат, чыршы, карагай		Барысы да	81-100
Каты яфраклы			
Орлыклык имән, корычагач		Барысы да	101-120
Үсентеле имән		III һәм югарырак	61-70
		IV һәм түбәнрәк	51-60
Карама, өрәңге		Барысы да	61-70
Йомшак яфраклылар			
Бал бирүче (нектарлы) юкә		Барысы да	81-90
Каен, кара зирек, юкә (товарлык)		Барысы да	61-70
Усак, тирәк, кара тирәк, соры зирек, агачсыман тал		Барысы да	41-50
Тирәк (культуралар)		Барысы да	31-35
Куаклыклар			
Таллык		Барысы да	5

2.1.5. Агачлыкларның тулылыгын һәм составын, диләнкеләрнең күләмнәрен, диләнкеләрнең тоташу чорларын, киртеклар санын, кисүләреннән кабатлану чорларын исәпкә алып, агач материалын сайлау проценты (ешлыгы)

Агач материалы эзерләүгә карата таләпләр Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының 2020 елның 1 декабрдәге 993 номерлы боекы, Россия Табигать ресурслары һәм экология министрлыгының «Диләнке эшләре төрләрен, аларны уздыру тәртибен һәм эзлеклелеген, диләнке эшләреннән технологик картасы формасын, диләнкене карау акты формасын һәм диләнкене карау тәртибен раслау турында» 2016 елның 27 июндәге 367 номерлы боекы белән расланган Агач материалы эзерләү кагыйдәләрендә билгеләнгән.

Өлгөргөн, картайган урман утыртмаларын кисү буенча төп оештыру-техник элементларның параметрлары 16 нчы таблицада китерелә.

Өлгөргөн һәм картайган агачларны кискәндә төп кисү элементларының
параметрлары

T/c	Агач материалы эзерләү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүләр	Тоташ кисүләр
1	2	3	4
Россия Федерациясе Европа өлешенен урман-далалы урман районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент Бик зэгыйфь Зэгыйфь Уртача Уртача-югары югары Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	10 кадәр 11-20 21-30 31-40 41-50 51-70	
2.	Диләнкеләрнен (сайланма кисүлөрдә) чик мәйданы, гектар Яклаучы урманнар: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр Эксплуатация урманнары: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр	25 15 15 10 5 50 30 30 25 15	
3.	Сайланма кисүлөрдә диләнкеләрнен чик дәрәжәдәге мәйданы, гектар нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		5 5 2,5 10 10
4.	Тоташ кисүлөрдәге диләнкеләрнен чик дәрәжәдәге киңлеге, м нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		50 50 50 100 100
5.	Диләнкеләр тоташу чоры, ел нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		4 4 4 4 2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр	8-30 8-30 4-8	

Т/с	Агач материалы эзерлөү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүлөр	Тоташ кисүлөр
	Төркемле-эзлекле кисүлөр Полоса аша эзлекле кисүлөр	30-40 4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртеккелр саны дилэнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 50 м кадәр булганда дилэнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 51-150 м булганда дилэнкеләрнең киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда дилэнкеләр киңлеге (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		4 артык түгел 3 артык түгел 2 артык түгел 1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми майдан (дилэнкенең гомуми майданыннан) - алга таба ясалма урман торгызып Майданы 10 гектардан артык булган дилэнкеләрдә - агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен - туфракка зыян салып 10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында: - алга таба яңартып - алдан торгызып - эзлекле кисүләрдә - сайланма кисүләрдә	3 проценттан артык түгел 0,3 гектарга кадәр 0,25 гектарга кадәр	чикләнми 5 проценттан артык түгел 15 проценттан артык түгел 3 проценттан артык түгел 0,4 гектарга кадәр 0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм дилэнкедәге юллар майданы (дилэнке майданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып - алга таба ясалма урман торгызып	15 проценттан артык түгел	20 проценттан артык түгел 30 процентка кадәр чикләнми
Россия Федерациясенең Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар районы			
1.	Сайланма кисү ешлыгы, процент Бик зәгыйфь Зәгыйфь Уртача Уртача-югары югары Бик югары (сайланма санитар кисү өчен)	10 кадәр 11-20 21-30 31-40 41-50 51-70	
2.	Дилэнкеләрнең (сайланма кисүләрдә) чик майданы, гектар Яклаучы урманнар: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Дәвамлы-эзлекле кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр Эксплуатация урманнары: Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Дәвамлы-эзлекле кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр	50 25 20 25 15 15 100 50 40 50 30 30	

Т/с	Агач материалы эзерлөү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүлөр	Тоташ кисүлөр
3.	Сайланма кисүлөрдө дилэнкелөрнөң чик дәрәжәдәгә майданы, гектар нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		20 20 5 20 25
4.	Тоташ кисүлөрдәгә дилэнкелөрнөң чик дәрәжәдәгә киңлеге, м нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		200 200 100 200 250
5.	Дилэнкеләр тоташу чоры, ел нарат, карагай Чыршы, пихта орлыктан яңартылганда имән шытымнан яңартылганда имән һәм башка каты яфраклылар йомшак яфраклылар		4 3 4 4 2
6.	Кисүләр кабатлану чоры, ел Ирекле-сайланма кисүләр Төркемле-сайланма кисүләр Дөвамлы-эзлекле кисүләр Тигез-эзлекле кисүләр Төркемле-эзлекле кисүләр Полоса аша эзлекле кисүләр	8-30 8-30 30-40 4-8 30-40 4-8	
7.	Урман кварталының 1 км ягына хисаплаганда киртекләр саны дилэнкелөрнөң киңлеге (озынлыгы) 50 м кадәр булганда дилэнкелөрләрнөң киңлеге (озынлыгы) 51-150 м булганда дилэнкелөрнөң киңлеге (озынлыгы) 151-250 м булганда дилэнкеләр киңлеге (озынлыгы) 250 м артыграк булганда		4 артык түгел 3 артык түгел 2 артык түгел 1
8.	Төяү пунктлары, житештерү һәм көнкүреш объектлары өчен гомуми майдан (дилэнкенен гомуми майданыннан) - алга таба ясалма урман торгызып Майданы 10 гектардан артык булган дилэнкеләрдә - агач материалының сезонара запасларын булдыру өчен - туфракка зыян салып 10 гектар һәм аннан да кимрәк булган урман полосаларында: - алга таба яңартып - алдан торгызып - эзлекле кисүләрдә - сайланма кисүләрдә	3 проценттан артык түгел 0,3 гектарга кадәр 0,25 гектарга кадәр	чикләнми 5 проценттан артык түгел 15 проценттан артык түгел 3 проценттан артык түгел 0,4 гектарга кадәр 0,3 гектарга кадәр
9.	Сөйрәмә жир трассалары һәм дилэнкедәгә юллар майданы	15 проценттан	20 проценттан

Т/с	Агач материалы эзерлөү параметрлары. Кисү ысуллары	Сайланма кисүлөр	Тоташ кисүлөр
	(дилэнке майданыннан проценты) - күп операцияле техника кулланып - алга таба ясалма урман торгызып	артык түгөл	артык түгөл 30 процентка кадәр чикләнми

2.1.6. Урманнарны торгызу ысуллары

Урманнарны торгызу урманнарны табигый, ясалма яки катнаш ысул белән торгызу юлы белән гамәлгә ашырыла һәм Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрендәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урман типлары һәм урман торгызу ысуллары шулай ук Урманнарны торгызу кагыйдәләре белешмәләре белән жайга салына.

2.1.7. Урманнардан үзагач эзерләү өчен файдалану вакытлары һәм башка мәгълүматлар

Урман кишәрлекләренен аренда шартнамәләре нигезендә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламенты, шулай ук арендага тапшырылган урман кишәрлегендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла. Урман кишәрлеген бирмичә агач материалын эзерләү гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан урман утыртмаларын сату-алу шартнамәләре нигезендә Урман планы, урманчылыкның урман хужалыгы регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегеннән үзагач эзерләү максатларында файдаланучы зат тарафыннан урман утыртмаларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау һәм эзер үзагачны алып чыгу, урман декларациясе нигезендә декларацияләнергә тиешле датадан башлап 12 ай эчендә, яисә, үзагачны урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсе нигезендә эзерләгән очракта, - урман утыртмаларын сату-алу шартнамәсендә билгеләнгән чор дәвамында гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмаларын кисү, агач материалы саклау һәм алып чыгу чорларын озынайту күрсәтелгән таләпләрне үз вакытында үтәүгә юл калдырмаган начар һава шартлары барлыкка килгән очракта рөхсәт ителә.

Урман утыртмаларын кисүнең, агач материалы саклауның һәм алып чыгуның чорлары урманнан файдаланучы затның язмача гаризасы нигезендә, вәкаләтле орган тарафыннан иң күбе 12 айга арттырылырга мөмкин.

Исемлеге Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясе Кызыл китабына яисә Россия Федерациясе субъектлары кызыл китапларына кертелгән, сирәк очрый торган һәм юкка чыгу куркынычы янаган агачларны, куакларны, лианаларны, бүтән урман үсемлекләрен саклау үзенчәлекләрен раслау турында» 2017 елның 29 маендагы 264 номерлы боерыгы белән расланган агачларның һәм куаклыкларның төрләренен (токымнарының) агач материалын эзерләү рөхсәт ителми. Агач материалы эзерләгәндә урманнарның биотөрлелеген арттыру максатларында теләсә кайсы ярусунда һәм аларның төркемнәрендә аерым кыйммәтле агачлар (карт агачлар, куышлы, кош оялары булган, шулай ук оя кору һәм вак жәнлекләренен качу урыны һ.б. өчен яраклы агачлар) сакланырга мөмкин.

Урман агачларын кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу срокларын үзгәртүгә рөхсәт язмача рәвештә диләнкенен (кишәрлек урманчылыгын, урман кварталы номерын, урман-таксация бүлемтеге номерын, диләнке номерын) урнашкан урынын, диләнкенен майданын, агач материалының күләмен һәм

агачларны кисү, тарттыру, өлешчә эшкәртү, саклау, алып чыгу буенча билгеләнгән (озынайтылган) срокны (датаны) күрсәтеп бирелә.

Агач материалы эзерләү өчен урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәрге чорга төзелә.

2.2. Урманнардан чәер эзерләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 31 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Чәер эзерләү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән регламентлаштырыла.

Чәер эзерләү ылыслы өлгергән һәм картайган агачлыкларда гамәлгә ашырыла, алар кирт ясау буенча билгеләнгән чор тәмамлангач агач материалы эзерләү өчен билгеләнә.

Урманчылыкта урманнарны тәртипкә китергәндә кирт салу фонды ачыкланмады, чөнки кирт салу эше башкарылмый һәм алдагы исәпкә алу чорына проекланмый һәм таблица тутырылмый. Шуңа бәйле рәвештә, урманчылык буенча урман хужалыгы регламентында кирт салу төрләре, агачларда каррлар күләме һәм агачларның диаметрына карап, каррлар арасындагы каешларның киңлегә, урманнардан чәер эзерләү өчен файдалану чорлары каралмый.

17 нче таблица

Агачларга кирт салу фонды

мәйданы, мең гектар

Т/с	Күрсәткечләр	Кирт салу		
		Урманнарның максатчан билгеләнеше		
		яклаучы урманнар	эксплуатация урманнары	жәмгысә
1	2	3	4	5
1	Кирт салуга яраклы, өлгергән һәм картайган утыртмалар, барлыгы:	-	-	-
	алардан:	-	-	-
1.1	кирт салуга жәлеп ителмәгәнә	-	-	-
1.2	кирт салу буенча табышлы түгел	-	-	-
2	Ел саен кирт салу күләме	-	-	-

2.3. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану РФ Урман кодексының 32 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталларының һәм аларның өлешләренен исемлекләре 8 нче таблицада күрсәтелә.

2.3.1. Урманнардан агач булмаган урман ресурсларын төрләрә буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәрә) һәм параметрлары

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен урманнардан рөхсәтле файдалануның ел саен рөхсәт ителгән күләмнәрә 18 нче таблицада китерелде.

18 нче таблица

Агач булмаган урман ресурслары эзерләү өчен урманнардан рөхсәтле файдалану параметрлары

Т/с	Агач булмаган урман ресурсы төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Туз	тонна	14,4
2.	Агачларның, куакларның кайрысы	тонна	-
3.	Озын корыган ботак	куб.метр	-
4.	Ботаказык	тонна	
5.	Чыршы һәм нарат ботаклары	тонна	500
6.	Чыршылар һәм (яки) яңа ел бәйрәмнәрә өчен башка ылыслы токым агачлары	данә	1500
7.	Мунчала	тонна	-

Агач булмаган урман ресурсларының классификациясе бар, аның нигезендә ресурсларны, барлыкка килү (эзерлек) урынына, ресурсны исәпкә алу (бәяләү) ысулына, файдалану холкына карап, 3 төркемгә бүлү каралган.

2.3.2. Урманнардан агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыю өчен файдалану чорлары

Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану сроклары урман кишәрлегенен аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4. Урманнардан азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәрә жыю өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәрә жыеп алу өчен урманнардан файдалану РФ Урман кодексының 34, 35 статьялары, Россия Табигать

министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында урманнардан файдалану турында» 2008 елның 22 маендагы 22-ТРЗ Татарстан Республикасы законы белән регламентлана.

Азык-төлек урман ресурсларына кыргый жимешләр, жиләкләр, чикләвекләр, гөмбәләр, орлыклар, каен суты һәм башка урман ресурслары керә.

Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу гражданнар, юридик затлар тарафыннан эшкуарлык максатларында, шулай ук гражданнар тарафыннан - шәхси ихтыяжлар өчен гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Эшкуарлык эшчәнлеге максатларында азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе 10 елдан 49 елга кадәр чорга төзелә.

Шәхси ихтыяжларда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу РФ Урман кодексының 11 статьясының 1 өлешенә ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

Чикләрендә азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен урманнардан файдалану рөхсәт ителгән урман кварталлары һәм аларның өлешләре исемлегә 8 нче таблицада күрсәтелгән.

2.4.1. Урманнардан азык-төлек урман ресурсларын һәм дару үләннәрен төрләре буенча эзерләү һәм жыеп алу өчен файдалану нормативлары (ел саен рөхсәт ителгән күләмнәре) һәм параметрлары

Азык-төлек урман ресурслары эзерләгәндә һәм дару үсемлекләрен жыйганда ел саен урманнардан рөхсәтле файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре 19 нчы таблицада китерелә.

19 нчы таблица

Азык-төлек урман ресурсларын эзерләгәндә һәм дару үләннәрен жыеп алганда урманнардан файдалану параметрлары

Т/с	Азык-төлек урман ресурсларының, дару үләннәренә төре	Үлчәү берәмлеге	Эзерләүгә ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
Азык-төлек ресурслары			
1.	Миләш жимешләре	тонна	0,5
	Жәмгысе	тонна	0,5
2.	Гөмбәләр	тонна	1
	Жәмгысе	тонна	1
Дару чималы			
3.	Сары мәтрүшкә, икөйле кычыткан, ландыш, дикоподий, аю табаны, дару ромашкасы, акбаш, эт тигәнәге, канлы үлән, сазанак,	тонна	0,5 (коры килеш)

песи үләне, сэдәп гөле, лапчатка, үги ана яфрагы, кыр наратбашы h.б.		
---	--	--

Жиләкләрнең, гөмбәләрнең һәм дару чималларының уңышы жирле халык тарафыннан үзләштерелә.

2.4.2. Әзерләү һәм жыеп алу вакытлары

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үсемлекләрен жыю өчен урманнардан рөхсәтле файдалану сроклары урман кишәрлегенең аренда шартнамәсендә билгеләнә.

2.4.3. Агач сутлары әзерләгәндә нормативлар һәм параметрлар

Каен суты әзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисәренә 5 елдан да ким булмаган вакыт кала рөхсәт ителә.

Каен суты әзерләү сайланма кисүләр башкарыла торган утыртмаларда кирт салу ысулы белән гамәлгә ашырыла, кисүгә билгеләнгән агачлардан алу рөхсәт ителә.

Кисеп жибәрү өчен тулылыгы кимендә 0,4 һәм бер гектарга кимендә 200 данә агачлы, бонитетның I-III классларына караган урманның сәламәт өлеше сайлап алына. Кисеп жибәргәндә күкрәк биеклегендәге диаметры 20 см һәм аннан да юанрак булган агачларны билгелиләр.

Агач тамыры башланган жирдән 20-35 см биеклектә канал бораулау эшләрен башкаралар. Агачта бер һәм аннан да күбрәк кирт салу тишекләре ясалган очракта, алар кәүсәнең бер ягында бер-берсеннән, сут бер савытка агып төшәрлек итеп, 8-15 см ераклыкта урнаштырыла.

Агач диаметрына карап, бораулана торган каналлар саны нормативлары киләсе таблицада китерелде.

Агачның күкрәк биеклегендәге диаметры, см	Кирт салганда каналлар саны	Искәрмә
20-22	1	Диаметры 16 см булган агачларга кисәргә бер ел калгач кирт салу рөхсәт ителә, түбәндәгечә басым нормалары булганда: 16-20 см - 1 канал 21-24 см - 2 канал 25 см һәм күбрәк - 3 канал
23-27	2	
28-32	3	
33 һәм аннан күбрәк	3	

Кирт салу чоры тәмамланганнан соң, агачларның чирләп китүен кисәтү максатларында, тишекләр сагыз пастасы белән сылап куелырга яисә агач бөке белән ябылырга һәм вар, бакча замазкасы яисә известьлы балчык белән сылап куелырга тиеш.

2.4.4. Абага-кара абага әзерләү

Азык-төлек урман ресурсларын әзерләү аларның үсентеләренә зыян

китермәслек алымнар белән гамәлгә ашырылырга тиеш. Үсемлекләрне тамыры белән йолкып алу, яфракларына һәм тамыр үзәгенә зыян китерү тыела.

Кара абага чималын эзерләү бер кишәрлектә 3-4 ел дәвамында алып барыла. Аннары үсемлекләрне торгызу өчен тәнәфес кирәк: чималны бер тапкыр жыйган вакытта (бер сезонда) - 2-3 ел, ике тапкыр жыйган очракта - 3-4 ел.

2.4.5. Урманнарда азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәре жыеп алу өчен файдалану чорлары

Дәүләт милкендә яисә муниципаль милектә булган урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше нигезендә урманнарны азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрен жыеп алу өчен файдалану максатларында, РФ Урман кодексының 36, 43-46 статьяларында, 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттында каралган очраклардан тыш, тугыз елдан кырык тугыз елга кадәрге чорга төзелә.

Урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе срогы урман хужалыгы регламентында урманнарда файдалану буенча каралган срокка туры китереп билгеләнә.

2.5. Урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Аучылык хужалыгы кыргый хайваннарның популяцияләре белән рациональ идарә итү һәм ел саен продукция алу рәвешендә урманнарда комплекслы файдалануга үз өлешен кертә.

Ау «Ау турында һәм аучылык ресурсларын саклау турында һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда аучылык хужалыгы алып бару һәм ауны гамәлгә ашыру өчен файдалану РФ Урман кодексының 25, 36 статьялары белән регламентлана.

Урманнарда аучылык хужалыгын алып бару өчен файдалануны хокукый жайга салу Россия ТРЭМның «Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану кагыйдәләрен һәм Урман кишәрлекләрен бирмичә аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урманнарда файдалану очраклары исемлеген раслау турында» 2017 елның 12 декабрендәге 661 номерлы боерыгы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Аучылык инфраструктурасына карый торган объектлар исемлеге турында» 2017 елның 11 июлендәге 1469-р номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Аучылык биләмәләре чикләренә хокукый режимында аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен башкару рөхсәт ителә торган жирләр кертелә.

Аучылык биләмәләре түбәндәгеләргә бүленә:

1) 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы федераль законда каралган нигезләрдә юридик затлар, шәхси эшкуарлар тарафыннан файдаланыла торган аучылык биләмәләре (алга таба - беркетелгән аучылык биләмәләре);

2) ау максатларында физик затлар ирекле йөри алу хокукына ия булган

аучылык билэмэләре (алга таба - гомуми файдаланудагы аучылык билэмэләре).

Гомуми файдаланудагы аучылык билэмэләре Россия Федерациясе субъектындагы аучылык билэмэләренә гомуми майданында кимендә егерме процентын тәшкит итәргә тиеш.

Аучылык билэмэләре аумың бер яки берничә төрен гамәлгә ашыру өчен кулланылырга мөмкин.

Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.5.1. Аучылык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен биотехник чаралар уздыру исемлеге һәм нормалары

Ел саен үткөрелә торган биотехник чаралар күләме киләсе таблицада китерелде.

Т/с	Чараларның төрләре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган
1	2	3	4
1.	Ашату майданнары кору	данә	40
2.	Пошилар өчен тозлыклар урнаштыру	данә	20
3.	Куяннар өчен тозлыклар урнаштыру	данә/кг	20/400
4.	Усак, тал кисү	куб.метр	-
5.	Аучы манаралары урнаштыру	данә	-
6.	Ашату өчен печән эзерләү	тонна	3,0
7.	Чуер ташлыклар кору	данә	11
8.	Гөрелдәвекләр кору	данә	11
9.	Кабан өчен ашату кырлары ясау	гектар	6
10.	Аумы чикли һәм тья торган аншлагллар, күрсәткечләр урнаштыру	данә	14

2.6. Авыл хужалыгын алып бару өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары, балыкчылыкны гамәлгә ашыру, һәм һәм һәм балыкчылыктан тыш

Урманнардан файдалану авыл хужалыгын алып бару Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 2 июлендәге 408 номерлы боерыгы белән расланган «Урманнардан авыл хужалыгын алып бару өчен файдалану кагыйдәләре һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яисә билгеләмичә, урман кишәрлеге бирмичә генә авыл хужалыгы алып бару өчен урманнардан файдалану исемлеге» нигезендә регламентлана.

Урманнар авыл хужалыгын алып бару (печән чабу, авыл хужалыгы терлекләрен көтү, умартачылык, төньяк боланчылык, товарлык аквакультурасы (товарлык балыкчылык), авыл хужалыгы культураларын үстерү һәм башка төрле авыл хужалыгы эшчәнлеген) өчен кулланылырга мөмкин.

Авыл хужалыгын алып бару өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 8 нче

таблицасында китерелде.

2.6.1. Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

20 нче таблица

Урманнардан авыл хужалыгы алып бару өчен файдалану параметрлары

Т/с	Файдалану төрлөре	Үлчәү берәмлеге	Ел саен рөхсәт ителә торган күләме
1	2	3	4
1.	Сөрүлекләр	гектар	46
2.	Печән чабу	гектар	329/230
3.	Авыл хужалыгы терлекләре көтү		
	а) урманда	мең гектар/баш	-
	б) утлавыкларда, жәйләүләрдә	гектар/баш	59
4.	Умартачылык		
	а) бал бирүчеләр		
	- юкә	гектар	8376
	- үләннәр	гектар	507
	б) бал продуктлылыгы, шул исәптән:		
	- юкә	кг/гектар	100
	- үләннәр	кг/гектар	100
	в) умарта оялары күләмен тәэмин итү мөмкинлеге	Саны	1850

2.7. Урманнардан фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 40 статьясына ярашлы рәвештә урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану урманчылыкның барча территориясендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Урманнардан файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан фәнни-тикшеренү эшчәнлеген һәм мәгариф эшчәнлеген башкару өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Фәнни-тикшеренү, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының һәм урманчылык кишәрлекләре буенча аларның өлешләре исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.8. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

2.8.1. Урманнардан рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары

Рекреация эшчәнлеге РФ Урман кодексында ял итү, туристлык, физкультура-савыктыру һәм спорт эшчәнлеген оештыруга кагылышлы эшчәнлек буларак карала.

Урманнардан күздә тотылганча файдалану (РФ Урман кодексының 41 статьясы) урман кишәрлекләрен бирүне таләп итә торган, ләкин урман ресурсларын алмыйча гамәлгә ашырыла, тапшырылган урман кишәрлекләрендә кирәкле урман инфраструктурасы төзелә, урман инфраструктурасын төзүгә, реконструкцияләүгә бәйле булмаган объектларны төзү, реконструкцияләү рөхсәт ителә, шул исәптән капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар, территорияне төзекләндерү башкарыла (РФ Урман кодексының 13, 21, 41 статьялары).

Рекреация эшчәнлеген оештыру үзенчәлекләре Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләрендә бәян ителгән.

2.8.2. Рекреация эшчәнлегенә бәйле зона кварталларының һәм (яки) аларның өлешләре исемлеге

Кишәрлек урманчылыктары буенча рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

Чикләрендә рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру объектларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү күздә тотылган урманнарны үзләштерүнең планлаштырыла торган зоналары

Урманчылык	Кишәрлек	квартал №	Файдаланучының, объектның исеме	Планлаштырыла торган чаралар
1	2	3	4	5
Кама	Чистай	66	Чистай муниципаль районы «Яшьләр үзеге» муниципаль бюджет учреждениесенен «Солнышко» жәйге савыктыру лагере	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла
Кама	Чистай	16	«Чистай муниципаль районы «Ватан» хәрби-патриотик эш һәм яшьләрне чакырылышка кадәр әзерләү үзеге» муниципаль бюджет учреждениесенен «Яшьтәш» жәйге савыктыру лагере	Үзгәртеп кору максатларында физкультура-савыктыру корылмаларын төзү планлаштырыла

2.8.3. Рекреация эшчәнлегенә караган зона территориясен функциональ зоналарга бүлү

Рекреацияләү зоналары вазифаи зоналарга түбәндәгечә бүлгәләнә:

1. Интенсив кулланылышлы.

2. Уртача кулланылышы.
3. Концентрацияле ял итүгә бәйле.
4. Резерватлы.
5. Заказник.
6. Катгый режимлы.
7. Хужалык.

2.8.4. Урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелгән, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары

Рекреация билгеләнешендәге урманнарда территорияне төзекләндерү нормалары (гомуми мәйданның 100 гектары буенча)

№ т/с	Төзекләндерү элементларының аталышы	Яшел зона		Чикләрендәге (1 чм маршрутка) актив ял итүгә бәйле
		Актив ял	Һава сулап йөрү	
1	2	3	4	5
1.	Вак таштан, йөри торган өлеше 4,5 м (км) киңлегендә булган машина белән килү юллары	0,15	0,02	-
2.	Биләмәләр эчендәге вак ташлы, өслеге 3 м (км) киңлегендә булган юллар	1,8	0,5	-
3.	15 машинага исәпләнгән, грунтлы, гравий белән вак таш кушылган автотукталышлар (данә)	0,25	0,03	-
4.	Жәяүләп йөри торган сукмаклар (чм)	-	0,04	-

2.8.5. Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану параметрлары һәм чорлары

Рекреация эшчәнлеге урманнарында хужалык эшчәнлеге халыкны ял иттерү өчен иң яхшы шартларны оештыруга, эстетик һәм санитар-гигиеник таләпләргә җавап бирә торган урман ландшафтларын саклауга һәм яхшыртуга, ландшафтларның типларын рациональ (оптималь) ярашлылыгын билгеләүгә юнәлдерелгән булырга тиеш.

Рекреация билгеләнешендәге урманнар өчен эшләрнең әһәмиятле элементы булып аларның территорияләрен төзекләндерү тора, ул юллар төзү һәм ремонтлаудан, ял итү өчен урыннар һәм мәйданчыклар корудан, кече архитектура формаларын, урман скульптурасын урнаштырудан, төрле урман янгынарны корылмаларын төзүдән һәм башка төрле чараларны гамәлгә ашырудан гыйбарәт. Юл-сукмак челтәре барча территорияне бердәм композиция бөтенлегенә берләштерергә тиеш.

Рекреация басымы йогынтысында урман тирәлегенә үзгәрү дәрәжәсен ял итү режимы билгели, ә ял режимы - урманнарның территориясен оештыруны.

Урманнарда рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдаланганда урман кишәрлекләрендә капитал булмаган төзелмәләр, корылмалар исемлеге һәм аларны төзекләндерү нормативлары өстәмә тикшерүләр уздырганнан соң

урманнарны үзләштерү проектларында аталган максатларда (ял, туризм оештыру, физик культура-савыктыру, спорт эшчәнлегенә һ.б.) файдалану өчен тапшырылган конкрет урман кишәрлегенә өчен бирелә.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә рекреация эшчәнлегенә гамәлгә ашыру максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.9. Урманнардан урман плантацияләре ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен рөхсәтле файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү билгеле бер токым (максатчан токым) урман үсемлекләрен үстерүгә бәйле эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Билегеле бер токым урман утыртмаларына алар хисабыннан алдан билгеле сыйфатламалары булган агач материалын алу тәмин ителә торган ясалма утыртылган урман утыртмалары карый.

Урман плантацияләре урман фонды жирләрендә дә, башка категориядәге жирләрдә дә оештырыла ала.

Гражданнарга, юридик затларга урман плантацияләрен ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен урман кишәрлекләре - РФ Урман кодексы нигезендә, жир кишәрлекләре - жир законнары нигезендә арендага тапшырыла.

Урман плантацияләрендә урман утыртмаларын кисү һәм урман утыртмаларына кирт салу эшләрен башкару чикләмәләрсез рөхсәт ителә.

Урманчылыкта урман плантацияләре, урман плантацияләрен техник проектлау материаллары юк, урманчылыкта урман плантацияләренә нигез салу өчен махсус тикшерүләр уздырылмады.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман плантацияләрен оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

2.10. Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман жимешләрен, жиләкләрне, декоратив үсемлекләрен һәм дару үләннәрен үстерү жимешләр, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре, жиләкләр һәм башка шуңа охшаш урман ресурсларын алуға бәйле эшмәкәрлек эшчәнлегеннән гыйбарәт. Урманнардан файдалануның әлегә төре Россия Табиғат министрлығының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләрендә регламентлана һәм урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе нигезендә урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урман булып житешмәгән диләнкеләр, аланнар һәм урман культураларын утыртканчыга кадәр урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман

утыртмалары белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшкә яраклы үзлеге беткән торфлыктар һ.б.) жирләр файдаланыла.

Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин.

Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә яки тыелырга мөмкин.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыктары буенча жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренә исемлеге әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.11. Урманнардан урман питомниклары ясау һәм аларны эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү урманнарны торгызу һәм үрчетү максатларында тормышка ашырыла торган эшкуарлык эшчәнлеге булып тора.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.

Урман питомниклары булдыру һәм алардан файдалану өчен урманнардан файдалану РФ Урман кодексының 27 статьясы нигезендә чикләнергә мөмкин.

Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).

Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясы нигезендә урман питомниклары оештыру һәм аларны эксплуатацияләү максатында урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе ун елдан алып кырык тугыз елга кадәрле чорга төзелә.

Урман питомниклары булдыру һәм аларны кишәрлек урманчылыклары буенча эксплуатацияләү өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

Хәзерге вакытта Кама урманчылыгы чикләрендә дүрт даими урман питомнигы бар, аларда төп урман хасил итүче токымнар үстерелә.

2.12. Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексының 43 статьясы нигезендә жайга салына.

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалануның рөхсәт ителгән күләмнәре һәм урманчылыкларның кишәрлек урманчылыклары кисемендә урман кишәрлекләренең урнашкан урыны 8 нче таблицада чагылдырылган.

Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре арендага бирелә яки үз вәкаләтләре чикләрендә дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары рөхсәтләре нигезендә бирелә. Урман кишәрлеген бирмичә генә урман фонды жирләрендә жир асты байлыklarын геологик өйрәнү эшләрен башкарырга рөхсәт ителә, әгәр мондый эшләренә башкару урман утыртмаларын кисүгә, капитал төзелеш объектларын төзүгә китермәсә.

Урманнардан жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану Россия Табигать

министрлығының «Жир асты байлықтарын геологик өйрәнүне, разведкалауны һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану тәртибен һәм, жир асты байлықтарын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру максатларында, урман кишәрлеге бирелмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә урманнардан файдалану очрақлары исемлеген раслау турында» 2020 елның 7 июлендәге 417 номерлы боерыгы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Жир асты байлықтарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдалана торган затлар түбәндәгеләрне тәмин итә:

файдаланыла торган урманнарны һәм аның янәшәсендәге урман кырыйларын, ясалма һәм табигый су агып чыгу урыннарын төзелеш, сәнәгать, агач кисүдән калган, көнкүреш һәм бүтән калдыклардан, чүп-чарлардан даими рәвештә чистартып торуны;

житештерү эшчәнлегенә барышында жиимерелгән юлларны, киптерү канауларын, дренаж системаларын, күперләрне, башка гидротехника корылмаларын, квартал баганаларын, квартал юлларын, аншлагларны, урманнар территориясен төзекләндерү элементларын торгызуны;

Россия Федерациясе законнарына ярашлы рәвештә урман инфраструктурасы булдыруга бәйле булмаган, Жир асты байлықтарын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыруга бәйле объектларны тиешле эшләрне үтәү чорлары тәмамлану белән консервацияләүне яисә юк итүне һәм күрсәтелгән объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм (яки) эксплуатацияләү өчен файдаланылган жирләрне рекультивацияләүне;

аталган затлар гаебе белән барлыкка килгән һәлакәт очрақларын һәм урман янғыннарын юкка чыгару, шулай ук башка шундый хәлләрне бетерү буенча кирәкле чаралар күрелүне;

сейсмик разведка эшләрне планлаштыру һәм үткөрү, шулай ук хәрәкәт составын һәм йөкләрне яна урынга күчерү максатларында квартал ызаннары, урман юллары биләгән һәм урман утыртмалары белән капланмаган башка жирләрдән максимум рәвештә файдалануны.

РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Әлегә агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы, «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату кагыйдәләренә һәм дәүләт яисә муниципаль мөлкәтне электрон рәвештә оештыру һәм сату турында нигезләмәгә үзгәреш кертү һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенә кайбер актларының һәм кайбер актларының аерым нигезләмәләренә үз көчләрен югалтуын тану хакында» 2019 елның 17 октябрдәге 1341 номерлы карарлары нигезендә сатыла. РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендә РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдалану өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә агач материалы

эзерләү өчен аукцион уздырмыйча урман кишәрлекләренен аренда шартнамәләрен төзү каралган.

РФ Урман кодексының 73.1 статьясының 3 өлешендәге 3 пункттыңда 43, 45 статьяларда каралган очрактарда, дәүләт мөлкәтендәге яки муниципаль мөлкәттәге урман кишәрлегенен аренда шартнамәсе жир асты байлыктарынан файдалануга лицензия гамәлдә булган срокка төзелә.

Кишәрлек урманчылыктары буенча жир асты байлыктарын геологик өйрәнүне, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгаруны гамәлгә ашыру өчен урман кварталлары яисә аларның өлешләре исемлеге әлеге Регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенен аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.13. Урманнардан сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

РФ Урман кодексының 44 статьясы нигезендә сусаклагычларны, башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эксплуатацияләү өчен урманнардан файдалану су законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман законнары нормаларында билгеләнгәнчә, РФ Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урманнардан файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенекә була.

Аталган агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

РФ Урман кодексының 72 статьясының 3 өлеше һәм 74 статьясының 3 өлеше нигезендә урман кишәрлекләре атап үтелгән максатларда дәүләт органнары карарлары нигезендә, аукционнар уздырмыйча гына, бер елдан алып кырык тугыз елга кадәрге чорга арендага тапшырыла.

Дәүләт милкендә яки муниципаль милектә булган урман кишәрлекләре

гражданнарга, юридик затларга РФ Урман кодексының 9 статьясы нигезендә сусаклагычлар, башка ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм аларны эшлэтү өчен бирелә.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, диңгез портлары, диңгез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү өчен кишәрлек урманчылыклары буенча урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге элекке регламентның 8 нче таблицасында китерелә.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә элекке максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәэмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.14. Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Россия Федерациясе Урман кодексының 21 статьясы нигезендә чыбыклы объектларга электр энергиясе тапшыру чыбыклары, элемент чыбыклары, юллар, торбаүткәргечләр һәм чыбыклы башка объектлар, шулай ук күрсәтелгән объектларның аерылгысыз технологик өлешен тәшкит итүче корылмалар керә.

Урманнардан элекке төр файдалану РФ Урман кодексының 45 статьясы һәм Россия Табигать министрлыгының «Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлэтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлэтү өчен файдалану очраklары исемлеген раслау турында» 2020 елның 10 июлендәге 434 номерлы боерыгы нигезендә регламентлана.

Сусаклагычлар, бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, елга портлары, причаллар төзү өчен гражданнарга һәм юридик затларга урманчылыкның барча территориясе буйлап урман кишәрлекләрен даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшыру аренда хокукында гамәлгә ашырылырга мөмкин, ә махсус якланучы урман кишәрлекләрендә фәкать күрсәтелгән эшләрне урнаштыру ихтималының башка вариантлары булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

Дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре

гражданнарға һәм юридик затларға РФ Урман кодексының 9 статьясы һәм 73.1 статьясының 3 өлеше нигезендә аукцион уздырмыйча кырык тугыз елга кадәр бирелә.

Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында, барыннан элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - торгызылмаган кисенте жирләре, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланылырга тиеш.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү максатларында арендага, даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылган урман кишәрлекләрендә урман утыртмаларын кисү урманнарны үзләштерү проекты нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Урманнардан файдалануның әлеге төрөндә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан шушы рәвешле файдаланганда алынган агач материалына милекчелек хокукы Россия Федерациясенек була (РФ Урман кодексының 20 статьясының 2 өлеше). Әлеге агач материалы Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Россия Федерациясе Урман кодексының 43-46 статьялары нигезендә урман фонды жирләрендә урнашкан урманнардан файдаланганда алынган агач материалын сату турында» 2009 елның 23 июлендәге 604 номерлы карары нигезендә сатыла.

Гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм чыбыклы объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны тудыру өчен билгеләнгән сак һәм санитар-яклау зоналарында урман утыртмаларын кисү күрсәтелгән зоналарда билгеләнгән режимга туры китереп гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң «Электр челтәрләре хужалыгы объектларының саклык зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануда махсус шартлар билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә көчәнеше 1000 вольтка (алга таба - В) кадәр булган электр челтәрләре өчен түбәндәгечә саклык зонасы билгеләнә:

электр тапшыру буенча һава чыбыклары буйлап (биналарга кертү өлешендәге тармакларыннан тыш) жир өслегендә кырый үткәргечләр проекцияләреннән һәр ягыннан 2 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә (алар үз торышыннан читкә чыгып тормаганда);

жир астыннан электр тапшыручы кабель чыбыклары буйлап кырый кабельләрдән һәр ягыннан 1 метр ераклыкта торучы, параллель турылар белән чикләнгән жир кишәрлеге рәвешендә.

1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы киләсе таблицкага туры китереп билгеләнә.

Көчәнеше 1000 В югары булган электр челтәрләренең саклык зонасы

Көчәнеш, киловольт	Саклык зонасы, м
1-20	10
35	15
110	20
150, 220	25

330, 500, +/-400	30
750, +/-750	40
1150	55

Торбаүткэргечлэргэ (алар нинди ысул белэн салынган булса да) зыян салыну ихтималын булдырмас өчен саклык зоналары билгелэнэ:

нефть, табигый газ, нефть продуктары, нефть һәм ясалма углеводород газы транспортлаучы торбаүткэргеч трассалары буйлап, - торбаүткэргеч күчэрэненң һәр ягыннан 25 м ераклыкта узучы шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

сыегайтылган углеводородлы газлар, тотрыклы булмаган бензин һәм конденсат транспортлаучы торбаүткэргеч трассалары буйлап, - торбаүткэргеч күчэрэненң һәр ягыннан 100 м ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

күптармаклы торбаүткэргеч трассалары буйлап - кырый торбаүткэргечлэрнен күчэрлэрэннән югарыда күрсәтелгән аралыкларда уза торган шартлы сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

су асты кичүлэре буйлап - кичүлэрненң кырый тармаклары күчэрлэрэннән һәр ягыннан 100 м аралыкта торучы параллель ясылыклардан гыйбарэт булган су өслегеннән төпкә кадэрге су тирэлегененң бер өлөшө рэвешендэ;

конденсатны саклау һәм газсызландыру савытлары, продукцияне аварияле чыгару өчен жир амбарлары тирэли - күрсәтелгән объектлар территориясе чиклэрэненң һәр ягыннан 50 м ераклыкта торучы, йомык сызык белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ;

продукцияне транспортка эзерлэүче технологик жайланмалар, суырту һәм тутыру буенча төп һәм аралык насос станциялэре, резервуар парклары, компрессор һәм газ бүлү станциялэре, продукцияне үлчэү төеннэре, салу һәм бушату эстакадалары, газны жир астында саклау станциялэре, нефть, нефть продуктарын жылыту пунктлары тирэли - күрсәтелгән объектларнынң территориялэре чиклэрэннән һәр ягыннан 100 м торучы йомык сызыклар белэн чиклэнгән жир кишэрлеге рэвешендэ (Магистраль торбаүткэргечлэрне саклау кагыйдэлэре (Россияненң Федераль тау һәм сэнэгий күзэтчелегененң 1992 елынң 24 апрелендэге 9 номерлы карары белэн расланган) (Россияненң Федераль тау һәм сэнэгий күзэтчелегененң 1994 елынң 23 ноябрэндэге 61 номерлы карары редакциясендэ).

Аерып чыгару полосаларынынң чиклэре аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирэкле жир кишэрлеклэрэн аерып чыгарунынң Россия Федерациясе Транспорт министрлыгы раслаган нормаларын исэпкэ алып билгелэнэ.

Аерып чыгару сызыкларынынң һәм саклык зоналарынынң үлчэме Россия Федерациясе Транспорт министрлыгынынң 2008 елынң 6 августындагы 126 номерлы боерыгында билгелэнгән Тимер юлларны аерып чыгару полосасын формалаштыру өчен кирэкле жир кишэрлеклэрэн аерып чыгару нормалары, шулай ук тимер юлларнынң саклык зоналарын исэплэп чыгару нормалары, жир корылышы, шэһэр төзелешө һәм проект документациясе, тимер юл линиялэрэн, төеннэрэн һәм станциялэрэн үстерүненң генераль схемалары нигезендэ, шулай ук барлыкка килгән жирдэн файдалану тэртибен һәм аерып чыгару полосаларынынң һәм саклык

зоналарының элегрэк расланган зурлыкларын һәм чикләрен исәпкә алып билгеләнә.

Чыбыклы объектларны төзү, үзгәртеп кору, эксплуатацияләү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлеге кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызу һәм үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданнарның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.15. Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен файдалану агач материалынан эшләнмәләр һәм мондый эшкәртүдән бүтән продукция житештерүгә бәйле булган эшқуарлык эшчәнлегеннән гыйбарәт.

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану кагыйдәләре белән регламентлана.

Дәүләт мөлкәтендә яисә муниципаль мөлкәттә торучы урман кишәрлекләре гражданнарга, юридик затларга агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртү өчен арендага бирелә.

Урманнан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдалану максатында урман кишәрлегендә аренда шартнамәсе бер елдан башлап кырык тугыз елга кадәрле срокка төзелә.

Әгәр федераль законнарда агач материалын һәм башка төрле урман ресурсларын эшкәртүне федераль дәүләт учреждениеләре тарафыннан гамәлгә ашыру рөхсәт ителсә, урман кишәрлекләре әлеге учреждениеләргә күрсәтелгән максатка даими (вакыты чикләнмичә) файдалануга тапшырылырга мөмкин.

Урман эшкәртү инфраструктурасы объектларын урнаштыру максатларында, барыннан да элек, урмансыз жирләр, ә урман кишәрлегендә андый жирләр булмаганда - кисүләрдән соң торгызылмаган кишәрлекләр, янгыннан калган жирләр, бушлыклар, ачык урыннар, шулай ук тулылыгы һәм кыйммәте түбән булган урман утыртмалары үсә торган жирләр файдаланыла.

Бүтән урман кишәрлекләреннән күрсәтелгән максатларда файдалану күрсәтелгән объектларны урнаштыруның башка вариантлары булмаганда рөхсәт

ителә.

Яклаучы урманнарда урман эшкәртү инфраструктурасын оештыру тыела.

Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраklar булдырылмаска тиеш:

урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр белән) һәм урманнарга башка төрле тискәре йогынты ясау;

РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда урман куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү.

Урманнардан агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегенә кишәрлек урманчылыклары буенча әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

«Россия Федерациясе Урман кодексына һәм урманнарны торгызуны һәм урман үрчетүне камилләштерү өлешендә Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 19 июлендәге 212-ФЗ номерлы һәм «Россия Федерациясе Урман кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2021 елның 2 июлендәге 303-ФЗ номерлы федераль законнар нигезендә әлеге максатларда урманнардан файдаланучы затлар Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә урманнарны торгызу проектына яки урманнарны үрчетү проектына ярашлы рәвештә урман утыртмаларын кискәннән соң бер елдан соңга калмыйча урман утыртмалары киселгән майданга тигез майданда Татарстан Республикасы территориясе чикләрендә урманнарны торгызу яки урманнарны үрчетү эшләрен башкарырга бурычлы, шул исәптән гражданның иминлеген тәмин итү һәм объектларны эксплуатацияләү өчен кирәкле шартларны оештыру өчен билгеләнгән саклык зоналарын булдырган очракта да.

2.16. Урманнардан дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен файдалану нормативлары, параметрлары һәм чорлары

Урманнарны дини оешмалар 125-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен куллана ала.

Дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә дини һәм хәйриячелек билгеләнешендәге биналарны, корылмаларны, төзелмәләренә торгызу рөхсәт ителә. Дәүләт мөлкәтендә яки муниципаль мөлкәттә булган урман кишәрлекләре дини оешмаларга дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен түләүсез нигездә файдалануга тапшырыла (РФ Урман кодексының 47 статьясы).

Кишәрлек урманчылыклары буенча дини эшчәнлеккә гамәлгә ашыру өчен урман кварталларының яки аларның өлешләренең исемлегенә әлеге регламентның 8 нче таблицасында китерелде.

2.17. Урманнарны саклауга, яклауга һәм торгызуга карата таләпләр

2.17.1. Урманнарда янгын куркынычсызлыгы чараларына, урманнарны радиоактив матдәләр белән пычранудан һәм тискәре башка йогынтыдан саклауга карата таләпләр

Россия Федерациясе Конституциясең 9 статьясы һәм РФ Урман кодексының 51 статьясы нигезендә урманнар янғыннардан сакланьрга тиеш.

Урманнарны янғыннардан саклау РФ Урман кодексының 51 статьясы һәм 69-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә биологик, урманчылык, экологик һәм төбәк үзенчәлекләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла һәм урманнардагы янғыннарны булдырмый калуга, вакытында ачыклауга һәм сүндерүгә юнәлдерелгән оештыру, хокукый һәм багка чаралар комплексын үз эченә ала.

Урманнардан файдаланганда, аларны саклаганда, яклаганда, торгызганда, урманнарда бүтән төрле эшчәнлекне гамәлгә ашырганда, шулай ук урманнарда гражданнар йөргәндә урманнарда янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча бердәм таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң 2020 елның 7 октябрәндәге 1614 номерлы карары белән расланган Урманнарда янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрендә билгеләнгән. Урманнарда янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының төрләре, әлеге чаралар белән урманнардан файдаланучы затларны тәмин итү нормативлары, урманнардан файдаланганда урман янғыннарны кисәтү һәм сүндерү чараларының булу нормалары Россия Табигать министрлыгының 2014 елның 28 мартындагы 161 номерлы боерыгында расланган. Урманнарның табигый янғын куркынычлыгы классификациясе, һава шартларына бәйле рәвештә урманнарда янғын куркынычы классификациясе 2011 елның 5 июлендәге 287 номерлы Рослесхоз боерыгы белән расланган.

Урманнарны янғыннардан саклауның нәтижәләлеген арттыру максатларында Рослесхозның 1997 елның 19 декабрәндәге 167 номерлы боерыгы белән Янғын-химия станцияләре турында нигезләмә расланган.

Кама урманчылыгы майданының янғын куркынычы классларына бүленеше таблицада күрсәтелә.

Майданы, гектар

Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Янғын чыгу куркынычы классы					Жәм-гысе	Уртача класс
	I	II	III	IV	V		
2	3	4	5	6	7	8	9
Бөрсет		466	4181	3565	102	8314	3,4
Кама	26	523	2545	2522	98	5714	3,4
Кама яны		1816	4038	2283	704	8841	3,2
Усали		1365	3239	4080		8684	3,3
Чистай		243	972	3647	431	5293	3,8
Шомирбаш		300	5000	2047		7347	3,2
Шомбыт		1113	4652	3745	429	9939	3,4
Урманчылык буенча барлыгы	26	5826	24627	21889	1764	54132	3,4
Процент	-	11	46	40	3	100	

Урманда янғын барлыкка килү һәм таралу ихтималы, шулай ук аның интенсивлыгы һава шартларына карап билгеләнә. Бу вакытта метеорологик шартлар арасында янучан материалларны дымландыру яки корыту процессларына бәйлесе зуррак әһәмияткә ия булып тора. Мондый факторларга түбәндәгеләр керә: явым-төшемнәр, һаваның дымлылыгы һәм һава температурасы, жыл һәм болытлылык.

Һава торышына карап, урманнарда янғын куркынычының федераль класслары.

Урманнардагы янғын чыгу куркынычы классы	Комплекслы күрсәткеч зурлыгы	Янғын чыгу буенча куркыныч дәрәжәсе
I	0 ... 300	Юк
II	301 ... 1000	Аз
III	1001 ... 4000	Уртача
IV	4001 ... 10000	югары
V	10 000 артык	Гадәттән тыш

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен «Урманнарны янғынга каршы кору чаралары турында» 2011 елның 16 апрелендәге 281 номерлы карарына, «Урманнарны янғынга каршы кору нормативлары раслау турында» 2012 елның 27 апрелендәге 174 номерлы боерыгына таянып, регламентта табигый һәм икътисадый шартларны, урманнарның пирологик сыйфатламаларын, янғынның потенциал чыганаclarын исәпкә алып, янғынга каршы чаралар комплексы билгеләнде.

Янғынга каршы кору чараларының ел саен башкарыла торган күләме киләсе таблицада күрсәтелде.

Янғынга каршы кору буенча чаралар күләме

T/c	Чараларның аталышы	Үлчәү берәмлеге	Ел саен таләп ителә
1	2	3	4
1.	Кисәтү чаралары		
1.1	Стендлар урнаштыру һәм кую	данә	8
1.2	Плакатлар урнаштыру һәм кую	данә	10
1.3	Аншлаглар урнаштыру һәм кую	данә	20
1.4	Авыл хужалыгы формированиеләре вәкилләре белән киңәшмәләр	данә	зарурлыкка карап даими
1.5	Шлагбаумнар кую һәм эксплуатацияләү	данә	35
1.6	Гражданнарның ял итү урыннарын төзекләндерү	данә	8
2.	Янғыннар таралуны чикләү чаралары		
2.1	Янғынга каршы киртәләр, чокырлар ясау	км	-
2.2	Яфраклы токымнардан полосалар ясау	км	-
2.3	Янғынга каршы минераллаштырылган полосалар урнаштыру	км	100
2.4	Янғынга каршы минераллаштырылган полосаларны карап тоту	км	200
2.5.	Контрольдә тотыла торган янғынга каршы ут төртүләргә каршы профилактика уздыру	гектар	15
2.6.	Ызан юллары һәм чикләр салу (агачларны кисү)	км	0
2.7.	Ызан юлларын һәм чикләрне чистарту һәм яңарту	км	70
3.	Юллар төзелеше		
3.1	Янғынга каршы юллар төзү	км	2
3.2	Күперләр төзү	данә	1
3.3	Янғынга каршы билгеләнештәге юлларны ремонтлау	км	4
3.4	Күперләрне төзекләндерү	данә	2
3.5	Янғынга каршы билгеләнештәге юлларны эксплуатацияләү	км	50
4.	Дозор-сак хезмәте		
4.1	Янғыннарны күзәтү манаралары төзү, үзгәртеп кору	данә	2

Т/с	Чараларның аталышы	Үлчөү берәмлеге	Ел саен таләп ителә
1	2	3	4
	һәм эксплуатацияләү		
4.2	ЯХС биналарын карап тоту	данә	2
4.3	Вақытлы янгын сакчыларын яллау	кеше	7
5.	Янгыннарға каршы көрәш чаралары		
5.1	Янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганаclarына килү юллары ясау	данә	0
5.2	Янгынга каршы инвентарь туплау пунктларын төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү	данә	7
5.3	Янгын сүндерү сулыклары ясау	данә	-
6.	Янгынга каршы жайланмалар сатып алу		
6.1	Югары үтеп керүчән бортлы автомашиналар (кешеләр ташу өчен)	данә	1
6.2	Кече урман-патруль комплексы	данә	1
6.3	АЦ 3,0-4,0	данә	1
6.4	УЛПК-4П	данә	1
6.5	Ярымтагылма-цистерна	данә	1
6.6	Югары басымлы янгын сүндерү жайланмалары	данә	2
6.7	Ачык төрдәге күчмә саклык савыты	данә	2
6.8	Ябык төрдәге янгын сыешлыгы	данә	1
6.9	Культиватор	данә	1
6.10	Урман сабаны	данә	1
6.11	Квадроцикл	данә	1
6.12	Янгын мотопомпалары	данә	2
6.13	Басымлы янгын жиңсәләре	погонлы метр	600
6.14	20 м очлыклары булган этемле янгын жиңсәсе.	данә	10
6.15	Тепловизор	данә	1
6.16	Метеостанция	данә	1
6.17	Навигатор	данә	4
6.18	кабызгыч аппаратлар	данә	11
6.20	Ранецлы янгын сүндергечләр	данә	20
6.21	Һава өрдөрү жайланмасы	данә	2
6.22	бензин пычкылары	данә	1
6.23	Кул кораллары		
	көрәкләр	данә	100
	Балталар	данә	10
	тәкмәннәр	данә	20
	тырмалар	данә	20
	аркылы пычкылар	данә	5
7.	Янгын чыгу куркынычын мониторинглау	мең гектар	
8.	Урманнарны янгыннардан саклау буенча планлаштырылган чараларга ел саен киткән чыгымнар күләме, барлыгы	мең сум	Тулаем төбәк буенча каралган
	Шул исәптән		
	- Урман янгыннарын сүндерү системалары һәм чаралар булдыру (ПНВ, радио-телефон элементсен, моторлы транспортны карап тоту, янгын сакчылары яллау)	мең сум	
	- Урман янгыннарын сүндерү	мең сум	-
	- Авиапатруль	мең сум	-
	- Башка төрле чаралар (ш.и. янгынга каршы пропаганда)	мең сум	-

Урманнарда янгынга каршы профилактика уздыруда урман янгыннарына

каршы пропаганда эһәмиятле роль уйный, ул урманнарны саклау һәм урман янгыннарын булдырмый калуга җаваплылык рухында җәмәгатьчелек фикерен һәм аерым кешеләрнең карашларын формалаштыру максатында аңга планлы рәвештә йогынты ясауга юнәлдерелгән мәгълүмат-пропаганда чаралары һәм гамәлләре җыелмасыннан гыйбарәт. Урман янгыннарына каршы пропаганда максатчан, оператив булырга, ел чорына, урманнарда халыкның конкрет төркеме тарафыннан башкарыла торган эшчәнлекнең (ял итү, агач эзерләү, экспедицияләр һ.б.) торышына һәм холкына туры килергә, конкрет фактларны үз эченә алырга тиеш, ә басма матбугат чаралары эчтәлекле, кызыклы һәм образлы булырга тиеш.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2011 елның 17 маендагы 377 номерлы карары белән расланган Урман янгыннарын сүндерү планын һәм аның формасын эшләү һәм раслау кагыйдәләре нигезендә ел саен Урман янгыннарын сүндерү планы раслана.

2.17.2. Урманнарны яклауга карата таләпләр (санитар-савыктыру чараларының, урманнарны яклау буенча профилактика чараларының, зарарлы организмнарның чыганаclarын бетерү чараларының, шулай ук вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән башка чараларның нормативлары һәм параметрлары)

Урманнарны яклау урманнарда зарарлы организмнарны ачыклауга һәм аларның таралуын кисәтүгә, ә зарарлы организм чыганаclarы барлыкка килгән очракта, аларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Урманнарны яклау дәүләт хакимияте органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны зарарлы организмнардан яклау РФ Урман кодексының 60.1-60.11 статьялары, Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2020 елның 9 декабрдәге 2047 номерлы карары белән расланган Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре (алга таба - Урманнарда санитар куркынычсызлык кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарда санитар куркынычсызлык чараларын түбәндәгеләрне үз эченә ала: урманны саклау, урман авыруларына дәүләт мониторингы, урман авырулары буенча тикшерүләр үткәү, зарарлы организмнар таралуын кисәтү, урманнарда санитар куркынычсызлыкның башка чаралары.

Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан урман фонды жирләрендә урманнарны яклау районнарына бүлү «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урманнарны яклау районнарына бүлү тәртибе Россия Табигать министрлыгының 2017 елның 9 гыйнварындагы 1 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе шулай ук «Рослесозащита» федераль бюджет учреждениесе филиалы - Татарстан Республикасы Урманнарны яклау үзәге тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Урман авырулары буенча дәүләт мониторингын уздыру тәртибе Россия

Табигать министрлыгының 2017 елның 5 апрелдәге 156 номерлы боерыгы белән расланган.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр (алга таба - УАТ) урманнарда урман авырулары буенча дәүләт мониторингы белешмәләрен, шулай ук урманнарның санитар һәм урман авыруларына бәйле торышы турында башка мәғлүматларны исәпкә алып уздырыла.

Урман авырулары буенча тикшеренүләр үткәрү тәртибе, урман авыруларын тикшерү актының рәвеше Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 910 номерлы боерыгы белән расланган.

УАТ урман кишәрлекләренә агымдагы санитар һәм урман-патологик торышы турында мәғлүмат алу, шулай ук зарарлы организмнар таралуны кисәтү чараларын нигезләү һәм билгеләү максатларында уздырыла.

УАТ материаллары нигезендә санитар-савыктыру чаралары (алга таба - ССЧ) уздырыла.

ССЧ урман утыртмаларының санитар һәм урман авырулары буенча торышын яхшырту, зарарлы организмнар таралу куркынычын киметү, урман корткычларына һәм урман авыруларына каршы көрәшү, урман утыртмаларының үзләренә максатчан функцияләрен үтәвен тәмин итү, шулай ук тискәре факторлар йогынтысынан килгән зыянны киметү максатында Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрдәге 912 номерлы боерыгы белән расланган Зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре нигезендә уздырыла.

Зыянлы организмнарның таралуын кисәтү чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләрендә зыянлы организмнарга каршы көрәш алып бару буенча санитар-савыктыру, профилактикалау һәм агитацияләү чараларын, аларның чиратын һәм башкару тәртибен үз эченә ала торган урман хужалыгы эшләренә комплекс тасвирлана.

Махсус сакланучы табигать территорияләрендә урнашкан урманнарда зарарлы организмнар таралуын кисәтү чараларын уздыру территорияләре махсус саклау режимын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисүнең, матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агач материалын, шулай ук аварияле агачларны жыештыруның планлаштырылган күләмнәре 21 нче таблицада китерелә.

Санитар-савыктыру чараларының нормативлары һәм параметрлары

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Урманнарның максатчан билгеләнеше: яклагыч урманнар								
Ылысы								
Өстенлек итүче токым - нарат								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	443	94	349		1034	1477
		мең куб.метр	35,5	14,2	21,3		12,1	47,6
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - чыршы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	18	-	18		108	126
		мең куб.метр	0,8	-	0,8		1,2	2,0
2	Кисү яисә жыештыру чоры	ел						
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Карагач								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		5	6
		мең куб.метр	0,1	-	0,1		0,1	0,2
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе ылысы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	462	94	368		1147	1609
		мең куб.метр	36,4	14,2	22,2		13,4	49,8
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - югары кәүсәле имән								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	146	-	146		358	504
		мең куб.метр	5,4	-	5,4		4,3	9,7
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - тәбәнәк кәүсәле имән								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	349	-	349		258	607
		мең куб.метр	9,9	-	9,9		3,1	13,0
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Өрәңге								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		26	26
		мең куб.метр	-	-	-		0,5	0,5
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Карама								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		8	8
		мең куб.метр	-	-	-		0,1	0,1
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысә каты яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	495	-	495		650	1145
		мең куб.метр	15,3	-	15,3		8,0	23,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
Өстенлек итүче токым - каен								

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	674	8	666		544	1218
		мең куб.метр	32,2	1,0	31,2		7,0	39,2
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - усак								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	398	12	386		319	717
		мең куб.метр	24,7	2,0	22,7		4,6	29,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Кара зирек								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		36	36
		мең куб.метр	-	-	-		0,5	0,5
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - товарлык Юкә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	601	4	597		448	1049
		мең куб.метр	32,0	0,8	31,2		5,8	37,8
2	Кисү яисә жыештыру чоры							

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - нектарлы Юкә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	604	17	587		86	690
		мең куб.метр	28,6	2,4	26,2		0,9	29,5
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,5	-	0,5		-	0,5
Өстенлек итүче токым - Тирәк								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		190	190
		мең куб.метр	-	-	-		1,9	1,9
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Тирәк культуралары								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		7	7
		мең куб.метр	-	-	-		0,1	0,1
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе йомшак яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2277	41	2236		1630	3907
		мең куб.метр	117,5	6,2	111,3		20,8	138,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3234	135	3099		3427	6661
		мең куб.метр	169,2	20,4	148,8		42,2	211,4
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Урманнарның максатчан билгеләнеше - файдаланыла торган урманнар								
Блыслы								
Өстенлек итүче токым - нарат								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	104	4	100		77	181
		мең куб.метр	6,4	0,4	6,0		0,9	7,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - чыршы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	47	17	30		27	74
		мең куб.метр	4,9	3,1	1,8		0,3	5,2
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе ылысы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	151	21	130		104	255
		мең куб.метр	11,3	3,5	7,8		1,2	12,5
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
Өстенлек итүче токым - Өрәңге								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		4	4
		мең куб.метр	-	-	-		0,1	0,1
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Өстенлек итүче токым - каен								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	86	-	86		54	140
		мең куб.метр	4,0	-	4,0		0,5	4,5
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - усак								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1	-	1		5	6
		мең куб.метр	-	-	-		0,1	0,1
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - Соры зирек								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - товарлык Юкә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	15	-	15		4	19
		мең куб.метр	0,9	-	0,9		0,1	1,0

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Өстенлек итүче токым - нектарлы Юкә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	52	8	44		9	61
		мең куб.метр	3,0	1,2	1,8		0,1	3,1
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Жәмгысе йомшак яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	154	8	146		75	229
		мең куб.метр	7,9	1,2	6,7		0,8	8,7
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	305	29	276		183	488
		мең куб.метр	19,2	4,7	14,5		2,1	21,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рәхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмаый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Урманчылык буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3539	164	3375		3610	7149
		мең куб.метр	188,4	25,1	163,3		44,3	232,7
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
шул исәптән хужалыклар буенча Ылысы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	613	115	498		1251	1864
		мең куб.метр	47,7	17,7	30,0		14,6	62,3
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	495	-	495		654	1149
		мең куб.метр	15,3	-	15,3		8,1	23,4
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач эзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2431	49	2382		1705	4136
		мең куб.метр	125,4	7,4	118,0		21,6	147,0
2	Кисү яисә жыештыру чоры							
3	Агач әзерләү буенча ел саен алырга рөхсәт ителә торган күләм							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
шул исәптән кишәрлек урманчылыклары буенча								
Бөрсет кишәрлеге урманчылыгы								
Яклагыч урманнар								
Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	19	-	19		663	682
		мең куб.метр	0,7	-	0,7		7,2	7,9
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлана торган запас:							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		50	50
		мең куб.метр	-	-	-		0,6	0,6
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлана торган запас:							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	575	31	544		813	1388
		мең куб.метр	27,9	4,5	23,4		10,3	38,2
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлана торган запас:							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	594	31	563		1526	2120
		мең куб.метр	28,6	4,5	24,1		18,1	46,7
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары былыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		49	49
		мең куб.метр	-	-	-		0,5	0,5
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлана торган запас:							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	-	4		26	30
		мең куб.метр	0,1	-	0,1		0,3	0,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	4	-	4		75	79
		мең куб.метр	0,1	-	0,1		0,8	0,9
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	598	31	567		1601	2199
		мең куб.метр	28,7	4,5	24,2		18,9	47,6
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кама кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	3	-	3		166	169
		мең куб.метр	0,2	-	0,2		1,7	1,9
2	Кабатлану чоры	ел		3	3		3	
3	Ел сәен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	1	-	1		55	56
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр	0,1	-	0,1		0,6	0,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,1	-	0,1		-	0,1
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		1	1
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кабатлану чоры	ел		3	3		3	
3	Ел сәен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	-	-	-		-	-
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр	-	-	-		-	-
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-	-		-	-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	246	1	245		125	371
		мең куб.метр	9,8	0,1	9,7		1,4	11,2
2	Кабатлану чоры	ел		3	3		3	
3	Ел сәен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	82	-	82		42	124
	сайлап алына торган запас							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмаый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Тамыр	мең куб.метр	3,2	-	3,2		0,5	3,7
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	1,9	-	1,9		-	1,9
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-	0,2		-	0,2
Яклагыч урманнар буенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	249	1	248		292	541
		мең куб.метр	10,0	0,1	9,9		3,1	13,1
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	83	-	83		97	180
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр	3,3	-	3,3		1,1	4,4
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	2,0	-	2,0		-	2,0
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	-	0,2		-	0,2
Эксплуатация урманнары ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		36	36
		мең куб.метр	-	-	-		0,4	0,4
2	Кабатлану чоры	ел		3	3		3	
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	-	-	-		12	12
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр	-	-	-		0,1	0,1
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-	-		-	-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		2	2
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кабатлану чоры	ел		3	3		3	
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар	-	-	-		1	1

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Сайлана торган запас:							
	Тамыр	мең куб.метр	-	-	-		-	-
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр	-	-	-		-	-
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	54	-	54		50	104
		мең куб.метр	2,4	-	2,4		0,5	2,9
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	54	-	54		88	142
		мең куб.метр	2,4	-	2,4		0,9	3,3
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	303	1	302		380	683
		мең куб.метр	12,4	0,1	12,3		4,0	16,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Ык буге кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Ылыслы								
1	Урман таләпләре бугенча ачыкланган фонд	гектар	176	2	174		49	225
		мең куб.метр	10,4	0,5	9,9		0,4	10,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре бугенча ачыкланган фонд	гектар	31	6	25		-	31
		мең куб.метр	2,4	1,0	1,4		-	2,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар бугенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре бугенча ачыкланган фонд	гектар	207	8	199		49	256
		мең куб.метр	12,8	1,5	11,3		0,4	13,2
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	42	-	42		-	42
		мең куб.метр	2,8	-	2,8		-	2,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	2	-	2		-	2
		мең куб.метр	0,1	-	0,1		-	0,1
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	44	-	44		-	44
		мең куб.метр	2,9	-	2,9		-	2,9
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	251	8	243		49	300
		мең куб.метр	15,7	1,5	14,2		0,4	16,1
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Үсәле кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	172	90	82		5	177
		мең куб.метр	19,4	13,8	5,6		0,3	19,7
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		1	1
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кабатлану чоры	ел						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	172	90	82		6	178
		мең куб.метр	19,4	13,8	5,6		0,3	19,7
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары былыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	28	5	23		4	32
		мең куб.метр	2,5	1,3	1,2		0,1	2,6
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		1	1
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кабатлану чоры	ел						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	20	8	12		-	20
		мең куб.метр	1,8	1,2	0,6		-	1,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	-	-	-		-	-
эксплуатация урманнары буенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	48	13	35		5	53
		мең куб.метр	4,3	2,5	1,8		0,1	4,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	220	103	117		11	231
		мең куб.метр	23,7	16,3	7,4		0,4	24,1
2	Кабатлану чоры	ел						

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлыгы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Чистай кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	18	-	18		250	268
		мең куб.метр	0,7	-	0,7		3,1	3,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Каты яфраклы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	495	-	495		600	1095
		мең куб.метр	15,3	-	15,3		7,5	22,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	803	4	799		714	1517

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
		мең куб.метр	42,8	0,6	42,2		9,5	52,3
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	1316	4	1312		1564	2880
		мең куб.метр	58,8	0,6	58,2		20,0	78,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Шомырбаш кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Блыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	-	-	-		3	3
		мең куб.метр	-	-	-		-	-
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	14	-		15	29
		мең куб.метр	2,2	2,2	-		0,2	2,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	14	14	-		18	32
		мең куб.метр	2,2	2,2	-		0,2	2,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар	5	5	-		6	11
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр	0,7	0,7	-		0,1	0,8
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр	0,5	0,5	-		-	0,5
	Эшкә яраклы	мең куб.метр	0,2	0,2	-		-	0,2
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы Яклагыч урманнар Ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	84	2	82		-	84
		мең куб.метр	5,6	0,1	5,5		-	5,6
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Майданы	гектар						

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	599	-	599		-	599
		мең куб.метр	34,2	-	34,2		-	34,2
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Яклагыч урманнар буенча жәмгысә								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	683	2	681		-	683
		мең куб.метр	39,8	0,1	39,7		-	39,8
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары ылыслы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	68	2	66		-	68
		мең куб.метр	3,9	0,1	3,8		-	3,9
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							

Т/с	Күрсөткөчлөр	Үлчөү берэмлеге	Һалак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә эйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысе
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Йомшак яфраклылар								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	73	-	73		-	73
		мең куб.метр	3,5	-	3,5		-	3,5
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
эксплуатация урманнары буенча жәмгысе								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	141	2	139		-	141
		мең куб.метр	7,4	0,1	7,3		-	7,4
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә эйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						
Кишәрлек урманчылыгы буенча барлығы								
1	Урман таләпләре буенча ачыкланган фонд	гектар	824	4	820		-	824
		мең куб.метр	47,2	0,2	47,0		-	47,2
2	Кабатлану чоры	ел						
3	Ел саен файдалану күләме							

Т/с	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	Һәлак булган һәм зарарланган урман утыртмаларын кисү			Аварияле агачларны жыештыру	Матди кыйммәткә әйләндереп булмый торган агачларны жыештыру	Жәмгысә
			Барлығы	Шул исәптән				
				тоташ	сайланма			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Мәйданы	гектар						
	сайлап алына торган запас							
	Тамыр	мең куб.метр						
	матди кыйммәткә әйләндереп була торган	мең куб.метр						
	Эшкә яраклы	мең куб.метр						

Искәрмә: Санитар-савыктыру чараларының күләменә урман авырулары буенча тикшерүләр акты нигезендә үзгәрешләр кертелә («Урманнарны зарарлы организмнардан яклауны жайга салуны камилләштерү өлешендә Россия Федерациясе Урман кодексына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 30 декабрдәгә 455 номерлы федераль закон буенча).

Урманны яклау буенча чаралар күләме корткычларның яңа чыганаclarы һәм урман авырулары барлыкка килүгә бәйлә рәвештә һәм утыртмаларның санитар торышы үзгәрүгә карап үзгәртелергә тиеш.

УПТ нәтижеләре профилактика чараларын планлаштыру нигезе булып тора. Профилактика чараларын планлаштыру нәтижеләре урман хужалыгы регламентларында һәм урманнарны үзләштерү проектларында чагылдырыла.

22 нче таблица

Зарарлы организмнар таралуны кисәтү буенча профилактика һәм башка төрле чараларның параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Профилактик				
1.1. урман хужалыгы				
1. Бер мәртәбәгә исәпләгәндә питомникларга сибү (серкәләндерү)	гектар	56	10	5,6
1.2. Биотехник				
1. Оялыктар эзерләү	данә	540	10	54
2. Оялыктарны төзәтү	данә	540	10	54
3. Парсыз эффект күбәләгенә, яшел имән яфрактөргеченә каршы аттрактлы тозаклар куллану	данә	зарурлыкка карап	10	зарурлыкка карап
4. Кырмыскалыкларны киртәләп алу	данә	350	10	35
5. Кырмыскалыкларның урынын алмаштыру (күчерү)	оя	500	10	50
2. Башка чаралар				
1. Яклау почмаклары булдыру һәм карап тоту	данә	7	10	7
2. Корткыч һәм авыру чыганаclarы барлыкка килүне күзәтеп тору	мең гектар	51,0	10	51,0
3. Халык белән, агач эзерләүчеләр белән әңгәмәләр кору, лекцияләр уздыру	әңгәмә	100	10	10

Зарарлы организмнарның чыганакларын юкка чыгару чараларының параметрлары

Чараның аталышы	Үлчәү берәмлекләре	Чараның күләме	Уздыру чоры	Чараның ел саен башкарыла торган күләме
1. Урман патологиясе буенча тикшеренү	гектар	10000	10	1000
2. Жир өслегендә юк итү чаралары	гектар	зарарлану чыганаклары барлыкка килүгә карап	10	зарарлану чыганаклары барлыкка килүгә карап
3. Туфрак казу	чокыр	2800	10	280

2.17.3. Урманнарны торгызуга карата таләпләр

Киселгән, һәлак булган, зарар күргән урманнар торгызылырга тиешле.

РФ Урман кодексының 61 статьясының 2 пункты нигезендә урманнарны торгызу түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) урман орлыкчылыгы;
- 2) урман торгызу;
- 3) урманнарны тәрбия кылу;

4) урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман урнашкан жирләргә кертү.

Урман орлыкчылыгы 149-ФЗ номерлы федераль закон һәм РФ Урман кодексының 65 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу РФ Урман кодексының 61, 62 статьялары, Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 4 декабрдәге 1014 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны торгызу кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны торгызу кагыйдәләре) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны үрчетү РФ Урман кодексының 63 статьясы, Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 30 июлдәге 541 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарны үрчетү кагыйдәләре (алга таба - Урманнарны үрчетү кагыйдәләре) нигезендә башкарыла. Урманчылыкта төп урман барлыкка китерүче токымнар булып гади нарат, Европа чыршысы, Себер карагае, сабакчалы имән, вак яфраклы юкә, иенке каен, гади усак, корычагач, өрәңге, тирәк тора

Урманнарны карау РФ Урман кодексының 64 статьясы, Россия Табигать министрлыгының «Урманнарны карау кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 30 июлдәге 534 номерлы боерыгы (алга таба - Урманнарны карау кагыйдәләре) белән регламентлана.

Урманнарны карау эшләре урманнарны урман кишәрлегенә аренда шартнамәсе, урман кишәрлегеннән даими (вакыты чикләнмичә) файдалану хокукы яки урман кишәрлегеннән түләүсез нигездә файдалану хокукы нигезендә файдаланучы затлар тарафыннан яки дүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан үзләренә РФ Урман кодексының 81-84 статьяларында, РФ Урман кодексының 19 статьясында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә (алга таба -

дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары) гамәлгә ашырылырга тиеш.

Урманнарны тәрбия кылу эшләре Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләренә туры китереп, чара төрләре буенча Россия Федерациясе субъектларының урман планнарында, урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларында, урманнарны үзләштерү проектларында күрсәтелгән күләмнәрдә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны карап тоту чараларына урман утыртмаларын тәрбия кылу максатларында уздырыла торган кисүләр; агроурман-меолиоратив чаралар; бүтән чаралар, шул исәптән урман утыртмаларын яңарту; урман утыртмаларының формасын үзгәртү; урман утыртмаларын реконструкцияләү; урманнарны урманчылык-урман яклау буенча тәрбияләү; урманның яңарышын, шытымнарын һәм утыртмаларның башка кыйммәтле компонентларын (тәрбия объектларын) карау; урманнарны рекреацион-ландшафт тәрбияләү; урманнарны тәрбия кылуның ярдәмче төрләре; урманнарны карауның махсус төрләре керә.

Урманнарны карау чаралары эксплуатация урманнарының максатчан билгеләнешен, яклаучы урманнарның һәм махсус якланучы урман кишәрлекләренен категорияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Эксплуатация урманнарында урманнарны тәрбия кылу чаралары урманнарның продуктлылыгын арттыруга, югары сыйфатлы агач материалы һәм агач булмаган урман ресурслары алуга юнәлдерелгән.

Эксплуатация урманнарында ясалма һәм табигый барлыкка килгән, агач материалына ихтыяж зур булган максатчан агач токымнарына карата тәрбияви чаралар башкарыла. Максатчан агач токымнары Россия Федерациясе субъектының урман планында агач материалын житештерү структурасына һәм аңа булган ихтыяжга ясалган анализ нигезендә билгеләнергә тиеш.

Яклаучы урманнарда һәм махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урманнарны карау чаралары тирәлек урманнарның хасил итүче, су саклаучы, яклаучы, санитар-гигиена, савыктыру һәм файдалы функцияләрен саклауга һәм торгызуга юнәлдерелгән.

Яклаучы урманнар һәм урманнарның махсус якланучы кишәрлекләре өчен максатчан токымлы агачлар булып яклаучы урманнарның һәм махсус яклана торган урман кишәрлекләренен максатчан билгеләнешенә җавап бирә торган агач токымнары санала.

Урманнарны карау буенча уздырылган чараларның сыйфатлылыгын һәм нәтиҗәлелеген бәяләү дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары тарафыннан, Россия Табигать министрлыгының 2016 елның 27 июнендәге 367 номерлы боерыгы белән расланган Диләнкеләрне карау тәртибенә туры китереп, диләнке эшләре тәмамланганнан соң диләнкеләрне караганда, Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрына документлаштырылган мәгълүматларны кертүгә һәм аны үзгәртүгә нигез булган документларның исемлеген, формасын һәм аларны әзерләү тәртибен раслау турында» 2013 елның 11 ноябрәндәге 496 номерлы боерыгы белән расланган тәртиптә дәүләт урман реестрына мәгълүмат керткәндә һәм аны үзгәрткәндә гамәлгә ашырыла.

Урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары биләгән жирләргә кертү РФ Урман кодексының 64.1 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Урман утыртмалары вәкаләтле федераль башкарма хакимияте билгеләгән

критерияләргә һәм таләпләргә жавап биргән очракта, урманнарны торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан аларның РФ Урман кодексының 81-84 статьяларына ярашлы рәвештә билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашырыла.

Урман торгызу өчен билгеләнгән жирләрне урман утыртмалары били торган жирләргә кертү тәртибе һәм тиешле акт формасы вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә.

Яшь агачларны карау һәм урманнарны карауга бәйлә булмаган бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары 24 нче таблицада китерелә.

**Яшь агачларны карау һәм урманнарны карау буенча тәрбия кылуга бәйле булмаган
бүтән чараларның нормативлары һәм параметрлары**

Урманнарны тәрбия кылу төрләре аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	
								Гомуми	1 га
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Яшь агачлар арасында урманнарны карау буенча кисүләр уздыру				1063	13910		185	2129	1063
Яктылык кертү өчен кисү	Бөрсет	Ылыслы	Нарат	11	50	5	2	10	5
		-//-	Чыршы	3	20	5	1	4	7
		-//-	Карагай	2	20	5	-	4	10
		Жәмгысе ылыслы		16	90		3	18	6
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	11	30	3	4	10	3
		йомшак яфраклы	каен	14	60	5	3	12	4
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		41	180		10	40	4
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү		Ылыслы	Нарат	56	1120	10	6	112	20
		-//-	Чыршы	115	2160	8	14	270	19
		-//-	Карагай	3	30	10	-	3	10
		Жәмгысе ылыслы		174	3310		20	385	19
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	11	100	5	2	20	9
		йомшак яфраклы	каен	3	70	5	1	14	20
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		188	3480		23	419	19
Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				229	3660		33	459	16
Яктылык кертү өчен кисү	Кама	Ылыслы	Нарат	26	80	5	5	16	3
		-//-	Чыршы	20	90	5	4	18	5
		-//-	Карагай	2	10	5	1	2	5
		Жәмгысе ылыслы		48	180		10	36	4
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	15	40	3	5	13	3
		йомшак яфраклы	каен	7	30	5	2	6	4
		-//-	Тирәк	21	70	5	4	14	3

Урманнарны тәрбия кылу төрлөрә аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	
								Гомуми	1 га
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү			культуралары						
		Жәмгысе йомшак яфраклы		28	100		6	20	4
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		91	320		21	69	4
		Ылыслы	Нарат	15	320	10	2	32	21
		-//-	Чыршы	99	1530	8	12	191	15
		Жәмгысе ылыслы		114	1850		14	223	16
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	1	10	5	-	2	10
Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе				115	1860		14	225	16
Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				206	2180		35	294	11
Яктылык кертү өчен кисү	Кама яны	Ылыслы	Нарат	50	170	5	10	34	3
		-//-	Чыршы	25	80	5	5	16	3
		-//-	Карагай	12	30	5	2	6	3
		Жәмгысе ылыслы		87	280		17	56	3
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	25	130	3	8	43	5
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		112	410		25	99	4
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү		Ылыслы	Нарат	13	210	10	1	21	16
		-//-	Чыршы	3	60	8	1	8	20
		Жәмгысе ылыслы		16	270		2	29	17
		Йомшак яфраклы	Юкә	1	20	5	-	4	20
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		17	290		2	33	17
Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				129	700		27	132	5
Яктылык кертү өчен кисү	Усали	Ылыслы	Чыршы	3	10	5	1	2	3
		-//-	Карагай	4	10	5	1	2	3
		Жәмгысе ылыслы		7	20		2	4	3
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	3	40	3	1	13	13
		Йомшак яфраклы	каен	40	220	5	8	44	6
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		50	280		11	61	6
Кирәкмәгән		Ылыслы	Нарат	2	60	10	-	6	30

Урманнарны тәрбия кылу төрлөрө аталышы үсемлекләрне кисү	Кишәрлек урманчылыгы-ның аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	
								Гомуми	1 га
		-//-	Чыршы	82	1740	8	10	218	21
		-//-	Карагай	8	290	10	1	29	36
		Жәмгысе ылыслы		92	2090		11	253	23
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	64	930	5	13	186	15
		йомшак яфраклы	каен	81	1680	5	16	336	21
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		237	4700		40	775	20
Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				287	4980		51	836	17
Яктылык кертү өчен кисү	Чистай	Ылыслы	Чыршы	4	10	5	1	2	3
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	12	30	3	4	10	3
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		16	40		5	12	3
Кирәкмәгән үсентеләрне кисү		Ылыслы	Нарат	1	10	10	-	1	10
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	10	180	5	2	36	18
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		11	190		2	37	17
Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				27	230		7	49	9
Яктылык кертү өчен кисү	Шомырбаш	Ылыслы	Нарат	6	20	5	1	4	3
		-//-	Чыршы	21	100	5	4	20	5
		Жәмгысе ылыслы		27	120		5	24	4
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	12	60	3	4	20	5
		йомшак яфраклы	каен	11	50	5	2	10	5
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		50	230		11	54	5
Кирәкмәгән үсентеләрне кисү		Ылыслы	Нарат	8	200	10	1	20	25
		-//-	Чыршы	27	430	8	3	54	16
		Жәмгысе ылыслы		35	630		4	74	18
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	36	720	5	7	144	20
		Йомшак яфраклы	каен	1	20	5	-	4	20
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		72	1370		11	222	19
		Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы				122	1600		22

Урманнарны тәрбия кылу төрлөрә аталышы	Кишәрлек урманчылыгының аталышы	Хужалык	Агач тоқымы	Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	Кабатлану чоры, ел	Еллык күләме		
							Майданы, гектар	Киселә торган запас, куб.м	
								Гомуми	1 га
Яктылык кертү өчен кисү	Шомбыт	Ылыслы	Нарат	26	80	5	5	16	3
		-//-	Чыршы	18	120	5	4	24	7
		Жәмгысе ылыслы		44	200		9	40	5
		Яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе		44	200		9	40	5
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Шомбыт	Ылыслы	Нарат	10	160	10	1	16	16
		-//-	Чыршы	2	30	8	-	4	15
		Жәмгысе ылыслы		12	190		1	20	16
		йомшак яфраклы	каен	6	60	5	1	12	10
		Кирәкмәгән үсентеләрдән арындыру, жәмгысе		18	250		2	32	14
		Яшь үсентеләр арасында караулар барлыгы			62	450		11	72
Яктылык кертү өчен кисү	Кама урманчылыгы	Ылыслы	Нарат	119	400	5	24	80	3
		-//-	Чыршы	92	430	5	18	86	5
		-//-	Карагай	21	70	5	4	14	3
		Жәмгысе ылыслы		232	900		46	180	4
		Каты яфраклы	Биек кәүсәле имән	78	330	3	26	110	4
		Жәмгысе каты яфраклылар		78	330		26	110	4
		йомшак яфраклы	каен	72	360	5	14	72	5
		-//-	Тирәк культуралары	21	70	5	4	14	3
Жәмгысе йомшак яфраклы		93	430		18	86	5		
Урманчылык буенча яктылык кертү өчен кисү, жәмгысе				403	1660		90	376	4
Кирәкмәгән үсемлекләрне кисү	Кама урманчылыгы	Ылыслы	Нарат	108	2190	10	11	219	20
		-//-	Чыршы	327	5950	8	41	744	18
		-//-	Карагай	11	320	10	1	32	29
		Жәмгысе ылыслы		446	8460		53	995	19
		Каты яфраклы	Б/кәүс. имән	122	1940	5	24	388	16
		Жәмгысе каты яфраклылар		122	1940		24	388	16
		йомшак яфраклы	каен	91	1830	5	18	366	20
-//-	Юкә	1	20	5	-	4	20		

Урман үскән шартларның типларын, бонитет классларын, караганчыга кадәр составы буенча утыртмаларның төркемен, чыбылдыкның караганнан соңгы минималь йомыклығын, агачлар саны яисә массасы буенча сайлау процентын күрсәтеп, өстенлек итүче һәр токым буенча тәрбияви кисү режимының нормативлары Урманнарны тәрбия кылу кагыйдәләрендә билгеләнгән.

1. Кисүләрнең максималь ешлык проценты тоташлыгы (тулылыгы) 1,0 тигез булган утыртмалар өчен китерелде. Тоташлыкның (тулылыкның) түбәнрәк күрсәткечләрендә, кисәк тотрыклылык кимү куркынычы янаганда һәм башка начар шартларда, шулай ук техник коридор челтәрле кишәрлекләрен тәрбия кылганда кисүләрнең ешлыгы, әлбәттә, кими.

2. Технологик коридорларны (запасы буенча 5-7 процентка) кисеп чыкканда һәм кирәкмәгән агачларны күп күләмдә юк итү зарурлыгы булганда ешлыкны арттыру рөхсәт ителергә мөмкин.

Урманнарны торгызу һәм үрчетү буенча чаралар үткөрү таләп ителгән майданнар күләме 25 нче таблицада күрсәтелә.

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Ел сәен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һалак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыктар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы								
- табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы			1	1	58		59	6
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар			1	1	58		322	32
Ык бие кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы		36	8	44	232		276	28
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы		14	4	18	20		48	5
Каты яфраклы							10	1
Йомшак яфраклылар		22	4	26	10		218	22
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы		36	6	42	192		230	23
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы		26	6	32	121		153	15
Каты яфраклы		10		10	52		62	6
Йомшак яфраклылар					15		15	2
табигый урман торгызу, барлыгы			2	2	44		46	5
алардан:								
- шытым саклау					10		10	1
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы							10	1
- табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы			2	2	34		36	4
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар			2	2	34		36	4
Үсәле кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы		19	26	45	423		468	47
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы		5	2	7	95		102	10

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Ел сәен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һәлак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыклар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
- шытым саклау								
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы								
- табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы								
алардан токым төркемнәре буенча:								
Шомырбаш кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	5	43	31	79	704		783	78
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	2	9		11	14		25	2
Каты яфраклы			9	9	10		19	2
Йомшак яфраклылар	3	34	22	59	680		739	74
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән								
ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы	5	43	31	79	519		598	60
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы	2			2	295		297	30
Каты яфраклы	3	43	31	77	224		301	30
Йомшак яфраклылар								
табигый урман торгызу, барлыгы					185		185	18
алардан:								
- шытым саклау								
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы								
- табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы					185		185	18
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар					185		185	18
Шомбыт кишәрлеге урманчылыгы								
Урман торгызуга мохтаж урыннар, барлыгы	4	141	9	154	434		588	59
шул исәптән яшь төркемнәре буенча								
Ылыслы	4	48	2	54	54		108	11

Күрсәткечләр	Урман үсемлекләре капламаган жирләр				Алдагы чорда тоташ кисү диләнкеләре	Урман үрчетү	Барлыгы	Ел саен башкарыла торган күләм
	Көекләр һәм һалак булган уртыртмалар	Киселгән урыннар	Аланлыктар һәм буш урыннар	Жәмгысе				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Каты яфраклы								
Йомшак яфраклылар		93	7	100	380		480	48
шул исәптән түбәндәге ысуллар белән ясалма (урман культуралары булдыру), барлыгы алардан токым төркемнәре буенча:	4	126	6	136	334		470	47
Ылыслы	4	126	6	136	202		338	34
Каты яфраклы					47		47	5
Йомшак яфраклылар					85		85	8
табигый урман торгызу, барлыгы алардан:		15	3	18	100		118	12
- шытым саклау		15		15	30		45	4
алардан токым төркемнәре буенча:								
Ылыслы		15		15	30		45	4
- табигать процесслары нәтижәсендә урманнарның табигый торгызылуы			3	3	70		73	8
алардан токым төркемнәре буенча:								
Йомшак яфраклылар			3	3	70		73	8

Искәрмә: Тоташ кисүләр буенча ел саен файдалануга рөхсәт ителә торган диләнке күләме үзләштерелмәгән очракта, урманнарны торгызу эшләренең күләме үзгәртелергә мөмкин.

Урман культураларын булдыру технологиясе туфрак-типологик шартларга бэйле. Технологияләр нигезе сыйфатында Урманчылык һәм урман хужалыгын механикалаштыру буенча Бөтенроссия фәнни-тикшеренү институты тарафыннан эшлэнгән урман торгызу буенча хисап-технологик карталар киңәш ителә.

Урман агач токымнарының утырту материалына һәм урманнарны ясалма һәм катнаш торгызганда булдырылган, майданнары урман үсемлекләре белән капланган жирләргә кертелә торган яшь агачлар сыйфатына карата белдерелә торган критерияләр һәм таләпләр Урман торгызу кагыйдәләре белән регламентлана.

Урманнарны торгызу кагыйдәләренә 12 пункты нигезендә урманнарны торгызганда утыртылган, майданнары урман урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле, Урманнарны торгызу кагыйдәләренә 1-40 кушымталарына кертелмәгән урман агач токымы үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр урманчылыкларның урман хужалыгы регламентларында билгеләнә.

26 нчы таблица

Кама урманчылыгы урманнары урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле майданнардагы урман агач токымының утырту материалына һәм үсентеләренә карата критерийлар һәм таләпләр

Урман агач токымы атамасы	Утырту материалына таләпләр			Майданнары урманнар урнашкан жирләргә кертеләргә тиешле яшь үсентеләргә карата таләпләр һәм критерийлар		
	Яше, кимендә, ел	Тамыр башланган жирдә уртача кәүсә диаметры, кимендә, миллиметр	Кәүсәнең уртача озынлыгы, кимендә, см	Яше, кимендә, ел	Төп токым агачлары саны, кимендә, 1 гектарга мең данә	Төп токым агачларының уртача биеклеге, кимендә, м
Ылыслы-киң яфраклы урманнар зонасы өчен						
Өрәңге	1-2	3,0	12	8	1,7	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,5
Гади усак	2	2,5	20	4	2,0	2,0
Тирәк	1	2,5	15	5	1,0	2,0
Корычагач	2	4,0	15	6	2,0	1,5
Урман-дала зонасы өчен						
Өрәңге	1-2	4,0	15	7	1,5	0,9
Вак яфраклы юкә	2	2,5	20	5	2,0	1,7
Гади усак	2	2,5	20	4	2,5	2,0
Тирәк	1	3,0	15	4	1,0	2,5
Корычагач	2	2,0	12	6	2,0	1,7

2.18. Урман үсү зоналары һәм урманлы районнар буенча урманнардан файдалануга карата таләпләрнең үзенчәлекләре

Россия Табигать министрлыгының «Россия Федерациясенә урман үсү зоналары исемлеген һәм Россия Федерациясә Урманлы районнар исемлеген раслау турында» 2014 елның 18 августындагы 367 номерлы боерыгы нигезендә Урманчылыкның барча территориясә Россия Федерациясенә Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар һәм урман-дала зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар һәм урман-дала районында урнашкан.

Урман хужалыгы регламентында китерелгән нормативлар Россия Федерациясенә Европа өлешендәге ылыслы-киң яфраклы урманнар һәм урман-дала зонасының ылыслы-киң яфраклы (катнаш) урманнар һәм урман-дала районына туры килә.

3 БҮЛЕК. Урманнардан файдалануда чикләмәләр

3.1. Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Урманнарны максатчан билгеләнеш төрләре һәм яклаучы урман категорияләре буенча чикләүләр 27 нче таблицادا китерелә.

27 нче таблица

Урманнарның максатчан билгеләнеш төрләре буенча чикләмәләр

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Яклагыч урманнар	Яклагыч урманнарда тоташ кисүләргә уздыру РФ Урман кодексының 21 статьясының 5.1 өлешендә каралган очрақларда һәм сайланма кисүләргә үзләренә тирәлек хасил итә, су саклыгын торган, санитар-гигиеник, савыктыру һәм башка төрле функцияләргә югалта башлаган урман утыртмаларын яклагыч урманнарның максатчан билгеләнешен һәм алар башкара торган файдалы вазыйфаларны саклауны тәмин итә торган урман утыртмаларына алмаштыруны тәмин итмәгән очрақларда гамәлгә ашырыла, әгәр РФ Урман кодексында башкача билгеләнмәсә.
2.	Су саклау зоналарында урнашкан урманнар	Тыела: 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре; 3) урман плантацияләргә төзү һәм алардан файдалану; 4) чыбыклы объектлар, гидротехника корылмалары һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану.
3.	Табигый һәм башка төр объектларны	

Т/с	Урманнарның максатчан билгеләнеше	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
	<p>яклау вазыйфасын үтәүче урманнар</p> <p>а) яклагыч урман полосаларында урнашкан урманнар (тимер юл транспорты турында Россия Федерациясе законнары, автомобиль юллары турында һәм юл эшчәнлеге турында законнар нигезендә билгеләнгән тиммер юлларга бүлөп бирелгән полосалар чикләрендә һәм автомобиль юлларының юл буе полосаларында урнашкан урманнар)</p> <p>б) урман паркы зоналарында урнашкан урманнар (урман фонды жирләрендә һәм халыкның ялын оештыру, санитария-гигиена, савыктыру функцияләрен һәм табигый ландшафтларның эстетик кыйммәтен саклау максатларында кулланыла торган башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p> <p>в) яшел зоналарда урнашкан урманнар (халыкны табигый һәм техноген чыгышның тискәре күренешләре йогынтысыннан яклауны тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм торгызу максатларында бүлөп бирелә торган урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрендә урнашкан урманнар)</p>	<p>Тыела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) техник регламентта каралганнан кирәк итеп чыбыклы корылмалар ясау; 2) урман түшәмәсен белән мүк жыю һәм эзерләү <p>Тыела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, эгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану, чыбыклы объектлар һәм гидротехника корылмаларынан тыш <p>Тыела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) агулы химик препаратлар куллану; 2) аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру, эгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүне үткәргүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын булдыруга китермәсә; 3) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 4) авыл хужалыгын алып бару, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында коймалар кую; 5) капитал төзелеш объектлары төзү һәм алардан файдалану, гидротехника корылмаларынан, элемтә чыбыкларынан, электр үткөрү чыбыкларынан, жир асты торбаүткәргечләреннән гайре
4.	Кыйммәтле урманнар	<p>Чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларынан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Су объектлары буйларында урнашкан яклагыч урман полосаларында чыбыклы объектлардан, гидротехника корылмаларынан һәм нефть һәм табигый газ табу, эзләү һәм чыгару өчен кирәкле объектлардан кала, капитал төзелеш объектларын төзү һәм алардан файдалану тыела. Чикләвекле-кәсепчелек зоналарында урнашкан урманнарда агач материалы эзерләү тыела</p>
5.	Эксплуатация урманнары	Урманнардан файдалануның барлык төрләре дә рөхсәт ителә

3.2. Махсус якланучы урман кишәрлеге төрләрә буенча чикләмәләр

Махсус саклана торган урманнарның хокукый режимы РФ Урман кодексының 119 статьясы белән регламентлана. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә аларның максатчан билгеләнеше белән файдалы үзлекләренә ярашмаган эшчәнлекне гамәлгә ашыру тыела. Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләрә буенча чикләмәләр 28 нче таблицада күрсәтелә.

28 нче таблица

Махсус яклана торган урман кишәрлеге төрләрә буенча чикләмәләр

Т/с	Махсус яклана торган урман кишәрлекләре төрләрә	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Су объектлары, чокыр сөзәклекләрендә урнашкан ярсаклагыч, туфраксаклагыч урман кишәрлекләре	РФ Урман кодексының 119 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, урманнарның махсус сакланыла торган кишәрлекләрендә түбәндәгеләр тыела: 1) урман утыртмаларын тоташ кисү, РФ Урман кодексының 17 статьясындагы 4 өлешендә, 21 статьясындагы 5.1 өлешендә каралган очрактардан тыш;
2.	Урмансыз килекләр белән чиктәш булып торучы урман кырыйлары	2) авыл хужалыгы алып бару, умартачылык һәм печән чабудан гайре;
3.	Урман-орлык плантацияләре, даими урман-орлык кишәрлекләре һәм урман орлыкчылыгының башка объектлары	3) капитал төзелеш объектлары урнаштыру, чыбыклы объектлардан һәм гидротехника корылмаларыннан тыш.
4.	Реликт һәм эндемик үсемлекләре булган урман кишәрлекләре	3. Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә сайланма кисүләр уздыру фәкать һәлак булган һәм зыян күргән урман утыртмаларын кисү максатларында гына уздырыла.
5.	Сирәк һәм югалу куркынычы янаган кыргый жәнлекләреннән яшәү урыннары	
6.	Махсус якланучы башка урман кишәрлекләре	
7.	Тыюлы урман кишәрлекләре	Тыюлы урман кишәрлекләрендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми: 1) урман утыртмаларын кисү; 2) урманнарны саклау һәм яклау өчен, шул исәптән фәнни максатларда агулы химия препаратлары куллану; 3) авыл хужалыгы алып бару; 4) файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару; 5) капитал төзелеш объектларын төзү һәм эксплуатацияләү

Искәрмә: Махсус якланучы урман кишәрлекләре урнашкан жир һәм аларның майданы урманнар коруны проектлаганда күрсәтелә.

3.3. Урманнардан файдалану төрлөрө буенча чикләмэләр

Урманнардан файдалану төрлөрө буенча чикләмэләр түбәндәге таблицада китерелә.

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрлөрө	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
1.	Агач эзерләү	<p>Файдалану өчен билгеләнгән диләнке күләмәннән (рөхсәт ителгән агач алу күләмәннән) артып китүче күләмдә, шулай ук кисентеләрнең яшен бозып агач эзерләү рөхсәт ителми (РФ Урман кодексының 29 статьясының 4 өлеше). Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 1 декабрендәге 993 номерлы боерыгы белән расланган Россия Федерациясе Урман кодексының 23 статьясында күрсәтелгән урманчылыктарда агач материалы эзерләү кагыйдәләре һәм агач материалы эзерләү үзгәртелгәннән 12 пункты нигезендә:</p> <p>а) елга һәм чишмә үзәннәрен сөйрәмә жир трассалары һәм урман юллары сыйфатында куллану рөхсәт ителми;</p> <p>б) Имәниләнkedән читтә урман утыртмаларын, үсемчелек катламын һәм туфрактарны зарарлау, урманнарны сәнәгать һәм башка төрле калдыктар белән чүпләү рөхсәт ителми;</p> <p>в) юлларны, күперләрне һәм ызаннарны, шулай ук киптерүче челтәрне, юл, гидромелиоратив һәм башка корылмаларны, су агымнарын, чишмәләрне, елгаларны саклау мөһим;</p> <p>г) аударылыган һәм асылынып төшкән, киселгән агачларны (киселгән һәм диләнкедә калдырылган агачларны исәпкә алып) калдыру, сакланьрга тиешле яшь шытымны зарарлау яисә һәлак итү тыела;</p> <p>д) чиктәш булып торучы, кварталлардагы, диләнкеләрдәге һәм башка баганаларны һәм тамгаларны юк итү тыела;</p> <p>е) кисү өчен билгеләнмәгән һәм Кагыйдәләр һәм Россия Федерациясенен урман законнары нигезендә сакланьрга тиешле агачларны, шул исәптән орлык бирү чыганактарын һәм плюс агачларын кисү һәм зарарлау тыела;</p> <p>ж) рөхсәт ителгән вакыты (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) тәмамлангач агач эзерләү, шулай ук файдалану хокукы туктатылгач яисә тәмамлангач агач эзерләү рөхсәт ителми;</p> <p>з) билгеләнгән вакытына (рөхсәт ителгән кичектереп торуларны исәпкә алып) алып чыгылмаган агачны диләнкедә калдыру рөхсәт ителми;</p> <p>и) Имәниләнке ясауның технологик картасында каралмаган урыннарда агач чыгару, тарттыру рөхсәт ителми;</p> <p>к) Имәниләнкенә киселгән агач калдыктарынан чистарту эшләрен үтәмәү яисә үз вакытында үтәмәү рөхсәт ителми;</p> <p>л) сөйрәмә жирләрдән һәм төяү майданнарыннан кала, туфрактарны өскә ундырышылы катламын юк итү рөхсәт ителми.</p> <p>Диләнкеләрдә агач материалы эзерләгәндә яшәргә яраклы, аларның табигый ареалы чикләрендә үсеп китүче (әгәр дә тиешле агач токымының урманнар составындагы майданы өлеше урманчылык майданының 1 процентыннан артып китмәсә) кыйммәтле агач токымнарын (имән, бук, корычагач, эрбет, юкә, күг, элмә, кара зирек, чәчә торган каштан) кисү рөхсәт ителми.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән зат төрлөрә сакланьрга тиешле.</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		Агач материалы эзерләгәндә урман утыртмалары агачлары составында өч һәм аннан да күбрәк берәмлектә эрбет булган, өлгергән, картайган урман утыртмаларын кисү рөхсәт ителми
2.	Чәер эзерләү	Түбәндәгеләргә кирт салу тыела: а) юкка чыгарганчыга кадәр зарарлы организм чыганакларында урнашкан урман утыртмаларына; б) урман янгыннары, зарарлы организмнар һәм башка тискәре факторлар нәтижәсендә зарарланган һәм зәгыйфьләнгән урман утыртмаларына; в) Россия Федерациясә законнары нигезендә агач эзерләү максатында өлгергән һәм картайган урман утыртмаларын тоташ яки сайланма кисүләр рөхсәт ителмәгән урманнардагы урман утыртмаларына; г) Имәнаими урман-орлык кишәрлекләрендә, урман-орлык плантацияләрендә, генетика резервацияләрендә урнашкан урман утыртмаларына, шулай ук плюс агачларына, орлыклыктарга, орлык чөчәклекләренә һәм полосаларына (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 911 номерлы боерыгы белән расланган Чәер эзерләү кагыйдәләренә 7 пункты).
3.	Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыеп алу	Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу өчен үсемлекләренә түбәндәге төрләрән куллану тыела: - Россия Федерациясә Кызыл китабына һәм Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгәннәрне; - наркотик матдәләр дип таныла торганнарны; - агачын эзерләү рөхсәт ителми торган агачларның һәм куаклыктарның төрләре (токымнары) исемлегенә кертелгәннәрне. Агач булмаган урман ресурслары эзерләү һәм жыеп алу чикләнергә яки радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә тыелырга мөмкин. Россия Табигать ресурслары министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 496 номерлы боерыгы белән расланган Агач булмаган урман ресурсларын эзерләү һәм жыю кагыйдәләре нигезендә: - эрозиягә каршы урманнарда; су объектлары, чокыр авышлыктары буйларында урнашкан ярсаклагыч һәм туфраксаклагыч урман кишәрлекләрендә, фәнни яисә тарихи әһәмияткә ия урманнарда, шулай ук тулылыгы 0,8-1,0 тигез булган яшь агачларда һәм йомылмаган урман культураларында түмәр сагызын эзерләү рөхсәт ителми (13 пункт); - агачларны туз эзерләү өчен кисү тыела (14 пункт); - табигый һәм башка объектларны яклау функцияләрен башкаручы урманнарда, су саклау зоналарында урнашкан урманнарда кыйммәтле урманнарда түшәмәләренә жыю тыела (21 пункт)
4.	Азык-төлек урман ресурслары эзерләү һәм дару үләннәрә жыю	Төрләре Кызыл китапка, Татарстан Республикасы кызыл китабына кертелгән яки наркотик матдәләр булып саналган гөмбәләренә һәм кыргый үсүчә үсемлекләренә эзерләү һәм жыеп алу рөхсәт ителми. Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрән жыеп алу радиоактив матдәләр белән пычранган районнарда билгеләнгән тәртиптә чикләнергә мөмкин. Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 494 номерлы боерыгы белән расланган Азык-төлек урман ресурсларын эзерләү һәм дару үләннәрән жыю кагыйдәләре нигезендә:

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>- агачларны һәм куакларны кисү, шулай ук агачларга һәм куакларга зыян сала торган ысулларны куллану тыела (14 пункт);</p> <p>- гөмбәләр эзерләү аларның ресурсларын саклауны тәмин итүче ысуллар белән башкарылырга тиеш (15 пункт);</p> <p>- каен суты эзерләү өлгергән урман кишәрлекләрендә кисеренә кимендә 5 ел калгач рөхсәт ителә (16 пункт);</p> <p>- башка төрле азык-төлек ресурслары эзерләү аларның үрентеләре торышына зыян салмый торган ысуллар белән башкарылырга тиеш; үсемлекләргә тамырлары белән өзеп алырга, яфракларына (ботакларына) һәм тамырларына зыян салырга рөхсәт ителми (17 пункт)</p>
5.	Аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру	Яшел зоналарда урнашкан урманнарда аучылык хужалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру, әгәр күрсәтелгән эшчәнлек төрлөрөн гамәлгә ашыру урман утыртмаларын кисүгә яисә аучылык инфраструктурасы объектларын төзүгә китермәсә, һәм урман-парк зоналарында, шулай ук шөһәр урманнарында тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясындагы 2 өлешенң 2 пункты)
6.	Авыл хужалыгы алып бару	<p>Су саклау зоналарында урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 113 статьясының 2 пункты).</p> <p>Яклагыч урманнарның яр буе чикләрендәге жирләргә сөрү, авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм алар өчен жәйге лагерьлар, ванналар оештыру тыела (РФ Су кодексының 65 статьясының 17 өлешендәге 1, 3 пунктлары).</p> <p>Урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 3 пункты).</p> <p>Яшел зоналарда урнашкан урманнарда, печән чабу һәм умартачылыктан, шулай ук печән чабу һәм умартачылык максатларында киртәләп алулардан гайре, авыл хужалыгы алып бару тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 4 өлешендәге 2 пункты).</p> <p>Шөһәр урманнарында (РФ Урман кодексының 116 статьясындагы 3 өлешенң 3 пункты)</p> <p>Махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә, печән чабудан һәм умартачылыктан кала, авыл хужалыгын алып бару тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 4 өлешенң 2 пункты).</p>
7.	Фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру	<p>Урманнарны фәнни-тикшеренү һәм мәгариф эшчәнлегенә өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу;</p> <p>б) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның чикләрендәге территорияләргә төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, бүтән калдыклар белән чүпләү;</p> <p>в) тапшырылган урман кишәрлегенә майданнарын һәм аннан читтәге территорияләргә химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату (Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 27 июлендәге 487 номерлы боерыгы белән расланган Урманнарда фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, мәгариф эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләренң 9 пункты).</p> <p>Агулы химик препаратлар куллану тыела (РФ Урман кодексының 112 статьясының 4 өлеше, 113 статьясының 1 өлеше, 114 статьясының 2 өлешенң 1 пункты, 4 өлешенң 1 пункты).</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
8.	Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру	<p>Рекреация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен тапшырылган урман кишәрлекләрендә табигый ландшафтлар, хайваннар дөньясы объектлары, су объектлары сакланьрга тиеш (РФ Урман кодексының 41 статьясындагы 3 өлеше).</p> <p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 9 ноябрәндәге 908 номерлы боерыгы белән расланган Рекреация эшчәнлеген башкару өчен урманнардан файдалану кагыйдәләре нигезендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рекреацияләү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен урманнардан файдалану эйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә зыян китерми торган ысуллар ярдәмендә башкарыла (6 пункт); - капитал булмаган төзелмәләр һәм корылмалар урнаштыру, барыннан да элек, агачлар һәм куаклар биләми торган кишәрлекләрдә рөхсәт ителә (5 пункт)
9.	Урман плантацияләре утырту һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Плантация ясау максатларында түбәндәгеләрне файдалану рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) су саклау зоналарында урнашкан урманнарны; б) табигый һәм башка объектларны саклау функцияләрен башкаручы урманнарны; в) кыйммәтле урманнарны; г) махсус яклана торган урман кишәрлекләрендә урнашкан урманнарны.
10.	Жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләре, дару үләннәре үстерү	<p>Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 497 номерлы боерыгы белән расланган Урманнардан жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану кагыйдәләре нигезендә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен, беренче чиратта, урман фонды жирләре составындагы урмансыз жирләр, шулай ук урманга әверелмәгән диләнкеләр, аланнарны һәм аларга урман культураларын утыртканчы урманның табигый торгызылуы мөмкин булмаган башка урман үсемлекләре белән капланмаган жирләр; рекультивацияләнергә тиешле (эшләнелгән торфлыклар һ.б.) (11 пункт) жирләр файдаланыла. - жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен - үстерү өчен үзгәртеп коруга билгеләнмәгән, азкыйммәтле утыртма кишәрлекләре файдаланылырга мөмкин (12 пункт); - РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә Россия Федерациясе Кызыл китабына, Татарстан Республикасы Кызыл китабына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләреннән жимешле, жиләкле, декоратив урман үсемлекләрен, дару үләннәрен үстерү өчен файдалану тыела
11.	Урман питомникларын булдыру һәм аларны эксплуатацияләү	<p>Урман питомниклары булдыру һәм аларны эксплуатацияләү кагыйдәләре башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы тарафыннан билгеләнә.</p> <p>Урман питомниклары төзү һәм аларны файдалану, әгәр мондый эшчәнлек аларның хокукый режимына каршы килмәсә, урман фонды жирләрендә һәм башка категория жирләрдә рөхсәт ителә (РФ Урман кодексының 39.1 статьясы).</p> <p>Урман питомникларында кәлшәләр, үсентеләр үстерү өчен яхшыртылган һәм сортлы урман үсемлекләре кулланыла, әгәр мондый орлыклар юк икән, урман үсемлекләренең нормаль орлыклары кулланыла.</p> <p>Россия Федерациясе Кызыл китабына, Россия Федерациясе</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		субъектлары кызыл китапларына кертелгән үсемлек төрләре очрый торган урман кишәрлекләрен урман утыртмаларының утырту материалын (үрентеләр, чөчкөннәр) үстерү өчен файдалану РФ Урман кодексының 60.15 статьясы нигезендә тыела.
12.	Жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, файдалы казылмалар эзләү һәм чыгару	<p>Яшел зоналарда һәм урман паркы зоналарында урнашкан урманнарда файдалы казылма ятмаларын эшкәртү тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешенең 4 пункты, 4 өлешенең 1 пункты).</p> <p>Жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару максатында урманнардан файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) бульдозер ярдәмендә агачлар аудару һәм урман кишәрлекләрен агач үсемлекләреннән чистарту, чик буе полосаларын һәм урман авызларын агач калдыклары белән чүпләү, урман авызындагы агач кәүсәләрен һәм скелет тамырларын зарарлау, жәйге чорда яна киселгән агачларны махсус чараларсыз гына урманда саклау;</p> <p>б) урман утыртмаларын суга батыру һәм озак итеп су бастыру;</p> <p>в) бирелгән урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларын, үсемлекләр капламын һәм туфракны зарарлау;</p> <p>г) урманнарны житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләү;</p> <p>д) бирелгән урман кишәрлеге майданын һәм аның чикләрендәге территорияләрне химик һәм радиоактив матдәләр белән пычрату;</p> <p>е) урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрдән тыш, ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча, шул исәптән билгеләнмәгән, башка механизмнар буенча транспорт чаралары һәм башка механизмнар йөрү (Урманнардан жир асты байлыklarын геологик өйрәнү, разведкалау һәм файдалы казылмалар чыгаруны гамәлгә ашыру өчен файдалану кагыйдәләре һәм жир асты байлыklarын геологик өйрәнүне гамәлгә ашыру, разведкалау һәм файдалы казылмаларны чыгару өчен урманнардан урман кишәрлеге бирмичә, сервитут билгеләп яки билгеләмичә файдалану очраклары исемлегенең 18 пункты)</p>
13.	Сусаклагычлар һәм бүтән ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары, дингез портлары, дингез терминаллары, елга портлары, причаллар төзү һәм эксплуатацияләү	Тыюлыклы урман кишәрлекләрендә сусаклагычлар һәм башка төрле ясалма су объектлары, шулай ук гидротехника корылмалары һәм махсуслаштырылган портлар төзү һәм эксплуатацияләү тыела (РФ Урман кодексының 119 статьясының 3 өлешендәге 5 пункты)
14.	Чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору, алардан файдалану	<p>Урманнарны чыбыклы объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм эксплуатацияләү өчен файдаланганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <p>а) аларда урманнардан файдалану гамәлгә ашырыла торган һәм чыбыклы объектларның саклау зоналарындагы жирләрдән читтәге урман утыртмаларына, үсемлек капламына һәм туфракка зыян китерү;</p> <p>б) урманнардан, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чарыннан, агач калдыкларыннан файдаланучы жирләргә якин территорияләрне чүпләү;</p> <p>в) урманнардан һәм жирләргә якин территорияләрдән файдалану гамәлгә ашырыла торган; урманнардан химик һәм радиоактив матдәләр белән файдалану гамәлгә ашырыла торган жирләрне</p>

Т/с	Урманнардан рөхсәтле файдалану төрләре	Урманнардан файдаланудагы чикләүләр
1	2	3
		<p>пычрату; г) транспорт чараларын һәм башка механизмнарны ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча йөртү (Урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану кагыйдәләрен һәм, сервитут, гавами сервитут билгеләп яки билгеләмичә, урман кишәрлеген бирмичә урманнардан чыбыклы объектлар төзү, аларны үзгәртеп кору, аларны эшлөтү өчен файдалану очраклары исемлегенң 15 пункты).</p> <p>Урман паркы зоналарында урманнарда чыбыклар объектлар төзү, үзгәртеп кору һәм алардан файдалану максатларында урманнардан файдалану тыела (РФ Урман кодексының 114 статьясының 2 өлешендәге 5 пункты).</p>
15.	Агач һәм башка урман ресурслары эшкәртү	<p>Яклагыч урманнарда, шулай ук махсус якланучы урман кишәрлекләрендә урман эшкәртү инфраструктурасы ясау тыела (РФ Урман кодексының 14 статьясындагы 2 өлеш).</p> <p>Урманнарны агач материалы һәм башка төрле урман ресурслары эшкәртү өчен файдаланганда түбәндәге очраklar булдырылмаска тиеш:</p> <ul style="list-style-type: none"> - РФ Урман кодексының 60.13 статьясы нигезендә урманнарны пычрату (шул исәптән радиоактив матдәләр) һәм урманнарда башка тискәре йогынты ясау; - РФ Урман кодексының 53.5 статьясы нигезендә урманнарда янғын һәм санитар куркынычсызлык тәэмин итү максатларында транспорт чаралары белән үтеп керү; <p>(Россия Табигать министрлыгының 2020 елның 28 июлендәге 495 номерлы боерыгы белән расланган Агач материалы һәм башка урман ресурсларын эшкәртү өчен урманнардан файдалану кагыйдәләренең 6 пункты)</p>
16.	Дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру	<p>Дини эшчәнлек башкарганда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә урман утыртмаларына, үсемлекләр капламына һәм туфракка зыян салу; б) тапшырылган урман кишәрлегеннән читтә өске һәм туфрак эче сулары агып төшүне бозарлык, урман кишәрлекләрен су бастырырлык яисә сазландырырлык итеп эшләр башкару һәм корылмалар төзү; в) тапшырылган урман кишәрлеген һәм аның янындагы территорияләрне төзелеш һәм көнкүреш калдыклары, агач калдыклары, башка калдыклар белән чүпләү; г) ирекле, билгеләнмәгән маршрутлар буенча транспорт чараларында һәм бүтән механизмнарда үтеп керү

Гамәлдәге урман орлыкчылык объектларының нормативлары һәм параметрлары әлеге урман хужалыгы регламентында әзерләнми, урман орлыкчылык объектлары турында белешмәләр ел саен Россия Табигать министрлыгының «Дәүләт урман реестрын алып бару формаларын раслау турында» 2016 елның 06 октябрдәге 514 номерлы боерыгы белән расланган 14-ГЛР формасы буенча яңартыла.